

**Atskaite
par zinātnisko pētījumu**

**“Dominējošo NVS valstu Lauksaimniecības ražošanas un tirgus
attīstības izpēte”.**

**Latvijas nacionālā līdzfinansējuma daļa
ES 6.ietvarprogrammas STREP projektam:
"Agricultural Member States Modelling for the EU and
Eastern European Countries”**

1.posms.

2006. gada 10. jūlija
līgums
Nr. 100706/s371

Projekta vadītājs _____
/Andris Miglavs/

Atbildīgais izpildītājs

/Aleksejs Nipers/

2006.gada ____.

Rīga 2006

Saturs:

Tabulu saraksts.....	4
Attēlu saraksts	5
Ievads.....	8
1. Krievija.....	10
1.1. Reģionālais dalījums	10
1.2. Ražošanas resursi.....	11
1.2.1. Zemes resursi.....	11
1.2.2. Cilvēku resursi.....	11
1.2.3. Tehniskais nodrošinājums	12
1.2.4. Energoresursi	13
1.2.5. Kapitālieguldījumi	13
1.3. Lauksaimniecības struktūra, atbilstoši saimniecību grupām	14
1.4. Lauksaimniecība nozares attīstība	14
1.5. Graudaugi	15
1.5.1. Ražošanas struktūra	15
1.5.2. Tirgus regulēšanas mehānismi	15
1.5.3. Ražošanas pašizmaksas	15
1.6. Kvieši.....	16
1.6.1. Ražošana.....	16
1.6.2. Kviešu ārējā tirdzniecība	18
1.7. Mieži.....	20
1.7.1. Ražošana.....	20
1.7.2. Ārējā tirdzniecība	22
1.8. Rudzi.....	24
1.8.1. Ražošana.....	24
1.8.2. Ārējā tirdzniecība	25
1.9. Auzas	26
1.9.1. Ražošana.....	26
1.9.2. Ārējā tirdzniecība	27
1.10. Kukurūza	28
1.10.1. Ražošana.....	28
1.10.2. Ārējā tirdzniecība	29

1.11.	Eļļaugi.....	30
1.11.1.	Ražošana.....	30
1.11.2.	Ārējā tirdzniecība	31
1.12.	Kartupeļi.....	34
1.13.	Cukurbietes.....	35
1.14.	Piens	36
1.14.1.	Ražošana.....	36
1.14.2.	Ārējā tirdzniecība	38
1.15.	Gaļa.....	41
1.15.1.	Liellopu gaļa.....	41
1.15.2.	Cūkgaļa.....	43
1.15.3.	Putnu gaļa	45
2.	Ukraina.....	47
2.1.	Ražošanas resursi.....	47
2.1.1.	Zemes resursi.....	47
2.1.2.	Citi ražošanas resursi.....	47
2.2.	Graudaugi	48
2.2.1.	Kvieši.....	48
2.2.2.	Mieži.....	50
2.2.3.	Kukurūza	53
2.2.4.	Citi graudaugi	55
2.3.	Eļļaugi.....	56
2.4.	Kartupeļi.....	59
2.5.	Cukurbietes.....	60
2.6.	Piens	61
2.7.	Gaļa.....	63
2.7.1.	Liellopu gaļa.....	63
2.7.2.	Cūkgaļa.....	66
2.7.3.	Putnu gaļa	68

Tabulu saraksts

1-1. tabula. Sējumu un graudaugu platības dinamika Krievijā (milj. ha)	11
1-2. tabula. Iedzīvotāju skaits laukos Krievijā (milj.)	12
1-3. tabula. Vidēja bruto darba samaksa Krievijā (LVL/mēnesī)	12
1-4. tabula. Nodrošinājums ar lauksaimniecības tehniku Krievijā (tūkst. gab.)	13
1-5. tabula. Vidējā tehnikas cena Krievijā 2006. gada augustā, septembrī un oktobrī	13
1-6. tabula. Investīcijas Krievijas lauksaimniecībā	13
1-7. tabula. Kapitālieguldījumu finansēšanas struktūra Krievijas lauksaimniecībā (%)	14
1-8. tabula. Vidēja pašizmaksa graudu sektorā Krievijā (EUR/t)	16
1-9. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES un Latviju (tūkst. t)	19
1-10. tabula. Miežu tirdzniecība starp Krieviju un ES un Latviju (tūkst. t)	22
1-11. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)	25
1-12. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)	27
1-13. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)	29
1-14. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)	32
1-15. tabula. Krievijas kartupeļu imports/eksports (tūkst. t)	35
1-16. tabula. Piena ražošana Krievijas reģionos (milj. t)	37
1-17. tabula. Piena ražošanas pašizmaksa Krievijas reģionos (EUR/100 kg)	38
1-18. tabula. Piena produkcijas imports no ES (tūkst. t)	39
1-19. tabula. Piena produkcijas eksports no Krievijas uz ES valstīm (tūkst. t)	40
1-20. tabula. Krievijas tirdzniecība ar liellopu gaļu (tūkst. t, kautsvars)	42
1-21. tabula. Liellopu gaļas ražošanas pašizmaksa (EUR/100 kg)	43
1-22. tabula. Krievijas tirdzniecības ar cūkgaļu (tūkst. t, kautsvars)	44
1-23. tabula. Cūkgaļas ražošanas pašizmaksa Krievijā (EUR/100 kg)	45
1-24. tabula. Krievijas tirdzniecība ar putnu gaļu (tūkst. t, kautsvars)	45
1-25. tabula. Putnu gaļas ražošanas pašizmaksa Krievijā (EUR/100 kg)	46
2-1. tabula. Zemes resursi Ukrainā (milj. ha)	47
2-2. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES un Latviju (tūkst. t)	49
2-3. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)	52
2-4. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)	54
2-5. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)	55
2-6. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)	56
2-7. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)	58
2-8. tabula. Ukrainas piena produktu imports no ES (tūkst. t)	62
2-9. tabula. Ukrainas piena produktu eksports uz ES (tūkst. t)	63
2-10. tabula. Liellopu un liellopu gaļas imports Ukrainā no ES (tūkst. t)	65
2-11. tabula. Cūku un cūkgaļas imports no ES (tūkst. t)	67
2-12. tabula. Putnu gaļas imports Ukrainā no ES (tūkst. t)	69

Attēlu saraksts

1-1. attēls. Krievijas federālo apgabalu karte	10
1-2. attēls. Lauksaimniecības attīstības tendence Krievijā (1995.=100)	14
1-3. attēls. Graudaugu sējumu truktūra Krievijā (%)	15
1-4. attēls. Kviešu ražošanas Krievijā (milj. t)	17
1-5. attēls. Kviešu platība Krievijā (tūkst. ha)	17
1-6. attēls. Kviešu ražība Krievijā (t/ha)	18
1-7. attēls. Vidēja kviešu ražībā Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)	18
1-8. attēls. Kviešu ražošanas un neto eksporta bilance Krievijā (milj. t)	19
1-9. attēls. Kviešu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	20
1-10. attēls. Kviešu cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)	20
1-11. attēls. Miežu ražošanas un neto eksporta bilance (milj. t)	21
1-12. attēls. Miežu platība Krievijā (tūkst. ha)	21
1-13. attēls. Miežu ražība Krievijā (t/ha)	22
1-14. attēls. Vidējā miežu ražībā Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)	22
1-15. attēls. Miežu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	23
1-16. attēls. Miežu cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)	23
1-17. attēls. Rudzu ražošanas un neto eksporta bilance (milj. t)	24
1-18. attēls. Rudzu platība Krievijā (tūkst. ha)	24
1-19. attēls. Vidējā rudzu ražība Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)	25
1-20. attēls. Rudzu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	26
1-21. attēls. Auzu ražošanas Krievijā (milj. t)	26
1-22. attēls. Auzu platība Krievijā (tūkst. ha)	27
1-23. attēls. Vidējā auzu ražība Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)	27
1-24. attēls. Auzu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	28
1-25. attēls. Kukurūzas ražošanas un neto eksporta bilance (tūkst. t)	28
1-26. attēls. Kukurūzas platība Krievijā (tūkst. ha)	29
1-27. attēls. Vidējā kukurūzas ražība Krievijā, Francijā un ASV (t/ha)	29
1-28. attēls. Kukurūzas cena Krievijā, Vācijā un Francijā (EUR/100 kg)	30
1-29. attēls. Kukurūzas cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)	30
1-30. attēls. Eļļaugu ražošanas Krievijā (milj. t)	31
1-31. attēls. Saulespuķu platība Krievijā (tūkst. ha)	31
1-32. attēls. Saulespuķu sēklu ražošanas un eksports Krievijā (tūkst. t)	32
1-33. attēls. Saulespuķu eļļas ražošanas Krievijā (tūkst. t)	32
1-34. attēls. Saulespuķu sēklu cena Krievijā un Roterdamā (USD/100 kg)	33
1-35. attēls. Saulespuķu sēklu cena Krievijā, Ungārijā un Bulgārijā (EUR/100 kg)	33
1-36. attēls. Saulespuķu eļļas cena Krievijā un Roterdamā (USD/100 kg)	34
1-37. attēls. Kartupeļu ražošanas Krievijā (tūkst. t)	34
1-38. attēls. Kartupeļu cena Krievijā un Latvijā (EUR/100 kg)	35
1-39. attēls. Cukurbiešu ražošanas Krievijā (tūkst. t)	35
1-40. attēls. Cukurbiešu cena Krievijā un Latvijā (EUR/100 kg)	36
1-41. attēls. Piena ražošanas Krievijā (milj. t)	36
1-42. attēls. Slaucamo govju skaits Krievijā (milj.)	37
1-43. attēls. Vidējais izslaukums Krievijā (t)	37
1-44. attēls. Sviesta ražošanas un imports Krievijā (tūkst. t)	39
1-45. attēls. Siera ražošanas un imports Krievijā (tūkst. t)	39
1-46. attēls. Piena cena dažādās valstīs (EUR/100 kg)	40

1-47. attēls. Liellopu gaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t)	41
1-48. attēls. Liellopu skaits Krievijā (milj., gada beigās)	41
1-49. attēls. Liellopu gaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	42
1-50. attēls. Liellopu gaļas cena Krievijā un Ukrainā (USD/100 kg)	43
1-51. attēls. Cūkgaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t)	43
1-52. attēls. Cūku skaits Krievijā (milj., gada beigās)	44
1-53. attēls. Cūkgaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	44
1-54. attēls. Putnu gaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t)	45
1-55. attēls. Putnu gaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	46
1-56. attēls. Putnu gaļas cena Krievijā, Ukrainā un ASV (USD/100 kg)	46
2-1. attēls. Kviešu ražošana un neto eksporta bilance Ukrainā (milj. t)	48
2-2. attēls. Kviešu platība Ukrainā (tūkst. ha)	48
2-3. attēls. Kviešu ražība Ukrainā (t/ha)	49
2-4. attēls. Kviešu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	50
2-5. attēls. Kviešu cena Krievijā, Ukrainā un pasaulē (USD/100 kg)	50
2-6. attēls. Miežu ražošana un neto eksporta bilance (milj. t)	51
2-7. attēls. Miežu platība Ukrainā (tūkst. ha)	51
2-8. attēls. Miežu ražība Ukrainā (t/ha)	51
2-9. attēls. Miežu cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	52
2-10. attēls. Miežu cena Ukrainā, Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)	53
2-11. attēls. Kukurūzas ražošana un neto eksports Ukrainā (milj. t)	53
2-12. attēls. Kukurūzas ražība Ukrainā, Krievijā un Francijā (t/ha)	54
2-13. attēls. Kukurūzas cena Ukrainā un Francijā (EUR/t)	54
2-14. attēls. Kukurūzas cena Ukrainā, pasaulē (ASV) un Krievijā (USD/t)	55
2-15. attēls. Rudzu un auzu ražošana Ukrainā (tūkst. t)	55
2-16. attēls. Rudzu cenas Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	56
2-17. attēls. Auzu cenas Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	56
2-18. attēls. Eļļaugu ražošana Ukrainā (tūkst. t)	57
2-19. attēls. Eļļas ražošana no eļļaugiem Ukrainā (2005. gads)	57
2-20. attēls. Saulespuķu platība Ukrainā (tūkst. ha)	57
2-21. attēls. Saulespuķu eļļas ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)	58
2-22. attēls. Saulespuķu sēklas ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)	58
2-23. attēls. Saulespuķu sēklu cena Ukrainā, Krievijā un Rietumeiropā (EUR/100 kg)	59
2-24. attēls. Kartupeļu ražošana un patēriņš (tūkst. t)	59
2-25. attēls. Kartupeļu cena Ukrainā un Latvijā (EUR/100 kg)	60
2-26. attēls. Cukurbiešu ražošana Ukrainā (tūkst. t)	60
2-27. attēls. Cukurbiešu cena Ukrainā un Latvijā (EUR/100 kg)	61
2-28. attēls. Piena ražošana un eksports Ukrainā (milj. t)	61
2-29. attēls. Slaucamo govju skaits Ukrainā (milj., gada beigās)	61
2-30. attēls. Siera ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)	62
2-31. attēls. Sviesta ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)	62
2-32. attēls. Piena cena dažādās valstīs (EUR/100 kg)	63
2-33. attēls. Liellopu skaits Ukrainā (milj., gada beigās)	64
2-34. attēls. Liellopu gaļas ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)	64
2-35. attēls. Liellopu gaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)	64
2-36. attēls. Liellopu gaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	65
2-37. attēls. Liellopu gaļas cena Ukrainā un Krievijā (USD/100 kg)	65
2-38. attēls. Cūku skaits Ukrainā (tūkst., gada beigās)	66
2-39. attēls. Cūkgaļas ražošana un tirdzniecības bilance (tūkst. t)	66
2-40. attēls. Cūkgaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)	67

2-41. attēls. Cūkgaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	67
2-42. attēls. Cūkgaļas cena Ukrainā un Krievijā (USD/100 kg)	68
2-43. attēls. Putnu gaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)	68
2-44. attēls. Putnu gaļas ražošana un tirdzniecības bilance Ukrainā (tūkst. t)	68
2-45. attēls. Putnu gaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)	69
2-46. attēls. Putnu gaļas cena Ukrainā, Krievijā un ASV (USD/100 kg)	69

Ievads

ES 6. ietvarprogrammā 2006. gadā ir uzsākts starptautisks zinātnisks projekts “AGMEMOD 2020”¹, kura mērķis ir veikt vidēja termiņa ikgadējas tirgus prognozes Eiropas galveno lauksaimniecības sektoru produktiem, lai iegūtu ticamu tirgus attīstības pamattendenci, un novērtētu Kopējās lauksaimniecības politikas un alternatīvu nacionālo politiku ietekmi uz lauksaimniecības tirgus attīstību.

Projekta īstenošanas kopējais laiks ir no 2006. līdz 2008. gadam un šajā periodā ES dalībvalstīm, jaunie saistītajām un kandidātvalstīm, kā arī kaimiņu reģionu nozīmīgākajām tirgus dalībvalstīm, tiek izstrādāts ekonometrisks, dinamisks, lauksaimniecības produktu modelis, ar kura palīdzību iespējams simulēt pieprasījuma un piedāvājuma izmaiņas dažādos sektoros atkarībā no ietekmējošo politikas un ekonomikas faktoru pārmaiņām. LVAEI šī projekta ietvaros ir paredzēts izstrādāt gan Latvijas, gan kaimiņu reģiona NVS potenciāli nozīmīgo tirdzniecības partneru – Krievijas un Ukrainas lauksaimniecības sektora modeļus.

LVAEI 1. pētījumu posmā 2006. gadā ar LR ZM atbalstu², izpildot ar Lauku atbalsta dienestu noslēgta līguma³ saistībā, veic “Dominējošo NVS valstu Lauksaimniecības ražošanas un tirgus attīstības izpēti”, kur šī projekta mērķis ir kvantitatīvi izpētīt Krievijas un Ukrainas lauksaimniecības sektora galveno produktu cenas, saražotos apjomus, ražošanas resursu produktivitāti un tirgus daļu vietējā un ES un Latvijas tirgū un valstī izmantoto lauksaimniecības politikas pasākumu intensitāti saistībā ar šo rādītāju kvantitatīvo attīstību, kā arī kvalitatīvi novērtēt Latvijas un ES lauksaimniecības produktu potenciālo konkurētspēju NVS valstu tirgū, kā arī Krievijas un Ukrainas produktu iespējas ES un Latvijas tirgū.

Tā kā pētījumā veicamais darbs notiek ciešā saistībā ar projekta kopējo darba plānu, kas projekta gaitā, ņemot vērā koordinatoru, konsultantu un Eiropas Komisijas lēmumus un ieteikumus, tiek koriģēts, šajā pētījumu posmā lielākais uzsvars un darba apjoms tika veltīts Krievijas un Ukrainas lauksaimniecības sektoros raksturojošo datu savākšanai un analīzei, šo valstu modeļu šablonu izstrādi paredzot kā projekta nākamā - 2. posma uzdevumu.

Sagatavotais ziņojums atspoguļo projekta 1. posma realizācijas gaitā paveikto darbu, kas tiks turpināts nākamajos posmos, un tā rezultātus. Pētījumā izmantotas, galvenokārt, kvantitatīvā laika rindu analīzes metode, kā arī kvalitatīvās analīzes metodes, ar kuru palīdzību novērtētas lauksaimnieciskās ražošanas un tirgus attīstības tendences Krievijā un Ukrainā un to potenciālā nozīme ES kā tirdzniecības partnera lauksaimniecības produktu tirgū.

1 FP6 STREP projekts „Dalībvalstu lauksaimniecības modelēšana ES un Austrumeiropas valstīs” (angl.: „Agricultural Member States Modelling for the EU and Eastern European Countries”), līguma Nr. 021543.

2 Saskaņā ar LR Ministru kabineta 2006. gada 03. janvāra Noteikumu Nr. 21 „Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2006. gadā un tā piešķiršanas kārtību” 5. pielikumu “Atbalsts Latvijas un ārvalstu kopprojektu līdzfinansējumam”.

3 Līgums par valsts subsīdiju saņemšanu Nr. 100706/s 371.

Ziņojumā aptverts Krievijas lauksaimniecības produkcijas ražošanas reģionālais aspekts, nodrošinājums ar ražošanas resursiem, to izmantošanas un izmaksu līmenis, kā arī saimniecību struktūra. Krievijas un Ukrainas augkopības un lopkopības produkcijas ražošanas galvenie rādītāji – platības, ražības, ganāmpulku lielums, produktivitāte un produkcijas apjoms analizēti laika posmā no 1995.-2005.gadam nozīmīgākajām graudaugu kultūrām (kviešiem, miežiem, kukurūzai u.c.), eļļaugiem, kā arī liellopu gaļas, cūkgaļas, putnu gaļas un piena sektoros. Produktivitāte analizēta salīdzinājumā ar situāciju Latvijā un ES-25. Tirgus situācija analizēta, ņemot vērā ārējās tirdzniecības plūsmas starp Krieviju, Ukrainu un Latviju un ES, kā arī veikta produkcijas cenu salīdzinošā analīze Krievijas, Ukrainas, Latvijas, Eiropas cenu devēju valstu⁴, kā arī pasaules tirgos.

Ziņojumu veido 2 galvenās nodaļas. 1. nodaļa sniedz Krievijas lauksaimniecības nozares un tirgus salīdzinošo raksturojumu. 2.nodaļā ir atspoguļota lauksaimniecības nozare un tās produktu tirgus Ukrainā.

Šī pētījuma izstrādē piedalījušies LVAEI pētnieki Aleksejs Nipers, kā arī Guna Salputra, , Ludmila Fadejeva un Andris Miglavs.

Informatīvo atbalstu sniedza Analītiskais centrs *AGRI-FOOD ECONOMICS* (Maskava, Krievija), un *Institute for Agribusiness and Rural Development* (Kijeva, Ukraina).

Autori izsaka lielu pateicību savai kolēģei Intai Kārkliņai par viņas ieguldījumu šā darba lasāmības uzlabošanā.

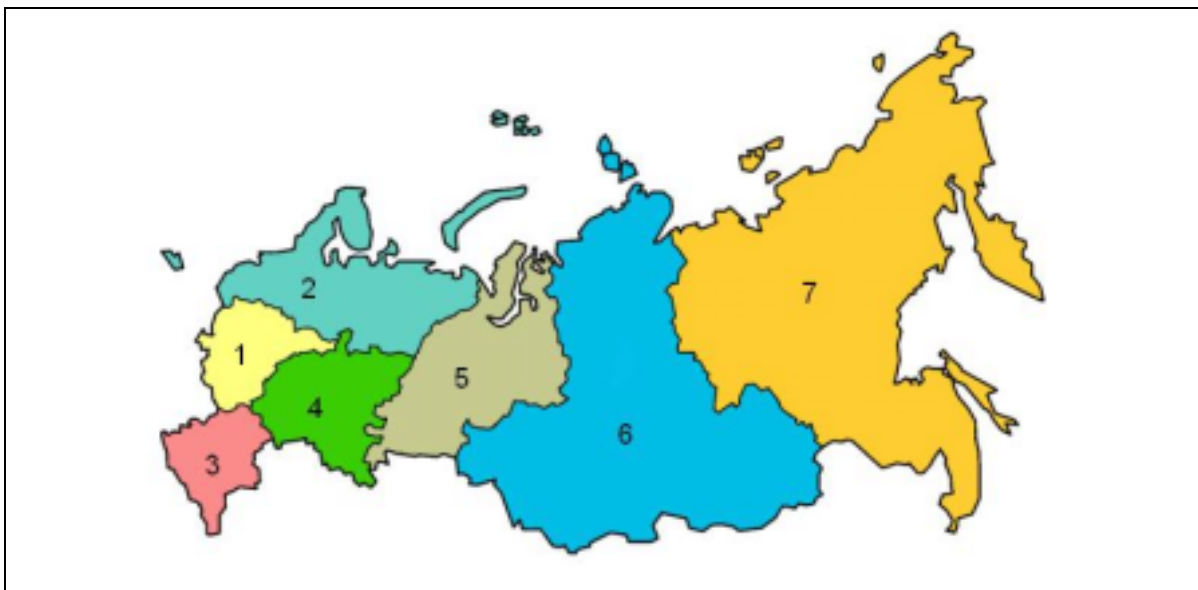
⁴ Attiecīgos produktus eksportējošas valstis, kuru piedāvātie produkcijas apjomi ir pietiekami nozīmīgi, lai noteiktu cenas starptautiskajā tirdzniecībā (autoru piezīme).

1. Krievija

1.1. Reģionālais dalījums

Analizējot lauksaimniecību Krievijā, ir jāapzinās tās ekonomiski ģeogrāfiskās pamatiezīmes - liela teritorija valsts un izvietojums dažādos klimatiskajos apstākļos.

Administratīvi Krieviju veido septiņi apgabali (sk. 1. attēlu):

1-1. attēls. Krievijas federālo apgabalu karte⁵

Lai gan teritoriāli Krievija galvenokārt atrodas Āzijā, tomēr lielākā daļa tās iedzīvotāju - (tātad arī lauksaimniecības produkcijas patēriņš), kā arī lielākā daļa lauksaimnieciskās ražošanas koncentrējas Krievijas Eiropas daļā.

Četros Eiropas daļas apgabalos (Centrālajā, Ziemeļrietumu, Dienvidu un Pievolgas) dzīvo vairāk nekā 70% valsts iedzīvotāju, bet robežapgabalos tieši ar Eiropas valstīm (Centrālajā, Ziemeļrietumu un Dienvidu) - gandrīz puse no vairāk nekā 140 milj. Krievijas iedzīvotāju.

Aptuvenais iedzīvotāju sadalījums ir šāds:

Numurs kartē	Federālais apgabals	Daļa no valsts iedzīvotājiem
1.	Centrālais	25,5%
2.	Ziemeļrietumu	9,9%
3.	Dienvidu	14,9%
4.	Pievolgas	21,9%
5.	Urālu	8,6%
6.	Sibīrijas	14,2%
7.	Tālo Austrumu	4,9%

Analizējot kopumā, var pieņemt, ka līdzīgs ir arī lauksaimniecības produkcijas patēriņš, tomēr jāuzsver, ka gan ienākumu (pirkspējas) līmenis, gan patēriņa struktūra apgabalos atšķiras.

⁵ Attēls no portāla www.wikipedia.org, to vizuāli daļēji mainot

Arī lauksaimnieciskās produkcijas ražošana visā valsts teritorijā nav sadalīta vienmērīgi. Tā, piemēram, aptuveni 60% no visiem graudaugiem, pateicoties labvēlīgiem agroklimatiskiem apstākļiem saražo Dienvidu apgabalā un Pievolgas dienvidrietumu daļā, kas ļauj šiem reģioniem būt tirgus situācijas noteicējiem visā valstī.

1.2. Ražošanas resursi

Ražošanas resursi šeit tiks apskatīti četros griezumos - zemes resursi, cilvēku resursi, tehniskie resursi un energoresursi.

1.2.1. Zemes resursi

Lai gan fiziski pieejamo zemes resursu potenciāls Krievijā ir ļoti liels, tomēr to izmantošanu produktīvā lauksaimniecībā ierobežo divi galvenie faktori. Pirmais - agroklimatiskie apstākļi, kas neļauj produktīvi izmantot lielu daļu no zemes resursiem tirgus produkcijas ražošanai. Otrkārt, pieprasījuma izvietojums - ņemot vērā slikti attīstīto infrastruktūru attālākajos reģionos ar mazu iedzīvotāju skaitu, lauksaimniecības produkcijas transportēšanas izmaksas atsevišķos gadījumos ievērojami sadārdzina produkciju, tādējādi padarot to nekonkurētspējīgu pasaules un Krievijas tirgū.

Tomēr arī atlikusī lauksaimniecības zemes resursu daļa ir vērā ņemama gan Eiropas un Āzijas, gan pasaules kontekstā. Tā, 1995. gadā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība bija 220 milj. ha. Salīdzinājumam var minēt, ka Francijā lauksaimniecībā izmantojamās zeme aizņem gandrīz 30 milj. ha, bet Vācijā - ap 17 milj. ha.

Tomēr pēdējo 15 gadu laikā lauksaimniecības zemes platība Krievijā pakāpeniski samazinās. Ja 1990. gadā aramzeme valstī veidoja 130 milj. ha, tad 2004. gadā tie jau bija ap 117 milj. ha. Tas saistās ar ikgadēju sējplatību samazināšanos (1-1. tabula).

1-1. tabula. Sējumu un graudaugu platības dinamika Krievijā (milj. ha)

	1992.	1995.	2000.	2002.	2003.	2004.	2005.
Sējumu platība	114,6	102,5	85,4	84,6	79,6	78,8	77,5
Graudaugu kultūras	61,9	54,7	45,6	47,5	42,2	43,7	43,8

Kopš 1992. gada (līdz 2005. gadam) aptuveni par trešdaļu ir samazinājusies sējumu platība, un graudaugu kultūras veido tikai ap 70% no 1992. gada līmeņa. Tomēr visstraujākais kritums noticis pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados, jo pašreiz samazināšanās palēninājusies un ir vairs tikai ap 1-1,5% gadā. Savukārt graudaugu kultūru platība stabilizējusies.

Zemes kā ražošanas resursa cenu Krievijas statistikā nav iespējams atrast. No sarunām ar Krievijas lauksaimniecības ekonomikas speciālistiem var secināt, ka tā atkarīga gan no reģiona (agroklimatiskie apstākļi) un vietas (cik tālu no pilsētas, infrastruktūra), gan arī no konkrētās situācijas un subjektīvām sajūtām. Tiek praktizēta arī zemes iznomāšana barterā - par iznomāto zemi saņemot daļu no ražas. Tomēr lauksaimniecības zemes cena, salīdzinājumā ar situāciju Latvijā, kopumā nav augsta.

1.2.2. Cilvēku resursi

No visiem Krievijas iedzīvotājiem aptuveni 27% dzīvo laukos. Procentuāli šis daudzums kopš 1990. gada ir pat pieaudzis, lai gan absolūtos skaitļos palicis aptuveni 1990. gada līmenī, jo valstī vērojama iedzīvotāju skaita samazināšanās. Tomēr jāpatur prātā, ka Krievijā darbojas pieraksta sistēma, un daļa no laukos pierakstītajiem faktiski dzīvo un strādā pilsētās. Tātad, reālais lauku iedzīvotāju skaits varētu būt mazāks par statistikā atspoguļoto.

1-2. tabula. Iedzīvotāju skaits laukos Krievijā (milj.)

	1990.	1995.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Iedzīvotāju skaits kopā	147,7	148,5	146,9	146,3	145,6	145,0	144,2	143,5
t. sk.:								
Pilsētās	108,7	108,3	107,4	107,1	106,7	106,3	105,8	104,7
Laukos	38,9	40,1	39,5	39,2	38,9	38,6	38,4	38,8
lauku iedzīvotāju īpatsvars	26,4%	27,0%	26,9%	26,8%	26,7%	26,7%	26,6%	27,0%

Līdzīgi kā Latvijā, no laukiem strauji aizplūst jaunie cilvēki, tāpēc vērojams, ka lauku teritorijas noveco. Ļoti aktuāla ir arī sociālās vides pasliktināšanās, ko būtiski ietekmē nabadzība un alkoholisms.

No gandrīz 67 milj 2005. gadā tautsaimniecībā nodarbinātajiem, lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā strādāja 7,1 milj. iedzīvotāju, tādējādi veidojot aptuveni 10,6% no visiem nodarbinātajiem. Turklāt šajā nozarē nodarbināto skaits visai strauji samazinās, jo 2004. gadā viņu bija 11,2%.

Vidējās darbaspēka izmaksas dažādos Krievijas federālajos apgabalos atšķiras (1-3. tabula). Pilsētās izmaksas, protams, ir lielākas. Tā, pārrēķinot latos, Maskavā vidējā bruto samaksa 2005. gadā bija virs LKE 500.

Latvijā, atbilstoši statistikas datiem, vidējā darba samaksa 2005. gadā bija LVL 245. Tāpēc var teikt, ka kopumā darbaspēka resursi Krievijā nav ievērojami lētāki un no šī viedokļa izteiktu priekšrocību, salīdzinājumā ar Latviju, nav.

1-3. tabula. Vidēja bruto darba samaksa Krievijā (LVL/mēnesī)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Krievijā vidēji	48	70	95	102	127	171
Centrālais federālais apgabals	47	70	97	109	137	192
Ziemeļrietumu	55	79	111	114	141	190
Dienvīdu	32	47	65	69	87	116
Pievolvegas	38	55	75	79	97	129
Urālu	75	111	144	150	182	234
Sibīrijas	49	69	94	99	122	162
Tālo Austrumu	67	93	131	141	171	230

Turklāt svarīgi akcentēt, ka darbaspēka izmaksas aug ļoti strauji. Latu izteiksmē pēdējo piecu gadu laikā - vidēji par 30% gadā. Daļēji šo pieaugumu latu izteiksmē nodrošināja valūtas kursa svārstības, tomēr arī Krievijas rubļos šis pieaugums bija ļoti straujš.

Tiesa, no augkopības viedokļa pievilcīgākajos reģionos (Dienvīdu apgabalā un Pievovegā) darbaspēka izmaksu līmenis ir nedaudz zemāks par vidējo.

1.2.3. Tehniskais nodrošinājums

Kopš 1992. gada tehniskā bāze Krievijā visu laiku samazinās. Šajos gados samazinājums (turklāt ļoti straujš) bija vērojams visām tehnikas pozīcijām (1-4. tabula). Traktoru, sējmašīnu un kombainu skaits sarucis vairāk nekā 2,5 reizes, un tas noticis ievērojami straujāk nekā samazinājusies sējumu un graudaugu platība. Lielākoties tas panākts, racionālāk izmantojot tehniskos resursus.

1-4. tabula. Nodrošinājums ar lauksaimniecības tehniku Krievijā (tūkst. gab.)

	1992	1995	2000	2002	2003	2004	2005
Traktori	1290,7	1052,1	746,7	646,4	586	532	480,3
-uz 1000 ha sējumu	11,3	10,3	8,7	7,6	7,4	6,8	6,2
Sējmašīnas	582,8	457,5	314,9	276,9	255,5	238,4	218,9
-uz 1000 ha sējumu	5,1	4,5	3,7	3,3	3,2	3	2,8
Graudu kombaini	370,8	291,8	198,7	173,4	158,3	143,5	129,2
-uz 1000 ha graudaugu	6	5,3	4,4	3,7	3,8	3,3	2,9
Slaucamās iekārtas	197,5	157,3	88,7	74,2	65,7	58	50,3

Lauksaimniecībā galvenokārt tiek izmantota vietējā vai NVS valstīs ražotā tehnika. Vidējā lauksaimniecības tehnikas cena (saskaņā ar Krievijas Federācijas lauksaimniecības ministrijas informāciju) 2006. gada augustā, septembrī un oktobrī (pārrēķinot latos) ir atspoguļota tabulā (sk. 1-5. tabulu). Kā redzam tabulā, vidēji „MT3” tipa traktors minētajā laika periodā maksāja ap LVL 10 tūkst., „T-150” tipa traktors - ap LVL 27 tūkst., bet kombaina „ЕНИСЕЙ” cena bija ap LVL 35 tūkst.

1-5. tabula. Vidējā tehnikas cena Krievijā 2006. gada augustā, septembrī un oktobrī⁶

	Cena (LVL)
Traktori	
T - 150 K	27 180
MT3 – 80	8964
MT3 – 82	10 600
Kombaini	
СК - 5 "НИВА"	30 800
ЕНИСЕЙ – 1200	35 432
Smagās automašīnas	
ЗИЛ – 5301	10 143
ГАЗ – 3307	7071
КАМАЗ – 5410	20 476

1.2.4. Energoresursi

Pārrēķinot latos, 2006. gada augustā, septembrī un oktobrī Krievijas lauksaimniekiem vidēji dīzeļdegviela ir maksājusi 0,36 LVL litrā. Bet elektroenerģijas cena lauksaimniecības uzņēmumiem šajos pašos mēnešos ir bijusi 0,0345 LVL par kWh.

1.2.5. Kapitālieguldījumi

Analizējot investīcijas lauksaimniecības sektorā, var secināt, ka kopumā tām faktiskajās cenās ir pieaugoša vērtība.

1-6. tabula. Investīcijas Krievijas lauksaimniecībā

	2000.	2001.	2002.	2003.
Investīcijas pamatkapitālā lauksaimniecībā (mljrd. LVL, faktiskajās cenās)	12,9	17,0	19,4	23,4

Tomēr, ņemot vērā inflāciju, faktiskais ikgadējais investīciju pieaugums 2000.-2003. gadā bijis 8% gadā.

⁶ Avots: Krievijas Federācijas Lauksaimniecības ministrija (http://www.mcx.ru/index.html?he_id=376)

1-7. tabula. Kapitālieguldījumu finansēšanas struktūra Krievijas lauksaimniecībā (%)

	2000.	2001.	2002.	2003.
Federālais budžets	3,9	2,0	2,1	1,7
Vietējie budžeti	4,3	3,4	2,8	2,3
Organizāciju līdzekļi	91,8	94,6	95,1	96,0
Kopā	100,0	100,0	100,0	100,0

Jāuzsver, ka analizējamajos gados atbalsts investīcijām lauksaimniecībā no federālā budžeta un vietējiem budžetiem ir samazinājies. Ja 2000. gadā subsīdiju veidā vidēji tika piesaistīti 8,2% no kopējas investīciju summas, tad 2003. gadā tie bija tika 4%.

Šāds samazinājums ir saistīts ar atbalsta maiņu - pamatlīdzekļu iegādi sekmējot nevis tiešā veidā, bet gan netiešā - veicinot kredītu pieejamību.

1.3. Lauksaimniecības struktūra, atbilstoši saimniecību grupām

Saskaņā ar Krievijas statistikas klasifikatoru, visas lauku saimniecības tiek sadalītas 3 trīs grupās - lauksaimnieciskās organizācijas, zemnieku (fermeru) saimniecības un iedzīvotāju saimniecības.

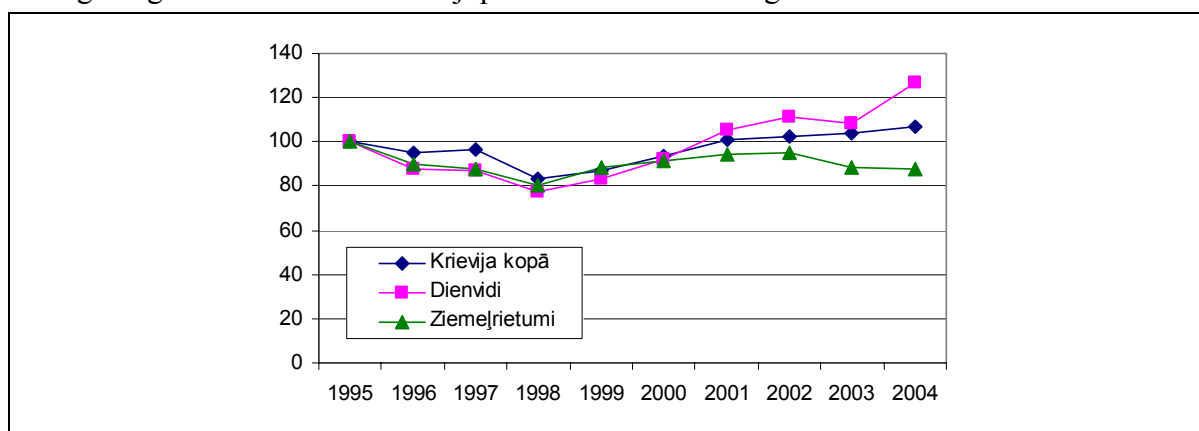
Izmantojot šo klasifikatoru, iespējams indikatīvi izdalīt uz tirgu orientētās saimniecības un pašpatēriņa saimniecības.

Saskaņā ar statistikas datiem, 2005. gadā lauksaimnieciskās organizācijas ir saražojušas 41,4% no lauksaimniecības produkcijas vērtības, zemnieku (fermeru) saimniecības - 6%, savukārt iedzīvotāju saimniecības - 52,6%.

Vairāk par pusi no iedzīvotāju saimniecībās saražotās produkcijas pērn veidoja augkopība ~54%, Tikmēr zemnieku (fermeru) saimniecībās augkopība veidoja 78% (lopkopība attiecīgi 22%), bet lauksaimniecisko organizāciju produkcijā - 53%.

1.4. Lauksaimniecība nozares attīstība

Vērtējot, cik veiksmīga bijusi lauksaimniecības sektora attīstība Krievijā, rezultāti atšķirsies atkarībā no izvēlētā atskaites gada. Ja par atskaites punktu ņem 1995. gadu (kā tas bieži darīts attiecībā uz Baltijas valstīm), var secināt, ka šo desmit gadu laikā lauksaimniecības nozare Krievijā ir pieaugusi tikai par 6,8% (1-2.attēls). Šo nelielo izaugsmi galvenokārt noteikusi lejupslīde 1996. un 1998. gadā.

1-2. attēls. Lauksaimniecības attīstības tendence Krievijā (1995.=100)

Zinot, ka ekonomikas transformācijas process Krievijā bija ilgāks nekā Baltijas valstīs un arī beidzies ar 1998. gada krīzi, korektāk par atskaites punktu būtu ņemt 1998. gadu.

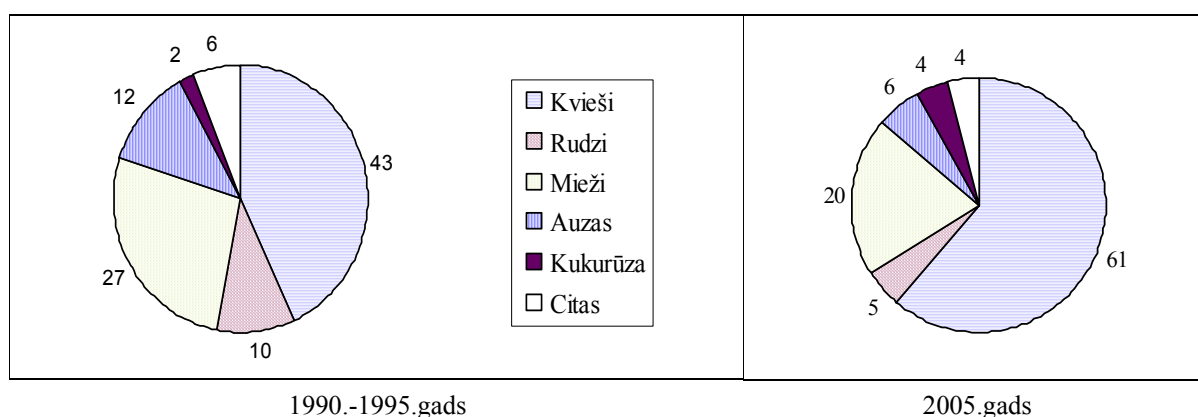
Ja analizē 2001.-2004. gada tendenci, var secināt, ka Krievijā ir vērojama mēreni stabila lauksaimniecības sektora attīstība - vidēji 3,3% gadā. Turklāt straujāka attīstība ir tieši tajos reģionos, kuriem agroklimatiskie apstākļi dod priekšrocības konkurēt. Tā, piemēram, Dienvidu federālajā apgabalā lauksaimniecības sektors šajos četros gados vidēji attīstījies par 8,7% gadā, ko var uzskatīt par ļoti labu rādītāju. Savukārt Ziemeļrietumu federālajā apgabalā vērojama negatīva tendence, sektoram samazinoties vidēji par 1% gadā.

1.5. Graudaugi

1.5.1. Ražošanas struktūra

Kopējā bruto graudaugu raža 2005. gadā Krievijā bija 78 milj. t. No šī apjoma lielākā daļa - ap 60% saražoti Dienvidu federālajā apgabalā un Pievolgas federālā apgabala dienvidrietumu daļā.

Vispopulārākie no graudaugiem ir kvieši, un to īpatsvars kopējā graudaugu ražošanas struktūrā pēdējos 10-15 gados ievērojami audzis (sk. 3. attēlu).

1-3. attēls. Graudaugu sējumu struktūra Krievijā (%)

No saražotā graudaugu apjoma 2005. gadā tika eksportēts vairāk par 10% (8,35 milj. t), bet importēts nepilns 1% (0,73 milj. t). Tādējādi Krievija ir graudu eksportētājvalsts.

1.5.2. Tirgus regulēšanas mehānismi

Graudaugu tirgus regulēšanai Krievija izmanto vairākus mehānismus. Pirmkārt, valstī darbojas intervences iepirkuma sistēma. Otrkārt, attiecībā uz importu tiek piemērotas ievadmitas nodevas, kas gan nav augstas. Ievadmitas nodeva ir kviešiem un miežiem, un tās lielums ir 5% no produkcijas vērtības. Lēmums par šādas ievadmitas piemērošanu stājies spēkā 1996. gada maijā, nomainot agrāko 1% ievadmitas nodevu. Treškārt, valsts var piemērot eksporta nodevas, neļaujot par pievilcīgām cenām eksportēt produkciju, gadījumā, ja iekšējā tirgū vērojams deficīts, kā dēļ var ievērojami celties cenas.

1.5.3. Ražošanas pašizmaksas

Krievija ik gadu veic lauksaimniecisko organizāciju aptauju, kas ļauj noteikt to darbības rezultātus⁷. Saskaņā ar Krievijas Lauksaimniecības ministrijas aprēķiniem, vidējā graudu tonnas pašizmaksa (pārreķinot eiro) 2005. gadā bija apmēram 62 EUR.

⁷ Министерство сельского хозяйства Российской Федерации, „Основные экономические показатели финансово - хозяйственной деятельности сельскохозяйственных организаций Российской Федерации за 2001-2005 годы”

Kā redzam 1-8. tabulā, graudu pašizmaksa, atkarībā no tā, kurā Krievijas apgabalā tos audzē, ļoti atšķiras. Viszemākā graudu ražošanas pašizmaksa ir Krievijas Dienvidu federālajā apgabalā - 53,9 EUR par tonnu. To nosaka ražošanai piemērotā zeme, klimatiskie apstākļi, kā arī salīdzinoši zemās darbaspēka izmaksas. Nedaudz augstāka ražošanas pašizmaksa ir Centrālajā un Urālu apgabalā (62 EUR un 63,2 EUR), savukārt krietni augstāka (tuvu 100 EUR) - Ziemeļrietumu federālajā apgabalā, bet Tālo Austrumu apgabalā pat pārsniedz 100 EUR/t.

1-8. tabula. Vidēja pašizmaksa graudu sektorā Krievijā (EUR/t)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Centrālais federālais apgabals	45,7	46,7	45,0	45,3	56,3	62,0
Ziemeļrietumu federālais apgabals	71,9	80,1	89,0	75,5	81,2	93,9
Dienvidu federālais apgabals	37,7	41,1	43,0	54,5	48,1	53,9
Pievolvegas federālais apgabals	48,1	49,3	48,4	42,8	57,5	66,3
Urālu federālais apgabals	50,8	50,9	56,9	50,0	67,7	63,2
Sibīrijas federālais apgabals	39,1	42,4	48,2	46,9	55,1	69,4
Tālo Austrumu federālais apgabals	94,1	97,1	75,6	90,6	114,9	109,8
Vidēji Krievijā	43,9	46,3	47,0	47,5	54,6	61,9

Turklāt jāpiebilst, ka, pārrēķinot eiro, graudu ražošanas pašizmaksa kopš 2000. gada pieaug, bet īpaši straujš kāpums bija vērojams 2005. gadā. Lielā mērā tas saistīts ar valūtas kursa svārstībām, jo šajā laikā Krievijas rublis ir kļuvis stiprāks salīdzinājumā ar citām valūtām. Tomēr konkurētspējīgākajos reģionos graudu ražošanas pašizmaksa joprojām ir salīdzinoši zema (sk. tālāk par graudu cenām).

1.6. Kvieši

1.6.1. Ražošana

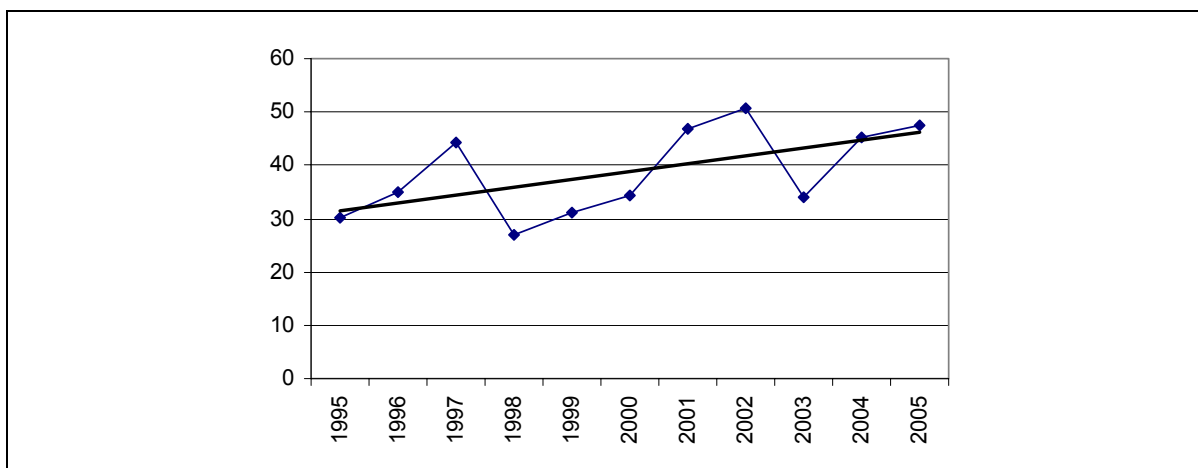
Krievijas kviešu ražošanas apjomi 2005. gadā veidoja aptuveni 7,7% no pasaules kopējā apjoma un aizņēma aptuveni 11% no visas kviešu platības pasaulē.

Saskaņā ar FAO datiem, Krievija ir ceturrtā lielākā kviešu ražotāja pasaulē, atpaliekot no Ķīnas (2005. gadā saražoti 96 milj. t), Indijas (72 milj. t) un ASV (57 milj. t). No Eiropas Savienības valstīm lielākā ražotāja ir Francija (37 milj. t), kas aiz Krievijas ieņem piekto pozīciju pasaulē, un Vācija (24 milj. t), ieņemot astoto⁸ vietu.

Krievijā 2005. gadā saražoja aptuveni 47,6 milj. t kviešu, bet vidēji pēdējos trīs gados (2003.-2005.) iegūts 42,3 milj. t gadā⁹. Ražas ikgadējās svārstības ir salīdzinoši lielas (sk. 1-4. attēlu), tomēr pēdējo desmit gadu laikā vidēji tiek saražots par 50% vairāk, un vidējais pieaugums šajā laika posmā ir bijis aptuveni 4% gadā.

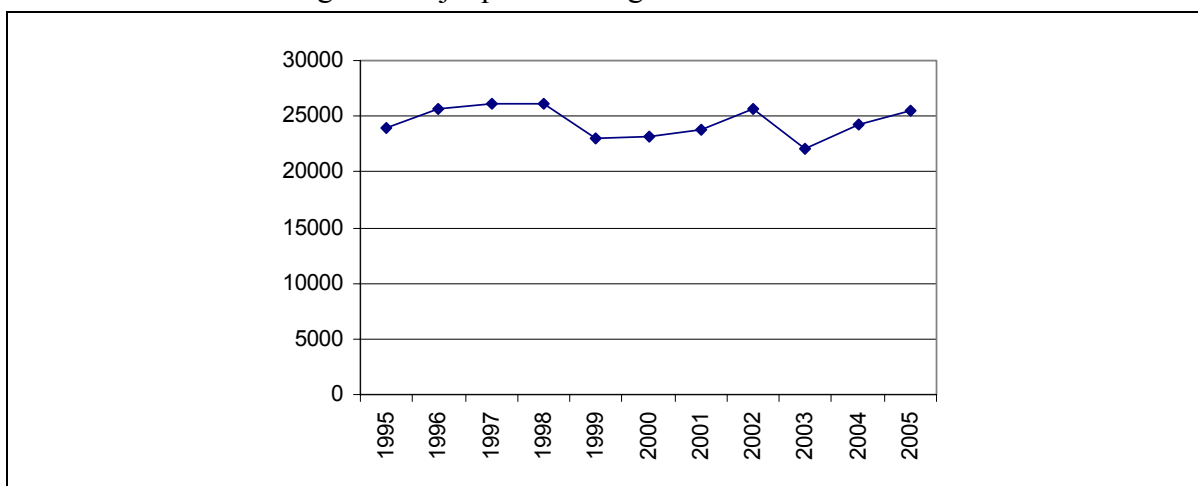
⁸ Avots: FAO

⁹ Avots: FAPRI

1-4. attēls. Kviešu ražošana Krievijā (milj. t)¹⁰

Kviešu ražošanas svārstības galvenokārt ietekmē ražība, jo platības izmaiņu svārstības ir relatīvi nelielas (sk. 1-5. attēlu). Izņēmums varētu būt 2003. gads, kad pēc 2002. gada labās ražas kopējā kviešu platība tika samazināta. Turklāt arī klimatiskie apstākļi Krievijas dienvidrietumos 2003. gadā nebija īpaši labvēlīgi.

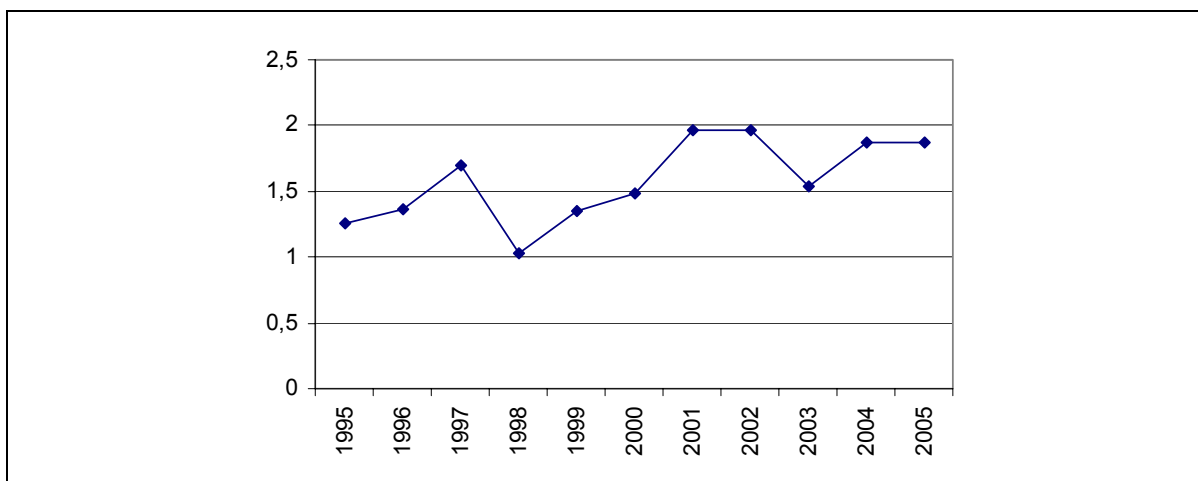
1-5. attēls. Kviešu platība Krievijā (tūkst. ha)¹¹

Kopumā kviešu platība Krievijā kopš 1990. gada ir saglabājusies nemainīga - ~25 milj. ha.

Ražošanas apjomi pieauguši, galvenokārt, pateicoties ražības palielinājumam. Deviņdesmito gadu pirmajā pusē kviešu vidēja ražība bija nedaudz samazinājusies, sasniedzot zemāko līmeni 1998. gadā (krīzes dēļ daļa ražas netika novākta). Tomēr 2000. gadu sākumā vidēja ražība ir pieaugusi līdz 1,8-2 t/ha (sk. 1-6. attēlu), kas ir pat nedaudz vairāk par 1990. gadu sākuma rādītājiem, kad vidējā ražība svārstījās ap 1,7-1,9 t/ha.

¹⁰ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

¹¹ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

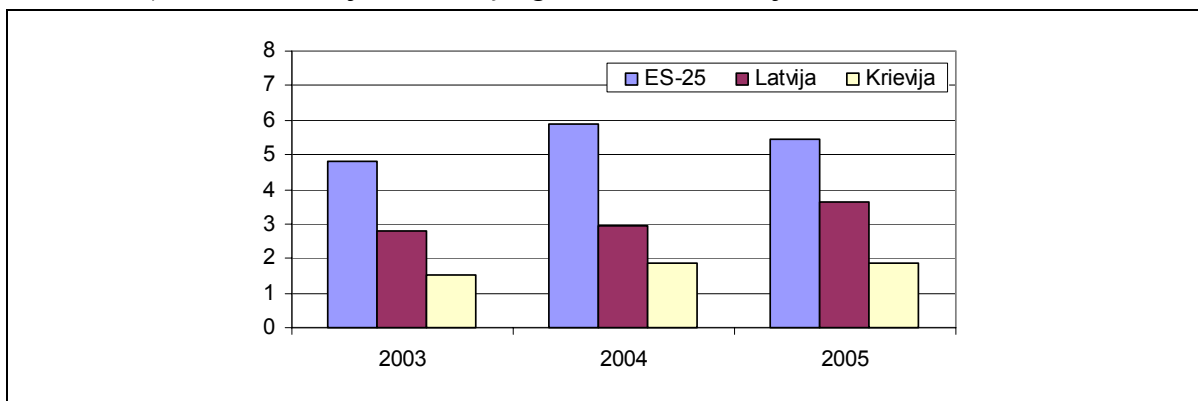

1-6. attēls. Kviešu raža Krievijā (t/ha)¹²

Aptuveni trešdaļa no visas kviešu ražas tiek izmantota kā lopbarība.

Salīdzinot kviešu ražošanu Krievijā un ES-25, jāsecina, ka platības ziņā Krievija ir aptuveni vienādā pozīcijā ar ES valstīm kopumā. Ja ES-25 2004. gadā kviešu platība bija 23,3 milj. ha (no kuriem 18 milj. ha - Rietumeiropas valstīs), tad Krievijā tie bija 24 milj. ha.

Tomēr Krievijā kopumā tiek saražota tikai aptuveni trešā daļa no ES-25 apjoma (sk. 1-7. attēlu). Tas izskaidrojams ar atšķirīgiem ražošanas radītājiem.

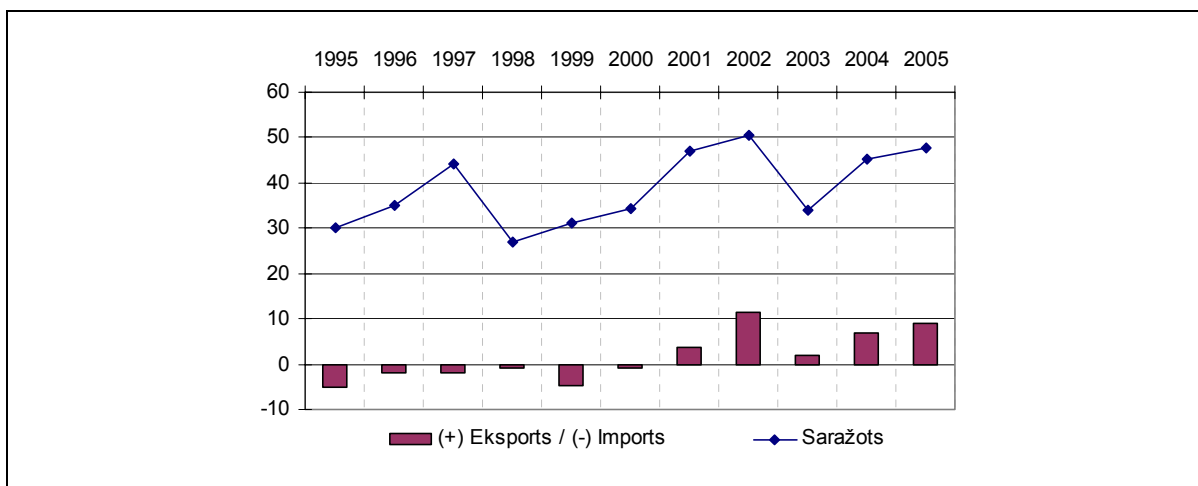
1-7. attēls. Vidēja kviešu ražība Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)

Krievijā kviešu vidējā ražība pēdējos gados ir aptuveni 3 reizes zemāka kā ES-25 un apmēram 1,7 reizes zemāka kā Latvijā. To galvenokārt nosaka tehnoloģiskās atšķirības (ražošanas procesā minimāli tiek izmantoti ķīmiskie līdzekļi), jo arī Krievijas dienvidos, kur agroklimatiskie apstākļi ir ļoti labvēlīgi graudkopībai, vidējā ražība nav augstāka par vidējo ražību Latvijā.

1.6.2. Kviešu ārējā tirdzniecība

Vērtējot tirdzniecību, jāteic, ka no kviešu importētājās deviņdesmitajos gados Krievija ir kļuvusi par eksportētājvalsti. Tā 1995. gadā Krievijas neto imports bija 5 milj. t kviešu, bet 2005. gadā tas jau veidoja 9 milj. t. Valsts eksporta apjomi korelē ar ražošanas apjomiem - jo vairāk tiek saražots, jo vairāk tiek eksportēts (sk. 8. attēlu).

¹² Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-8. attēls. Kviešu ražošanas un neto eksporta balance Krievijā (milj. t)¹³

Tirdzniecība starp Krieviju un ES nav īpaši aktīva, turklāt tas ļoti atkarīgs no gada. Krievijas imports no ES valstīm pēdējos sešos gados ir ļoti minimāls un nesasniedz pat 0,2% no kopējā Krievijā saražotā apjoma. Kopš 2000. gada Krievijas kviešu tirdzniecības balance ar ES ir pozitīva, un 2002. gadā Krievija uz ES eksportējusi rekordlielu daudzumu - 3,65 milj. t. No tām lielāko daļu - uz Itāliju (1,9 milj. t), Grieķiju (0,72 milj. t) un Spāniju (0,37 milj. t). Tomēr 2004. gadā Krievijas neto eksports uz ES bijis tikai nedaudz lielāks par 10%, savukārt 2005. gadā - nedaudz mazāks par 10% no kopējā neto eksporta.

Kviešu tirdzniecība starp Krieviju un Latviju reāli nenotiek.

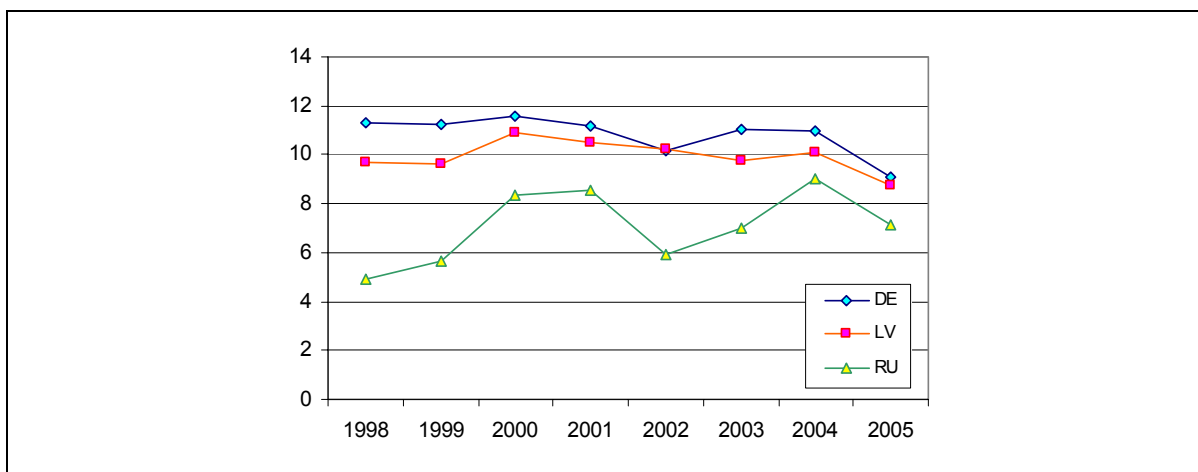
1-9. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES un Latviju (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Kviešu imports no ES	969	19	87	5	17	39	4
Kviešu eksports uz ES	40	0	563	3651	1417	702	768
Kviešu imports no Latvijas	0	0	7	0	1	0	0
Kviešu eksports uz Latviju	0	0	0	0	0	0	0

Viens no faktoriem, kāpēc Krievijai tik ātri izdevies kļūt par nozīmīgu kviešu eksportētāju, ir konkurētspējīga cena. Var redzēt, ka Krievijā tā, salīdzinājumā ar lielāko kviešu patērētāju ES - Vāciju un arī ar Latviju, ir zemāka. Interesanti arī, ka, no vienas puses, Krievijas cena arvien vairāk tuvojas Vācijas cenai, bet, no otras puses, ir redzama Vācijas un Krievijas cenu svārstību korelācija.

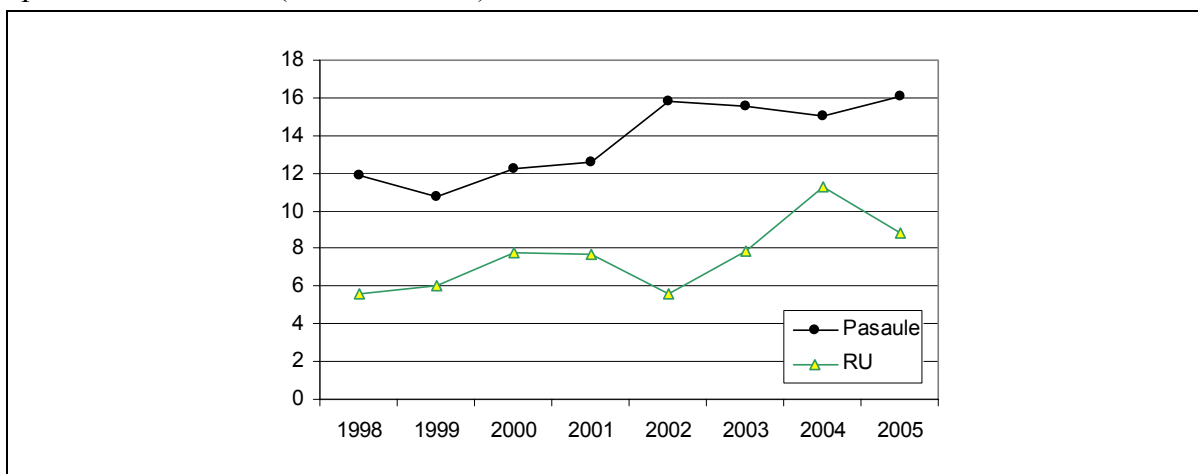
Ja 1998. gadā (Krievijas krīzes gads) Vācijas un Krievijas cenu starpība bija lielāka par 6 EUR/100 kg, tad līdz 2004.-2005. gadam tā ievērojami saruka un veidoja tikai 1,9-2 EUR/100 kg. Arī salīdzinājumā ar Latviju cenas starpība ir aptuveni 1,6 EUR/100 kg 2005. gadā un ap 1,1 EUR/kg 2004. gadā (sk. 1-9. attēlu).

¹³ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-9. attēls. Kviešu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)¹⁴

Korelācija starp Krievijas un pasaules cenām¹⁵ kviešu tirgū ir mazāk izteikta, lai gan abām ir vērojama augoša tendence. Krievijas kviešu cenas ir manāmi zemākas par vidējo pasaules FOB cenu (sk. 1-10. attēlu).

1-10. attēls. Kviešu cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)

Saskaņā ar FAPRI prognozēm, kviešu ražošana Krievijā tuvākajos desmit gados varētu saglabāt pašreizējo (2005. gada) līmeni.

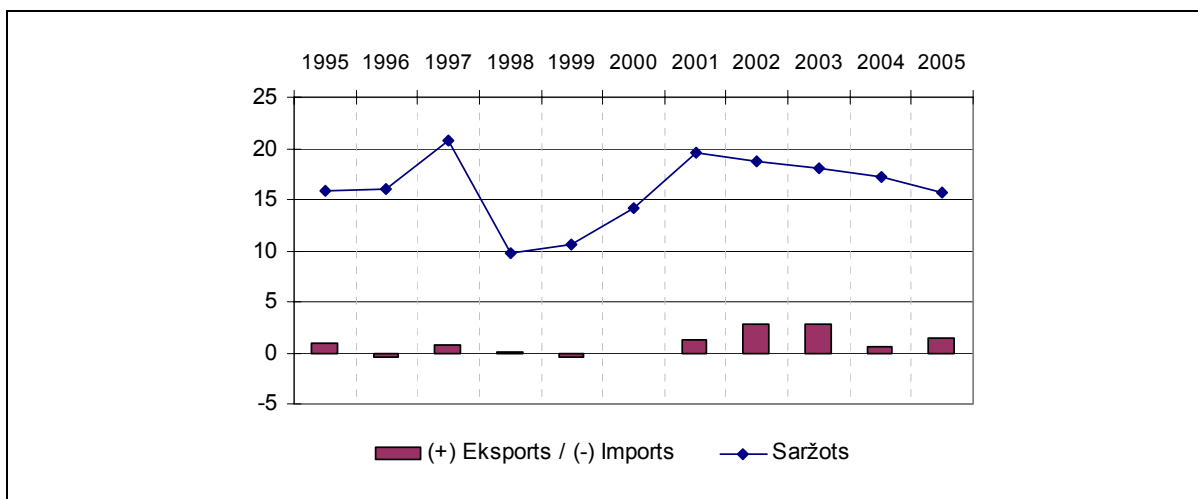
1.7. Mieži

1.7.1. Ražošana

Mieži ir otra svarīgākā graudaugu kultūra Krievijā. Pēc FAO datiem, Krievija ir lielākā miežu ražotāja pasaulē, kurai seko Kanāda (12,1 milj. t), Vācija (11,7 milj. t), Francija (10,4 milj. t) un Ukraina (9,3 milj. t). Saskaņā ar Krievijas Valsts statistikas dienesta informāciju, 2005. gadā Krievijā tika saražotas 15,7 milj. t miežu.

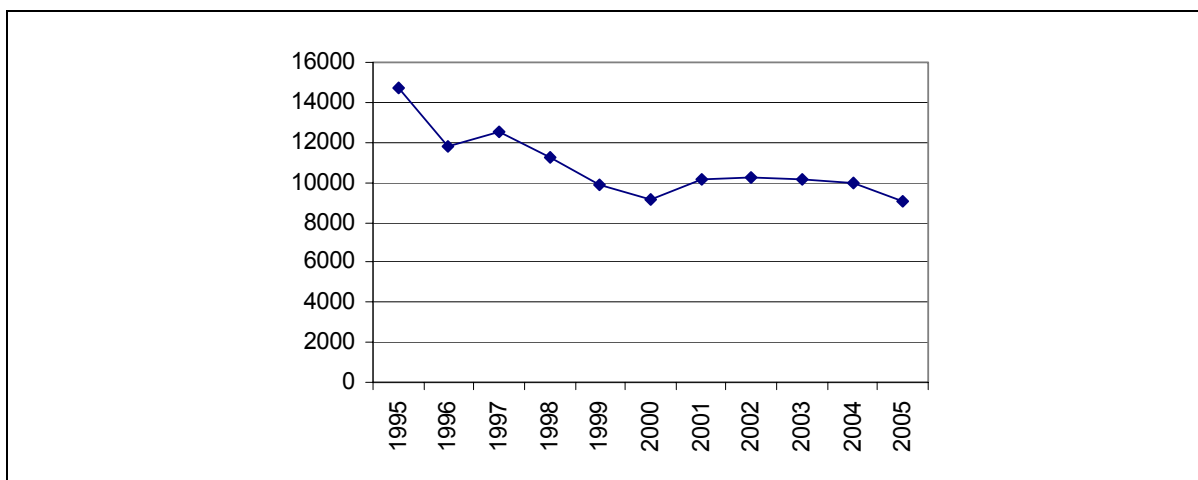
¹⁴ Avots: Ag-Memod datubāze

¹⁵ Avots: FAPRI

1-11. attēls. Miežu ražošanas un neto eksporta bilance (milj. t)¹⁶

Grafiski izskatās, ka pēdējos četros gados miežu ražošanas apjomi pakāpeniski samazinās (sk. 1-11. attēlu), bet tas galvenokārt ir saistīts ar ražības izmaiņām, jo platība šajā laika periodā samazinājusies tikai 2005. gadā (sk.1-12. attēlu).

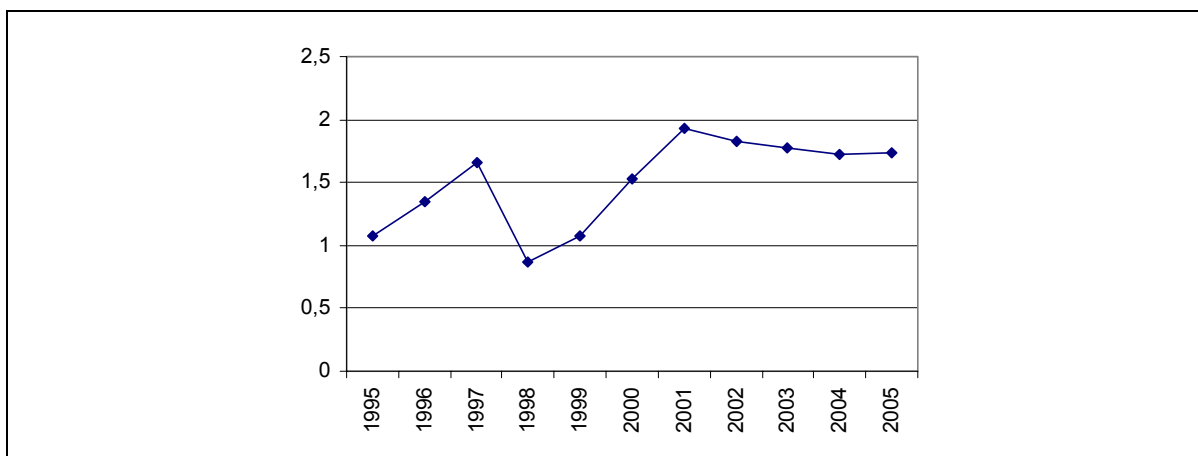

1-12. attēls. Miežu platība Krievijā (tūkst. ha)¹⁷

Tomēr, atšķirībā no kviešiem, kuru sējumu platība pēdējos gados gandrīz nav mainījusies, miežu platībai ir tendence samazināties. Pēdējos piecos gados tā nav izteikta, tomēr ir redzama desmit gadu griezumā.

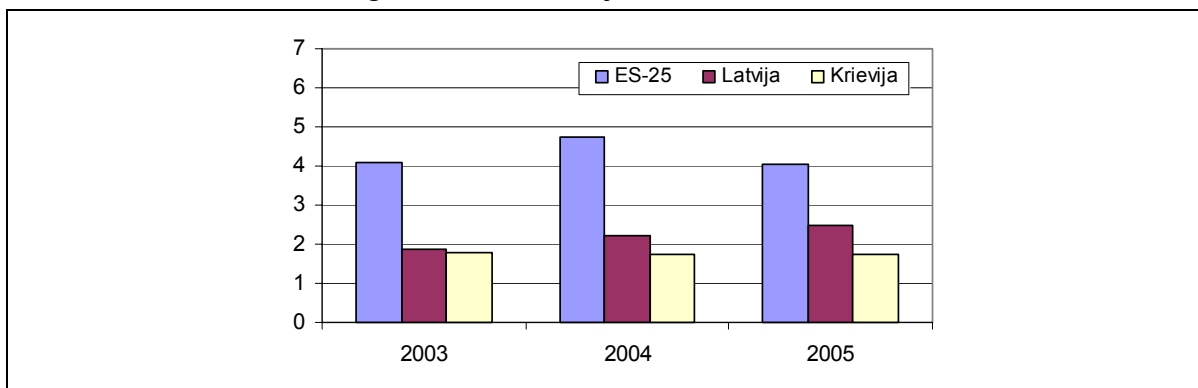
¹⁶ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

¹⁷ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-13. attēls. Miežu ražība Krievijā (t/ha)¹⁸

Deviņdesmito gadu otrajā pusē miežu ražības svārstības bija ļoti lielas (1-13. attēls), taču pēdējos piecos gados tā stabilizējusies 1,7-1,8 t/ha līmenī. Šāda ražība ir aptuveni 2,3 reizes zemāka kā ES-25 vidējā, bet, ņemot pēdējo trīs gadu vidējo ražību, arī Latvijā miežu ražība ir nedaudz augstāka nekā Krievijā.

1-14. attēls. Vidējā miežu ražībā Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)

1.7.2. Ārējā tirdzniecība

Lai gan nelielos daudzumos, tomēr pēdējos piecos gados Krievija ir miežu neto eksportētāja. No saražotā apjoma atņemot eksportu, redzams, ka Krievija pati patērē aptuveni 15 milj. t miežu gadā, un visu apjomu virs iekšējā patēriņa eksportē. Tomēr deviņdesmito gadu beigās valsts visai elastīgi noreāģēja uz miežu trūkumu, praktiski neko neimportējot (1-11. attēls).

Notiek arī miežu tirdzniecība starp Krieviju un ES valstīm, tomēr ES nav uzskatāma par nozīmīgu tirdzniecības partneri (1-10. tabula). Turklāt pēdējos gados, lai gan Krievija ir kļuvusi par stabilu eksportētāju, ES miežu eksports uz Krieviju pat pārsniedz importu.

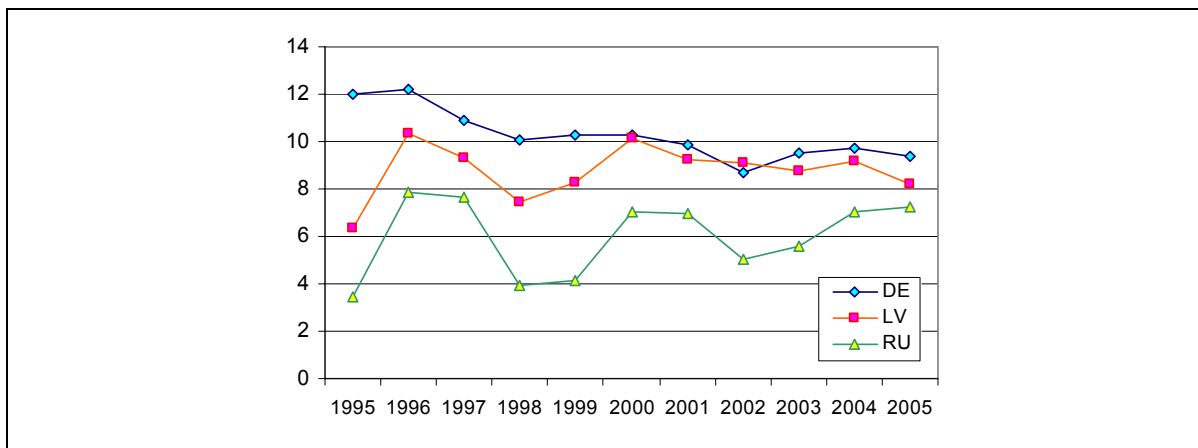
No ekonomikas viedokļa nozīmīga tirdzniecība starp Krieviju un Latviju nenotiek.

1-10. tabula. Miežu tirdzniecība starp Krieviju un ES un Latviju (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Miežu imports no ES	74	198	186	171	220	276	239
Miežu eksports uz ES	10	60	311	675	442	193	130

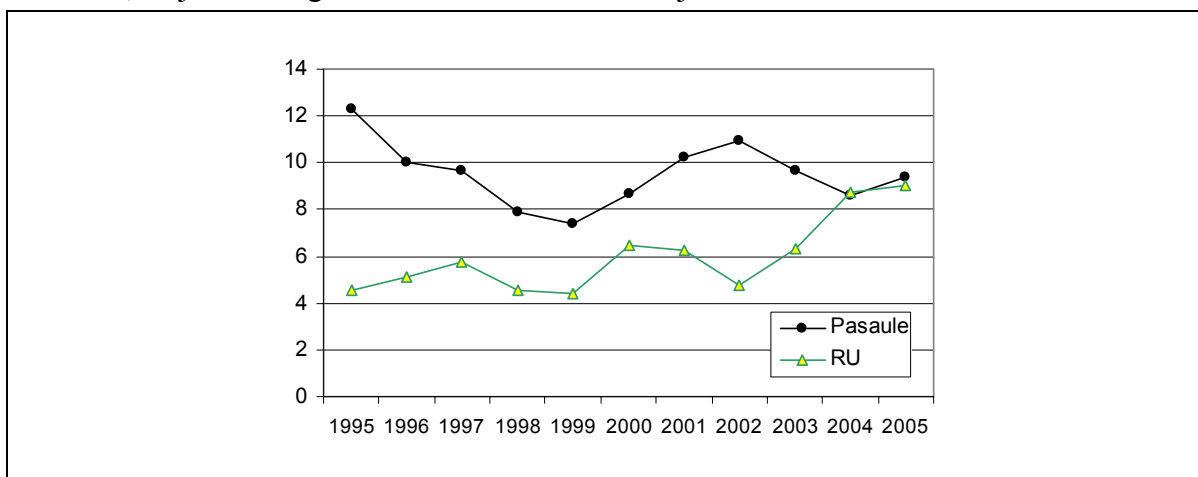
¹⁸ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

Līdzīgi kā ar kviešu cenām, arī Krievijas un lielākās ES ražotājas- Vācijas miežu cenas svārstās savstarpēji saskaņoti. Krievijas cena 2005. gadā bija par aptuveni 2 EUR uz 100 kg zemāka salīdzinājumā ar Vācijas, tomēr tieši pērn cenu starpība bija vismazākā pēdējo desmit gadu laikā.

1-15. attēls. Miežu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)¹⁹

No grafika var arī redzēt (sk. 1-15. un 1-16. attēlu), kā Krievijas 1998. gada finanšu krīze un rubļa devalvācija uz dažiem gadiem būtiski palielināja produkta cenas konkurētspēju, kā arī to, ka jau 2000. gadā ir notikusi cenu korekcija.

1-16. attēls. Miežu cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)²⁰

Krievija ir lielākā miežu ražotāja pasaulē, tomēr tā saražo tikai 8,3% no kopējā apjoma, turklāt lielāka daļa ir domāta iekšējam patēriņam. Tas nozīmē, ka teorētiski Krievijai ir jāietekmē pasaules cena, tomēr šī ietekme varētu būt ierobežota. Ietekme ierobežota varētu būt arī tā iemesla dēļ, ka no iepriekšējās analīzes redzams, ka neražas gados vietējie patērētāji ir spējīgi pielāgoties situācijai, un neto importa apjomi praktiski nepieaug.

Vērtējot pasaules miežu cenu, kas izteikta ASV dolāros, jāteic, ka pēdējos gados nav vērojama cenu korelācija (sk. 1-16. attēlu). Tomēr straujš Krievijas rubļa vērtības pieaugums attiecībā pret ASV dolāru, ir palielinājis arī Krievijas cenu, un pēdējos divos tā bijusi identiska pasaules cenai.

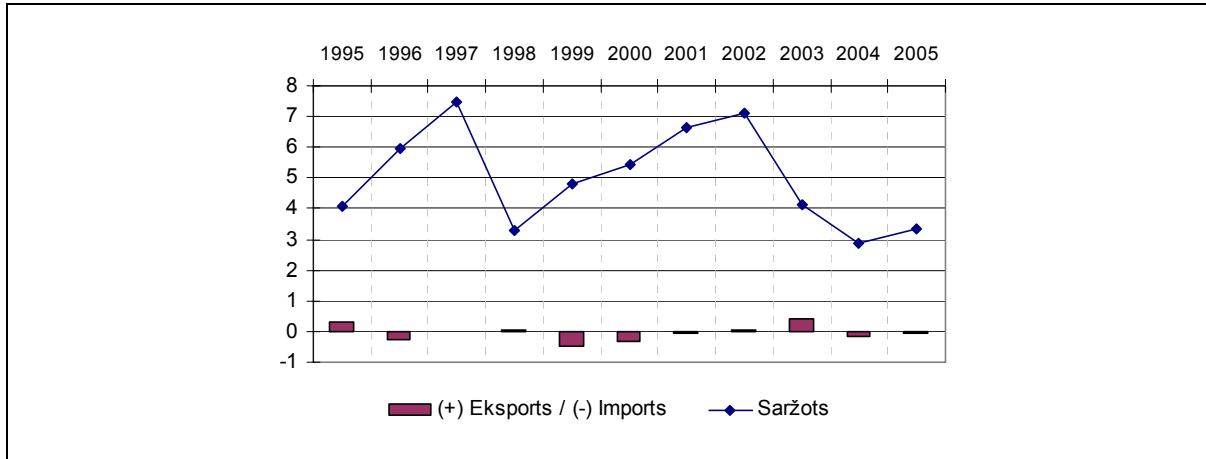
¹⁹ Avots: Ag-Memod datubāze

²⁰ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1.8. Rudzi

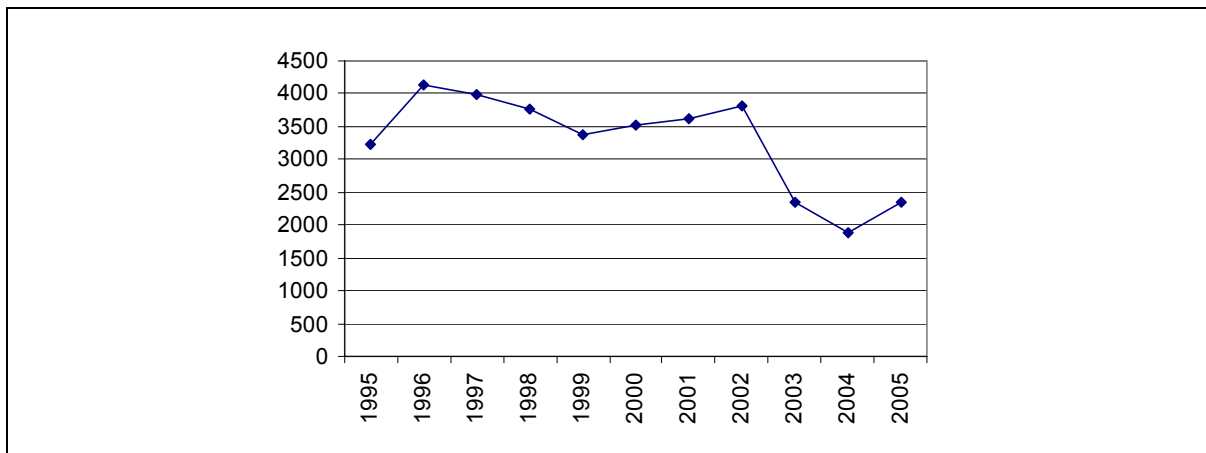
1.8.1. Ražošana

Rudzi Krievijā aizņem ievērojami mazāku graudaugu platību salīdzinājumā ar kviešiem un miežiem, un tie 2005. gadā deva nepilnus 3,5 milj. t graudu. Ražas svārstības pēdējo desmit gadu laikā ir bijušas visai lielas - no 7,5 milj. t 1997. gadā līdz 3 milj. t 2004. gadā.

1-17. attēls. Rudzu ražošana un neto eksporta bilance (milj. t)²¹

Tomēr, neraugoties uz lielām ražas svārstībām, līdz 2003. gadam rudzu platība nebija būtiski mainījusies. Tas ļauj uzskatīt, ka šajā laikā rudzi visai stabili bija ieņēmuši savu vietu citu graudaugu kultūru vidū. Taču pēdējos trīs gados (2003., 2004. un 2005.) rudzu platība ir samazinājusies gandrīz divreiz, un tieši tas arī bijis galvenais iemesls ražas kritumam.

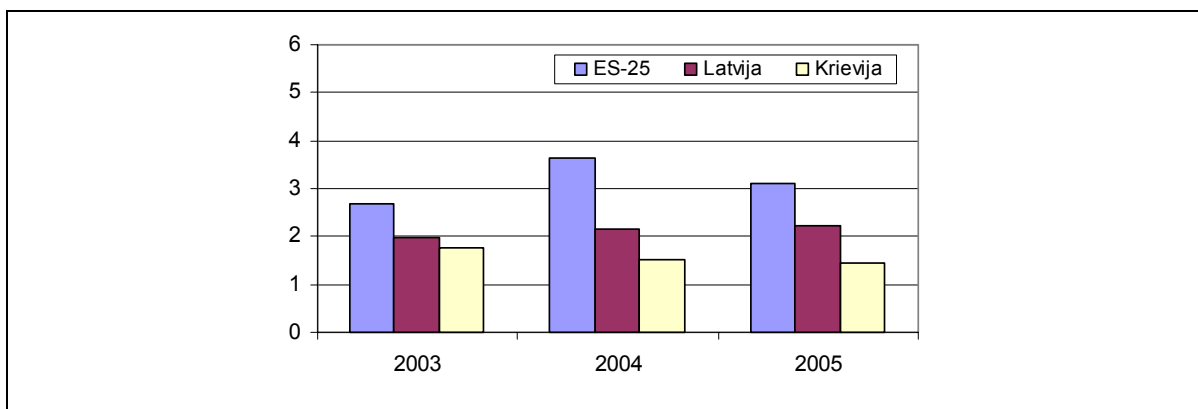

1-18. attēls. Rudzu platība Krievijā (tūkst. ha)²²

Analizējot citu augkopības kultūru platību izmaiņas, nevar viennozīmīgi teikt, ka kāda no tām būtu „izspiedusi” rudzus, tomēr pēdējos trijos gados vislielāko ietekmi varēja atstāt eļļaugi, konkrēti - saulespuķu sēklu ražošana.

²¹ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

²² Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-19. attēls. Vidējā rudzu ražība Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)

Līdzīgi kā ar citām jau apskatītajām graudu kultūrām, arī rudzu ražība Krievijā ir ievērojami zemāka (ņemot vērā triju gadu vidējo, aptuveni divas reizes) - gan salīdzinājumā ar Eiropas Savienības vidējo, gan atpaliēkot arī no Latvijas.

Rudzu ražošanas svārstības Krievijā pēdējo desmit gadu laikā bija ļoti lielas, tomēr, saskaņā ar statistikas datiem, izteikta kopsakarība starp to, vai ir saražots ievērojami vairāk vai mazāk par vidējo un eksporta-importa bilanci, neparādās. Tā, 2001. un 2002. gadā tika saražots liels daudzums graudu, tomēr eksportēt kaut cik nozīmīgu apjomu izdevies tikai 2003. gadā, kad raža bijusi ievērojami mazāka. Tas arī dod pamatu uzskatīt, ka rudzu tirgus nav tik elastīgs, ietilpīgs un ātri reaģējošs kā kviešu tirgus, un ir viens no faktoriem, kas samazina šīs kultūras pievilcību.

1.8.2. Ārējā tirdzniecība

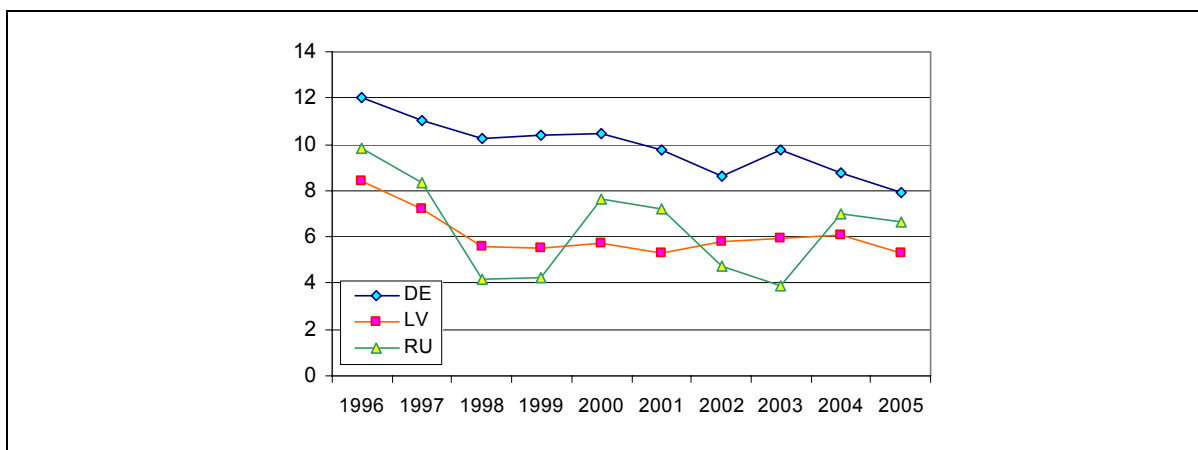
Vērtējot tirdzniecību ar ES valstīm, jāsecina, ka tā nav īpaši aktīva, un 2005. gadā nekas netika nedz importēts, nedz eksportēts - tas arī atspoguļo kopējo tirdzniecības pasivitāti. Pēdējos desmit gados lielākais importa apjoms bija sasniegts 1999. un 2000. gadā, kad lielāko daļu visas produkcijas ievada no ES valstīm, kā arī 2003. gadā, kad uz ES izdevies eksportēt vairāk nekā 100 tūkst. t (nepilnus 3% no tā gada ražas).

Kaut cik vērā ņemama tirdzniecība starp Krieviju un Latviju nenotiek.

1-11. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Rudzu imports no ES	364	331	82	0	1	80	0
Rudzu eksports uz ES	23	0	0	36	107	0	0

Rudzi ir viena no retajām graudu kultūrām, kuras cena Latvijā ir ne vien salīdzināma, bet atsevišķos gados ir pat zemāka par Krievijas cenu. Daļēji Krievijas cena korelē ar Eiropas cenu, tomēr ir vismaz par 2,5 EUR/t zemāka.

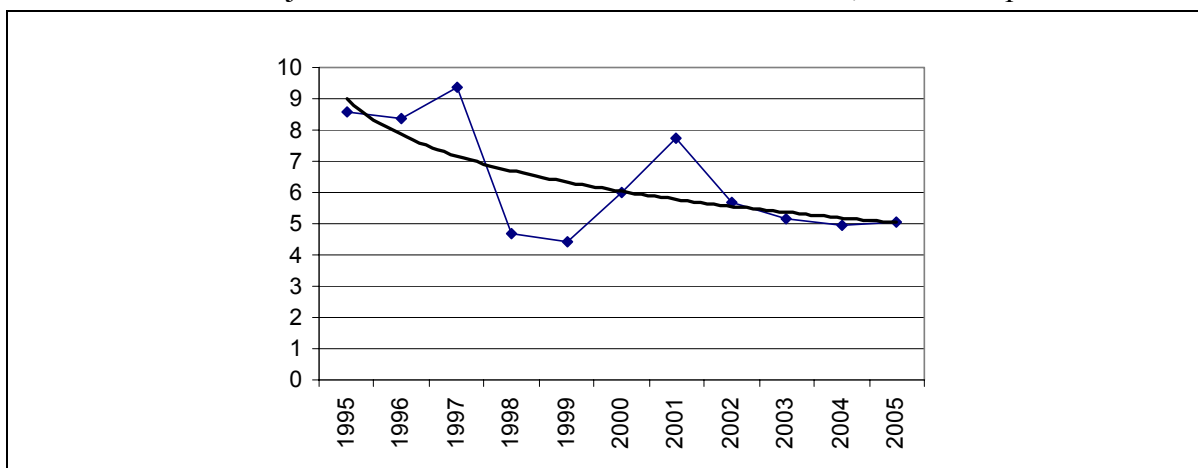
1-20. attēls. Rudzu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)²³

Izņēmums, protams, bija 1998. un tam sekojošais 1999. gads (tas vērojams arī citām graudu kultūrām), kā arī 2002. un 2003. gads, kuri sekoja gadiem, kad bija liela raža).

1.9. Auzas

1.9.1. Ražošana

Saskaņā ar FAO datiem, 2005. gadā Krievija bija lielākā auzu ražotāja pasaulē. Saražojot 5,06 milj. t, tā deva vairāk nekā 20% no pasaules kopējā auzu apjoma. Krievijai seko Kanāda (3,3 milj. t), ASV (1,7 milj. t), Polija (1,3 milj. t) un Somija (1,2 milj. t). Gandrīz pilnībā visu daudzumu nosaka iekšējā tirgus pieprasījums, jo šo kultūru Krievija tikpat kā netirgo. Par to liecina arī fakts, ka pēdējo desmit gadu laikā visvairāk tika importēts 2004. gadā - 13,5 tūkst. t, kas veidoja mazāk par 0,3% no saražotā. Par izņēmuma gadu var nosaukt arī 2000., kad ievada 53 tūkst. t jeb nepilnus 0,9% ražas. Tomēr kopumā tirdzniecība ir ievērojami mazāka un svārstās 0-4 tūkst. t robežās, reti kad to pārsniedzot.

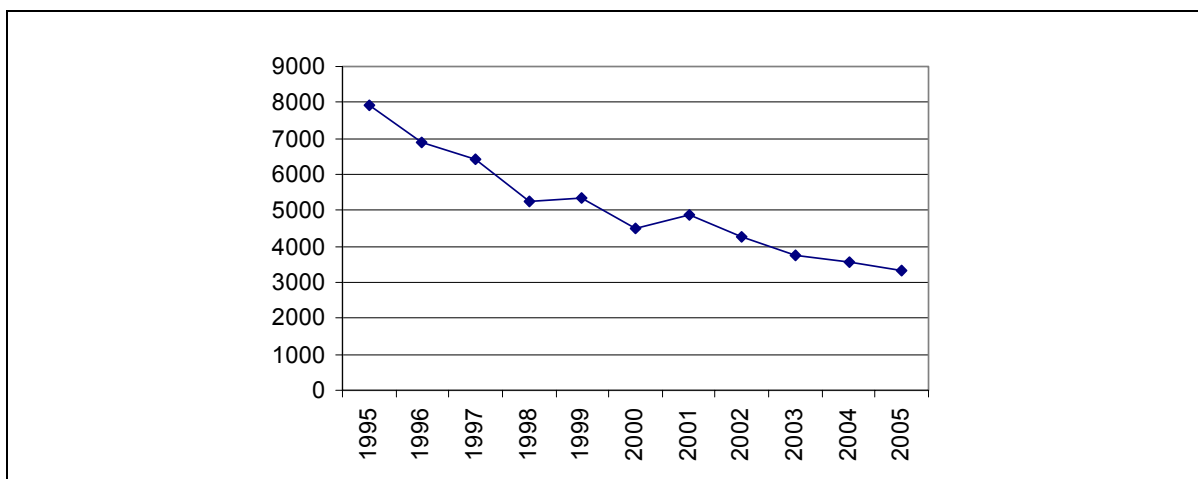

1-21. attēls. Auzu ražošanas Krievijā (milj. t)²⁴

Pēdējo gadu tendence rāda, ka auzas kā graudi Krievijā zaudē savu popularitāti (sk. 1-21. attēlu). Vēl pārliecinošāk to var redzēt, izanalizējot platības dinamiku (sk. 1-22. attēlu). Kopš 1995. gada auzu platība ir samazinājusies par aptuveni 58%, un tas ir visstraujākais samazinājums no visām graudaugu kultūrām.

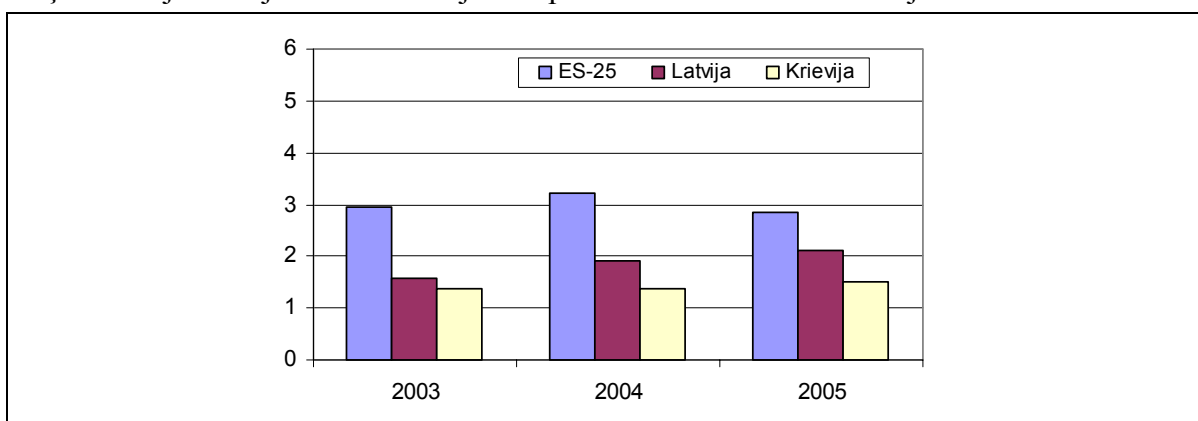
²³ Avots: Ag-Memod datubāze

²⁴ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-22. attēls. Auzu platība Krievijā (tūkst. ha)²⁵

Daļēji šo platības samazinājumu kompensē ražības pieaugums, bet tas nav tik straujš, lai samazināšanās paliktu neievērota. Tomēr, līdzīgi kā ar citām graudaugu kultūrām, arī šajā ziņā Krievijas vidējā ražība ievērojami atpaliek no ES un arī no Latvijas.

1-23. attēls. Vidējā auzu ražība Krievijā, ES-25 un Latvijā (t/ha)

1.9.2. Ārējā tirdzniecība

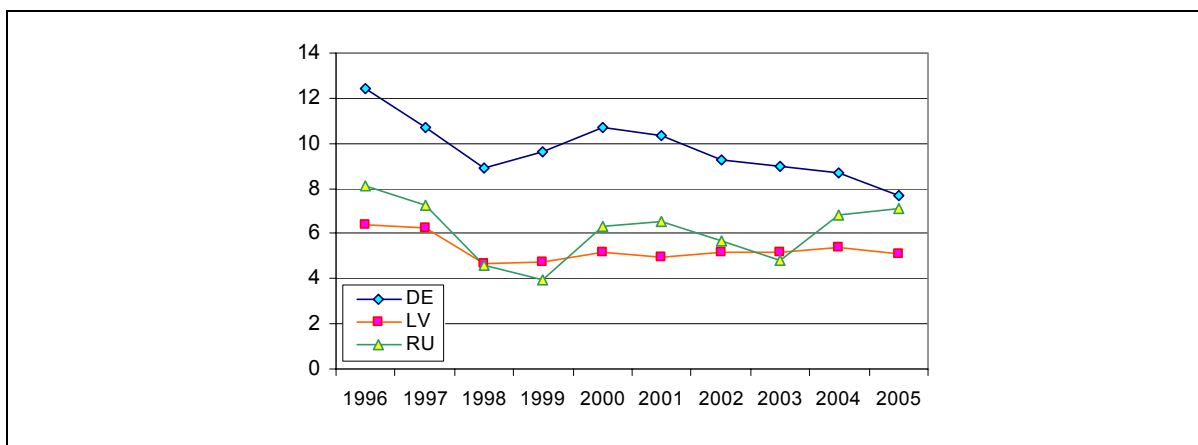
Kā jau minēts, kopumā tirdzniecība ar šo kultūru notiek neaktīvi, tāpēc tā nav aktīva arī ar ES valstīm (sk. 1-12. tabulu). Tirdzniecība starp Krieviju un Latviju nenotiek.

1-12. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Auzu imports no ES	1	3	0	0	0	11	2
Auzu eksports uz ES	0	0	0	0	3	0	0

Analizējot cenu dinamiku, var redzēt, ka šī ir vēl viena kultūra, kuras cena Latvijā vidēji ir pat nedaudz zemāka kā Krievijā.

²⁵ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-24. attēls. Auzu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)²⁶

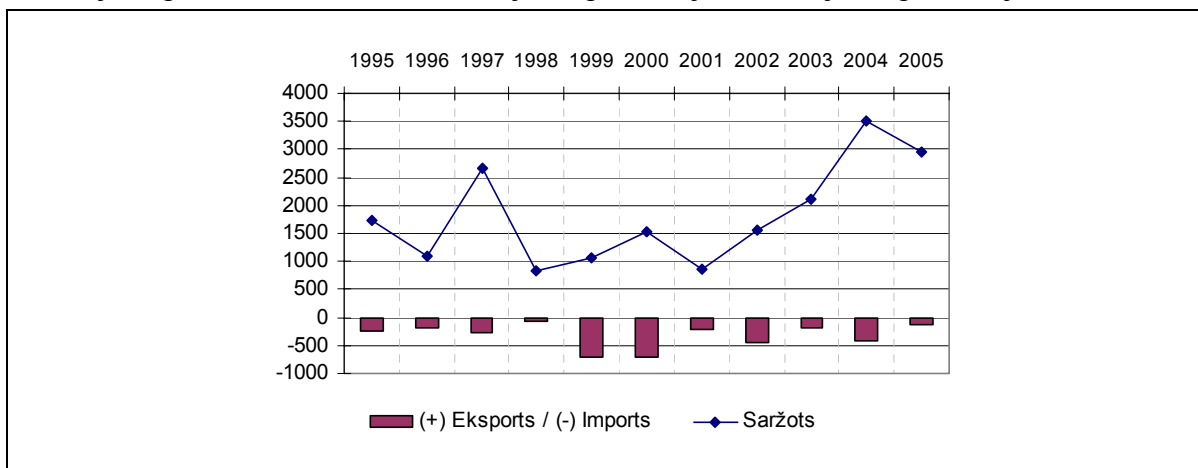
Tiesa, šī starpība nav tik liela, lai pārliecinoši runātu par izteiktu konkurētspēju FOB un CIF cenu atšķirības dēļ. Turklāt šī nav komerciālākā no kultūrām, turklāt pieprasījums pēc tās Krievijas tirgū pastāvīgi samazinās.

Salīdzinot Krievijas un Vācijas cenas (1-24. attēls), redzams, ka starpība ar katru gadu samazinās, un eiro izteiksmē tā 2005. gadā ir pietuvojusies Vācijas cenai.

1.10. Kukurūza

1.10.1. Ražošana

Krievijas kukurūzas ražošanas apjomi pasaules kontekstā ir niecīgi, jo ar saviem nepilnajiem 3 milj. t tā neveidoja pat 0,5% no pasaules kopējās 692 milj. t ražas 2005. gadā²⁷. Vislielākā kukurūzas ražotāja pasaulē ir ASV, kur 2005. gadā iegūti vairāk nekā 280 milj. t, tai seko Ķīna ar 131 milj. t un Brazīlija ar 35 milj. t. No Eiropas ražotājiem pērn vislabāk veicās Francijai - ap 13 milj. t un Itālijai - ap 11 milj. t.

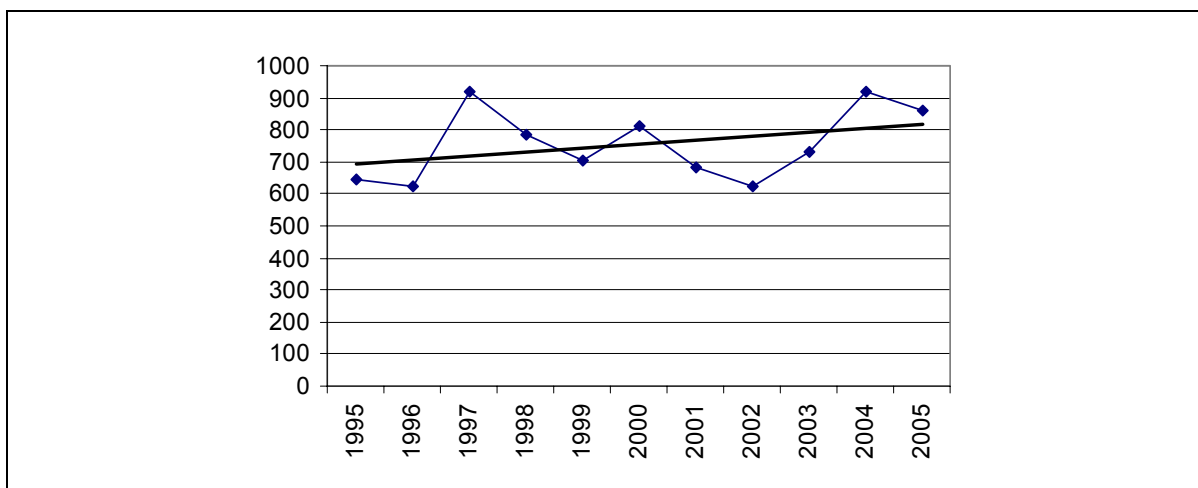
1-25. attēls. Kukurūzas ražošana un neto eksporta bilance (tūkst. t)²⁸

Tomēr neliela attīstība ir vērojama. Analizējot kopražas tendenci pēdējos desmit gados, var pamanīt, ka tā ir augoša (sk. 1-25. attēlu). Platības dinamikas analīze, neraugoties uz ievērojamām ikgadējām svārstībām, uzrāda salīdzinoši vienmērīga pieauguma tendenci (1-26. attēls).

²⁶ Avots: Ag-Memod datubāze

²⁷ Avots: FAO

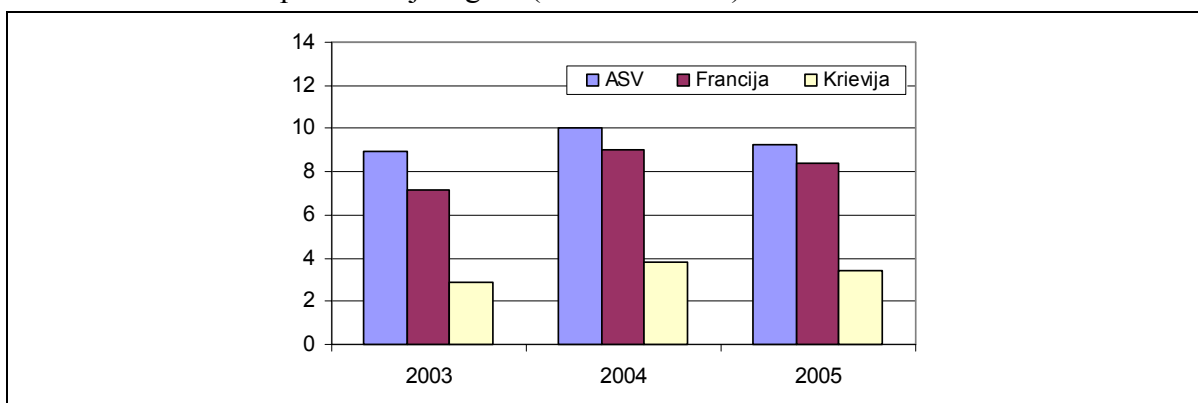
²⁸ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

1-26. attēls. Kukurūzas ražība Krievijā (tūkst. ha)²⁹

Lai gan kukurūzas ražība Krievijā pieaug, un pēdējos gados bija vērojama visaugstākā raža kopš 1990. gada (2004. gadā gandrīz 4 t/ha, bet 2005. gadā gandrīz 3,5 t/ha), tomēr tā krietni atpaliek no lielākajiem pasaules un Eiropas ražotājiem.

Tā, piemēram, ASV ražība, salīdzinājumā ar Krieviju, ir apmēram 2,5 reizes augstāka. Francijā vidējā ražība nedaudz atpaliek no ASV rādītājiem, tomēr tā joprojām ir vairāk nekā divreiz lielāka par Krievijā iegūto (sk. 1-27. attēlu).

1-27. attēls. Vidējā kukurūzas ražība Krievijā, Francijā un ASV (t/ha)

1.10.2. Ārējā tirdzniecība

Krievija kopumā ir stabila kukurūzas importētājvalsts, kura, neraugoties uz to, ka vietējā ražošana pēdējos gados ir paplašinājusies, turpina importēt (sk.1-25. attēlu). Turklāt, indikatīvi vērtējot iekšējā patēriņa un neto importa summu, var secināt, ka kopējais patēriņš valstī pēdējo gados pieaug, turklāt visai strauji.

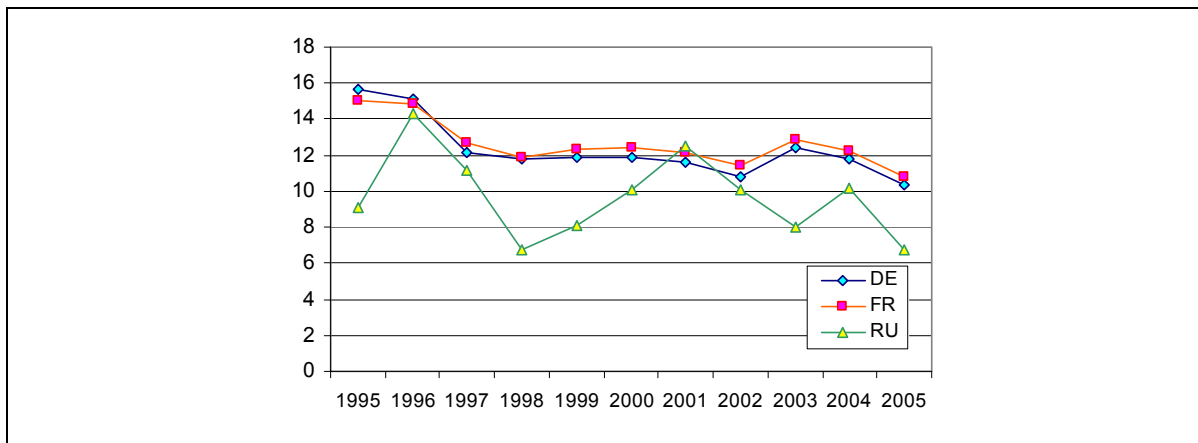
Lai gan Krievija importē kukurūzu no ES, tomēr šie apjomi ir maznozīmīgi. Krietni lielāks ES importa īpatsvars bijis 2001. un 2002. gadā, attiecīgi veidojot ap 60% un 40%. Tomēr pēdējos gados ES īpatsvars samazinājies, un 2005. gadā ES daļa ir tikai nepilni 6% no kopējā kukurūzas importa (sk. 1-13. tabulu).

1-13. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Kukurūzas imports no ES	99	121	126	181	28	4	11
Kukurūzas eksports uz ES	0	0	0	0	0	0	0

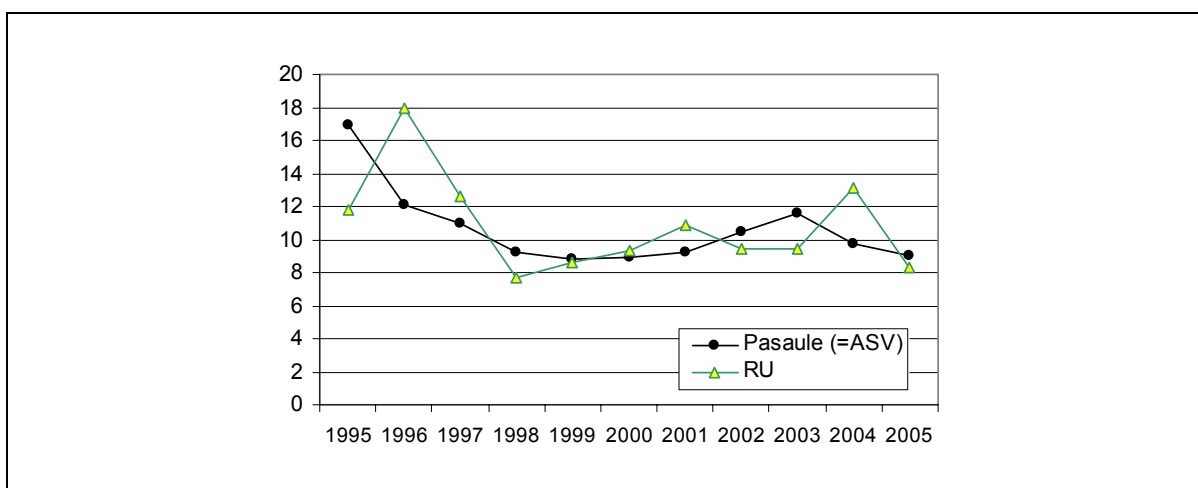
²⁹ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

Salīdzinot kukurūzas cenas Krievijā un ES (1-28. attēls), jāteic, ka Krievijā tās ir nedaudz zemākas. Tomēr jāatgādina, ka ES nav kukurūzas „lielvalsts” un pati ietekmējas no pasaules cenām, ko lielā mērā diktē tādi ražotāji kā ASV un Ķīna.

1-28. attēls. Kukurūzas cena Krievijā, Vācijā un Francijā (EUR/100 kg)³⁰

Salīdzinot Krievijas kukurūzas cenu ar pasaules cenu (ASV FOB cena), ir redzama izteikta korelācija, kas ļauj pieņemt, ka Krievijas kukurūzas cena cieši seko līdzīgai pasaules cenai.

1-29. attēls. Kukurūzas cena Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)

Jāuzsver, ka analītiskie centri par pasaules cenu pieņem ASV cenu, jo šajā valstī tiek saražots vairāk par 40% no kopējā apjoma pasaulē, un valsts neto eksports veido 46 milj. t, kas ir vairāk par 60% no pasaules kopējā eksporta.

1.11. Eļļaugi

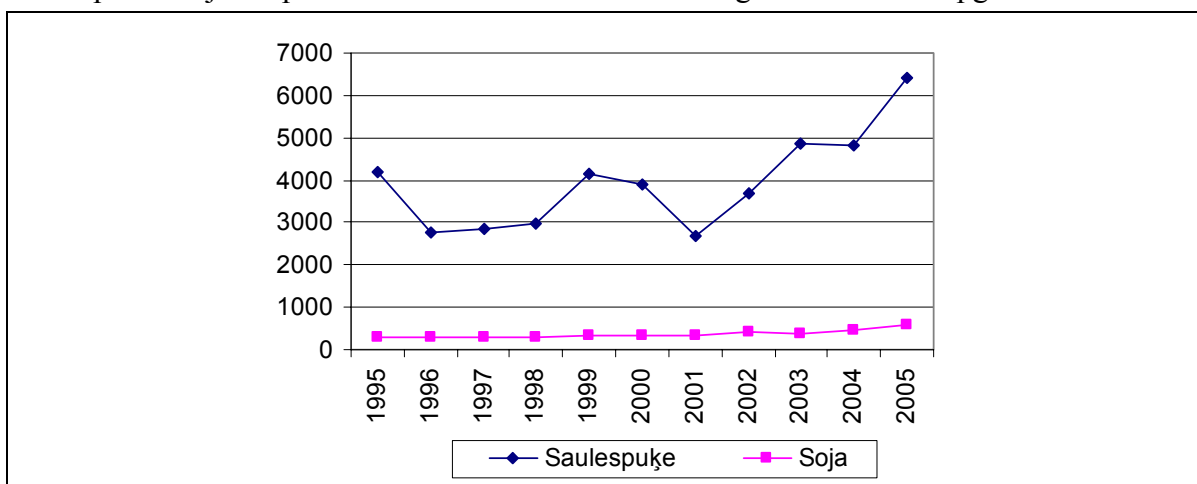
1.11.1. Ražošana

Saulespuķe ir nozīmīgākā eļļaugu kultūra Krievijā un tā arī nosaka situāciju eļļas sēklu tirgū. Ievērojami mazāku daļu aizņem soja (sk. 1-30. attēlu), bet rapšu ir vēl mazāk.

Saulespuķu sēklas ražošanu Krievijā pēdējos desmit gados raksturo pieaugoša tendence, 2005. gadā sasniedzot savu maksimumu - 6,5 milj. t, kas ir aptuveni piektā daļa no 2005. gadā pasaulē saražotajām 30 milj. t.

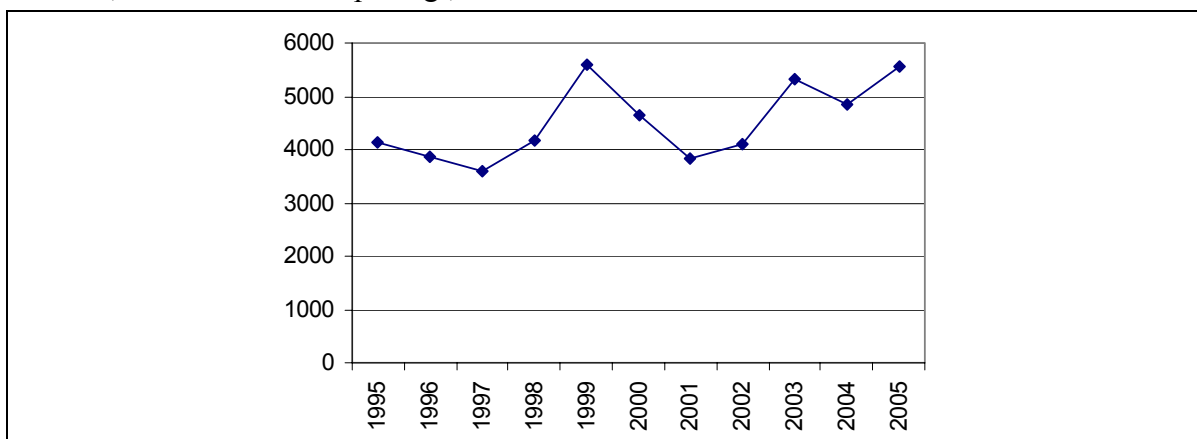
³⁰ Avots: Ag-Memod datubāze

Ražošanas galvenokārt notiek Dienvidu federālajā apgabalā, kur 2005. gadā ieguva 60% no visas produkcijas. Aptuveni 20% un 16% nāk no Pievolgas un Centrālā apgabala.

1-30. attēls. Eļļaugu ražošana Krievijā (milj. t)³¹

Ražošanas pieaugums galvenokārt notiek uz platības pieauguma rēķina, jo tā no apmēram 4 milj. ha 1995.-1996. gadā ir pakāpusies līdz apmēram 5,5 milj. ha 2005. gadā (sk. 1-31. attēlu). Tiesa, arī platības izmaiņu svārstības ir visai lielas, tāpēc viennozīmīgi secināt, ka tai ir tendence pieaugt, nevar.

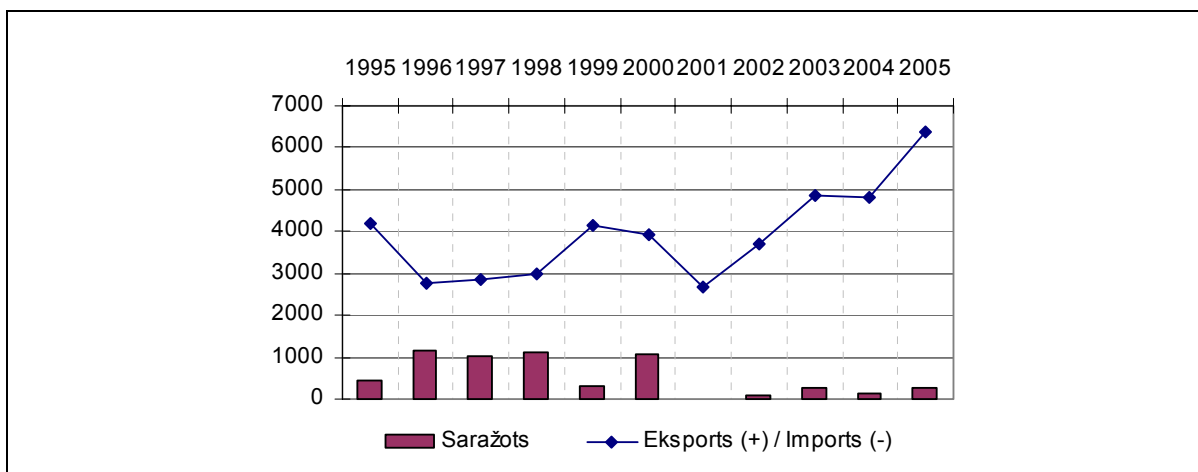
1-31. attēls. Saulespuķu platība Krievijā (tūkst. ha)³²

1.11.2. Ārējā tirdzniecība

Lai gan ražošanas apjomi pēdējos gados palielinās, Krievija eksportē tikai nelielu daļu produkcijas. Turklāt saulespuķu sēkļu eksports, 2000. gadam atnākot, ir bijis zemāks kā deviņdesmito gadu otrajā pusē, lai gan ražošanas apjomi auguši. Daļēji tas izskaidrojams ar pārstrādes attīstību, bet daļēji ar eksporta nodevu, ko valsts uzlikusi saulespuķu sēkļu eksportam. Sākotnēji eksporta nodeva 10% apmērā tika ieviesta 1999. gadā, tomēr pēc gada paaugstināta līdz 20%. Vienlaikus tiek piemērota importa nodeva, kura kopš 1995. gada bija 10%, bet, sākot ar 2001. gadu, samazināta līdz 5%.

³¹ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

³² Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

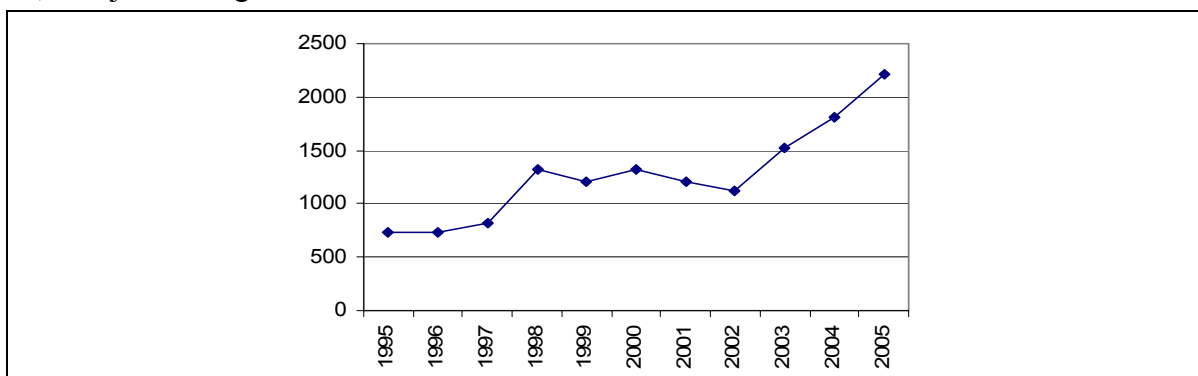
1-32. attēls Saulespuķu sēkļu ražošana un eksports Krievijā (tūkst. t)

Saulespuķu sēkļu tirdzniecība starp ES un Krieviju gandrīz nemaz nenotiek. Taču notiek tirdzniecība ar jau pārstrādāto produktu - saulespuķu eļļu. Tagad tā galvenokārt ir vienvirziena tirdzniecība (no Krievijas uz ES), lai gan 1999. gadā tās bilance bija par labu ES. Saulespuķu eļļas eksports uz ES valstīm sāka pieaugt 2001. gadā, bet strauju izrāvienu izdarīja 2005. gadā, palielinoties līdz 124,7 tūkst. t (sk. 1-14. tabulu) un veidojot gandrīz pusi no kopējā neto eksporta. Latvija saulespuķu eļļu no Krievijas importē minimālos daudzumos un periodiski.

1-14. tabula. Tirdzniecība starp Krieviju un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Saulespuķu eļļas imports no ES	4,6	0,1	0,0	0,2	0,4	0,3	0,1
Saulespuķu eļļas eksports uz ES	0,2	0,3	7,3	11,9	25,3	36,7	124,7

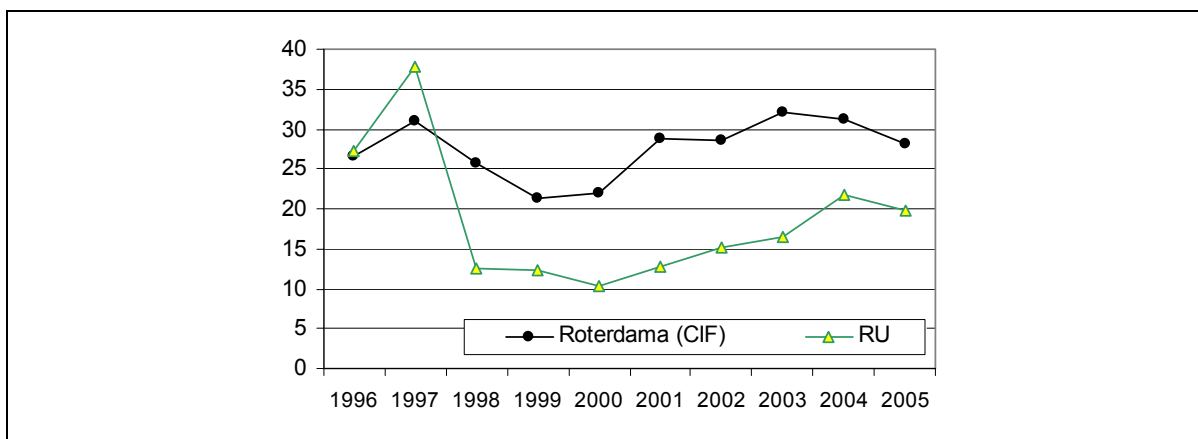
Eksporta pieaugums uz ES ir saistīts ar kopējo saulespuķu eļļas ražošanas pieaugumu. Turklāt tas bija diezgan straujš – no apmēram 700 tūkst. t 1995. gadā līdz vairāk nekā 2,2 milj. t 2005. gadā.

1-33. attēls. Saulespuķu eļļas ražošana Krievijā (tūkst. t)

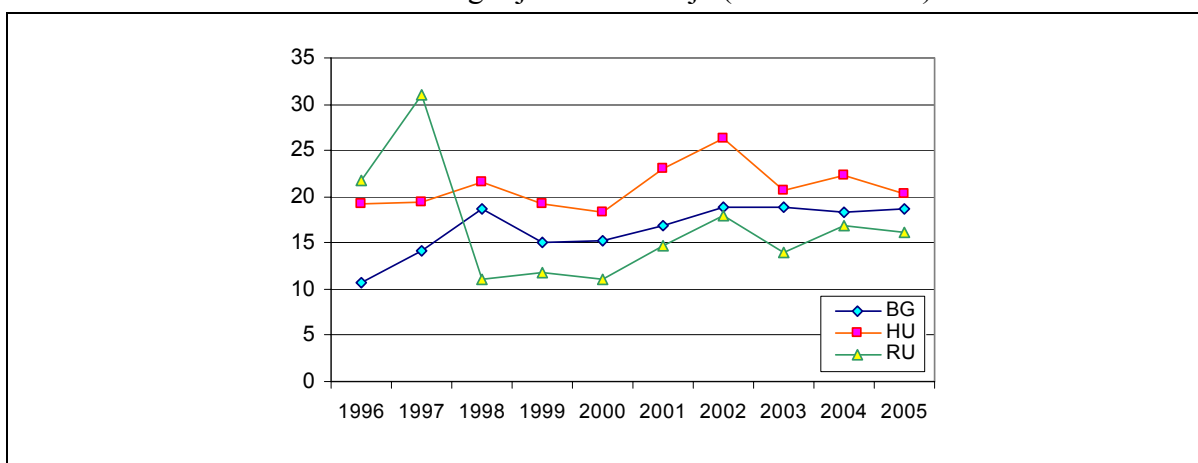
Kā vienu no faktoriem, kas veicināja gan ražošanas, gan eksporta pieaugumu, var nosaukt produkcijas konkurētspēju, kā arī kopējo tendenci un pieprasījuma pieaugumu eļļaugu tirgū.

Kā redzam 1-34. attēlā, saulespuķu sēkļu cena Krievijā bijusi un joprojām ir zemāka par to, kāda tā pieejama Eiropas eļļas ražotājiem Roterdamā. Tiesa, jāpatur prātā, ka daļēji šo starpību veido FOB-CIF cenu atšķirības.

1-34. attēls. Saulespuķu sēkļu cena Krievijā un Roterdamā (USD/100 kg)³³

Lai gan Rietumeiropā saulespuķu audzēšana nav īpaši izplatīta, tomēr Krievijas konkurētspējas noteikšanai var salīdzināt tās cenu ar Ungārijas (Centrāleiropa) un Bulgārijas (Dienvideiropa) cenām. Turklāt pēc 1998. gada krīzes Krievijas saulespuķu sēkļu cena stabili ir zemāka kā Bulgārijā un Rumānijā (sk. 1-35. attēlu).

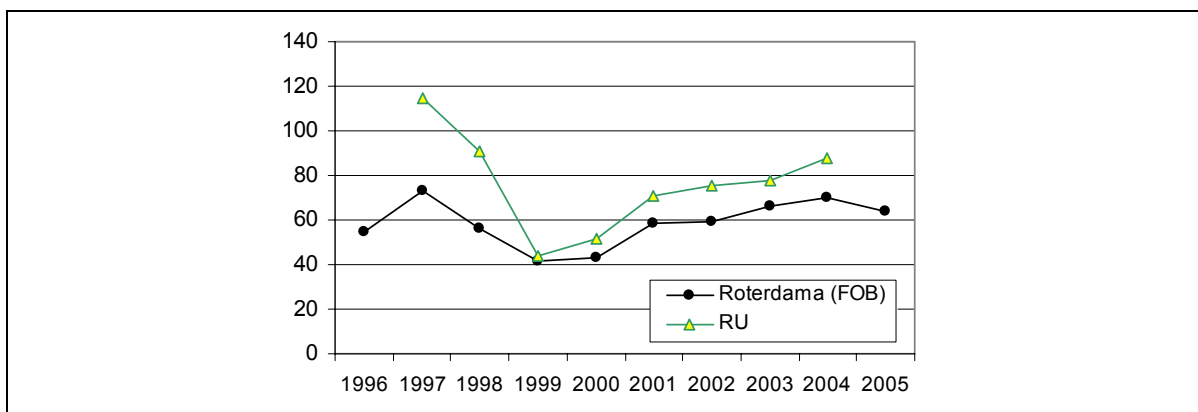
1-35. attēls. Saulespuķu sēkļu cena Krievijā, Ungārijā un Bulgārijā (EUR/100 kg)³⁴

Interesanti piebilst, ka no ražošanas ekonomikas viedokļa tikai 2003. gadā saulespuķu sēkļu cena bija augstāka par pašizmaksu, ko noteikusi Krievijas Lauksaimniecības ministrija. Bet, piemēram, 2005. gadā šī pašizmaksa bija 21 EUR/100 kg.

Lai gan saulespuķu sēkļu cena spēj konkurēt, Krievijā saražotās saulespuķu eļļas cena ir stabili augstāka par šīs eļļas cenu Roterdamā (sk. 1-36. attēlu), un 2004. gadā šī starpība bija aptuveni 18 USD/100 kg. Tomēr starpība nav pietiekami liela, lai spētu viegli konkurēt Krievijas tirgū. Krievijā saulespuķu eļļai tiek piemērota importa nodeva - 15% no preces vērtības, bet ne mazāka par 14 EUR/100 kg.

³³ Avots: Ag-Memod datubāze

³⁴ Avots: Ag-Memod datubāze

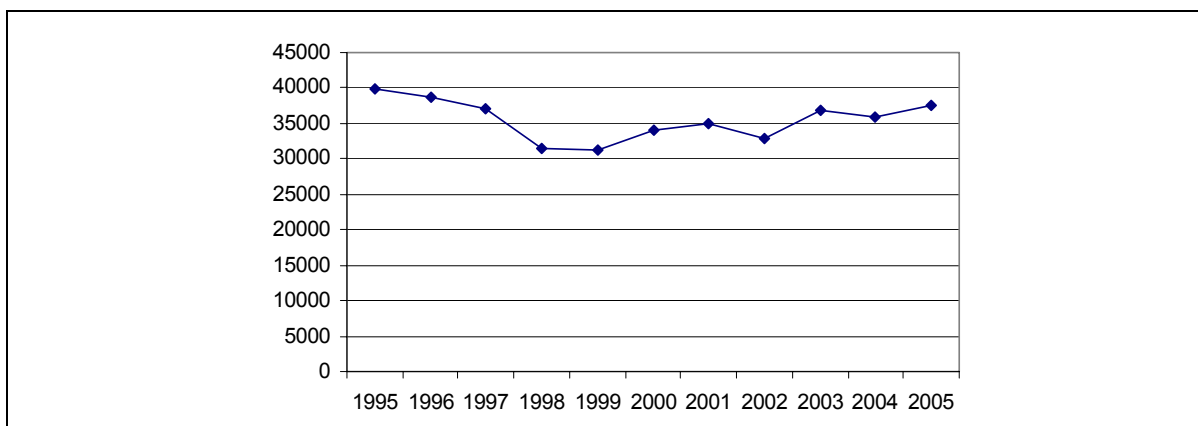
1-36. attēls. Saulespuķu eļļas cena Krievijā un Roterdamā (USD/100 kg)

Iespējams - situācija, kad ar zemāko saulespuķu sēkļu cenu Krievijā ražotās saulespuķu eļļas cena ir augstāka, norāda uz vājo pārstrādes segmenta konkurētspēju. Vēl viens pieņēmums (ja tomēr pirmā hipotēze nav pareiza) varētu būt – maza konkurence Krievijas iekšējā tirgū, kas ļauj uzturēt cenu augstāku.

Svarīgi atgādināt, ka kopumā saulespuķu eļļa ir salīdzinoši dārga - piemēram, Amerikā saražotā sojas eļļa 2005. gadā maksāja 52,1 USD/100 kg (2004. gadā - 62,7 USD/100 kg), Argentīnas sojas eļļa 2005. gadā maksāja 45,9 USD/100 kg (2004. gadā - 54,4 USD/100 kg), bet Malaizijas rafinētā palmu eļļa - 38,9 USD/100 kg (2004.gadā 45,9 USD/100 kg)³⁵.

1.12. Kartupeļi

Krievija ir arī vērā ņemama kartupeļu ražotāja, piemēram, 2005. gadā valstī tika saražotas 37,5 milj. t, tomēr tas joprojām ir mazāk kā 1995. gadā, kad saražoja 40 milj. t (sk. 1-37. attēlu). Lielākā daļa produkcijas (91%) ir saražota iedzīvotāju saimniecībās pašu patēriņam, un pēc aptuveniem aprēķiniem tirgū nonāk tikai ap 5-8% no saražotā daudzuma.

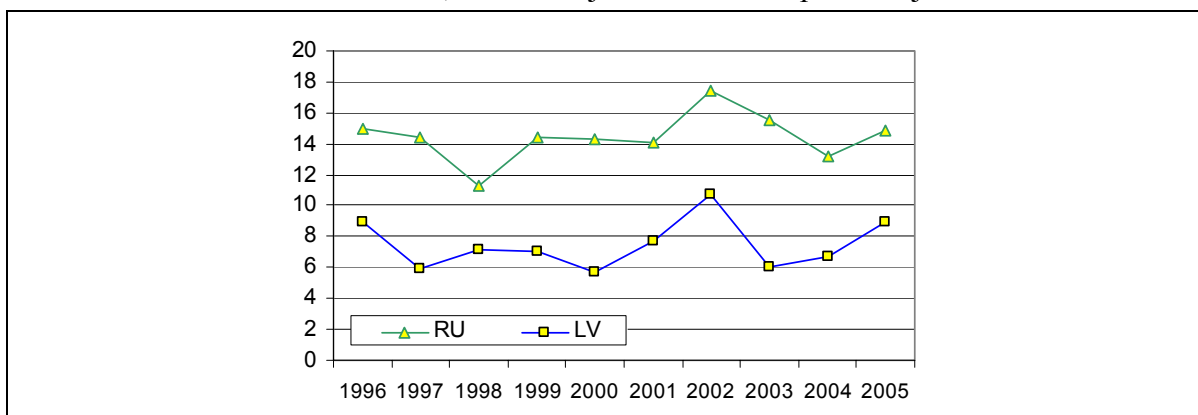

1-37. attēls. Kartupeļu ražošana Krievijā (tūkst. t)

Kartupeļu platība valstī ik gadu samazinās - no 3,4 milj. ha 1995. gadā līdz 3,1 milj. ha 2005. gadā, tomēr to kompensē ražības pieaugums. Tiesa, ražība no 11,7 t/ha 1995. gadā nokritās līdz 9,6 t/ha 1998. un 1999. gadā, tomēr līdz 2005. gadam atkal pieauga līdz 12,2 t/ha.

³⁵ ASV Lauksaimniecības departaments

Kartupeļu cena Krievijā ir augstāka salīdzinājumā ar cenu Latvijā (sk. 1-38.attēlu), un 2005. gadā starpība bija gandrīz 5 EUR/100 kg, tomēr Latvijas spēju konkurēt šajā ziņā samazina 25% ievadumtas tarifs, kas ievērojami sadārdzina produkciju.

1-38. attēls. Kartupeļu cena Krievijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Zinot, ka kartupeļu imports Krievijā, salīdzinājumā ar ražošanas apjomiem, ir ļoti neliels (sk. 1-15. tabulu), un zinot, ka tirgū nonāk tikai neliela daļa, var secināt, ka abi šie faktori ietekmē arī kartupeļu cenu.

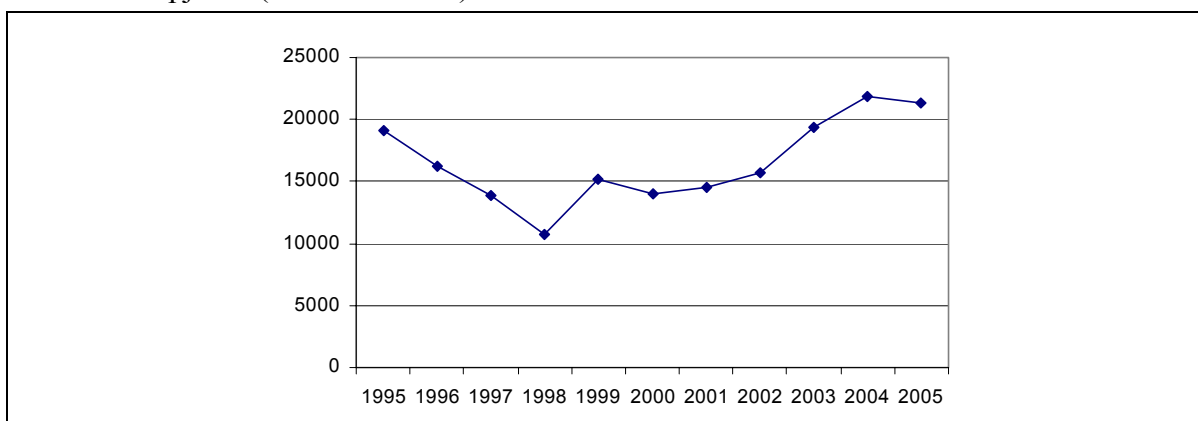
1-15. tabula. Krievijas kartupeļu imports/eksports (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Kartupeļu imports Krievijā	295	549	219	321	516	330
Kartupeļu eksports no Krievijas	11	18	30	13	27	31

Kartupeļu tirdzniecības starp Krieviju un ES-25 valstīm praktiski nav.

1.13. Cukurbietes

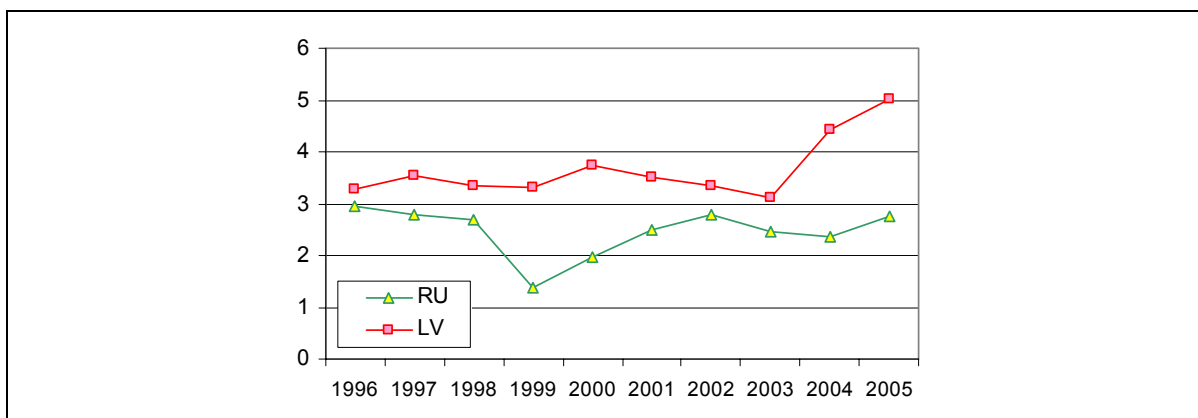
Aizvadītajā gadā Krievijā tika saražotas 21,4 milj. t cukurbiešu, kas ir apmēram divas reizes vairāk nekā krīzes gadā (1998.), pēc kura visai īsā laika posmā ir izdevies dubultot ražošanas apjomu (sk. 1-39. attēlu).

1-39. attēls. Cukurbiešu ražošana Krievijā (tūkst. t)

Lai gan aizvadītajā laika periodā cukurbiešu platība ir samazinājusies (no 1,1 milj. ha līdz 0,8 milj. ha), ražošanas pieaugums nodrošināts, pateicoties ražības kāpumam (no 17,6 t/ha 1995. gadā un 16,9 t/ha 1999. gadā līdz 26,6 t/ha 2005. gadā). Tomēr tā joprojām ir divreiz mazāka kā vidēji ES (58 t/ha) un mazāka kā Latvijā (38,5 t/ha).

Cukurbietes Krievijā netiek nedz importētas, nedz eksportētas, jo lielāko daļu izmanto cukura ražošanai.

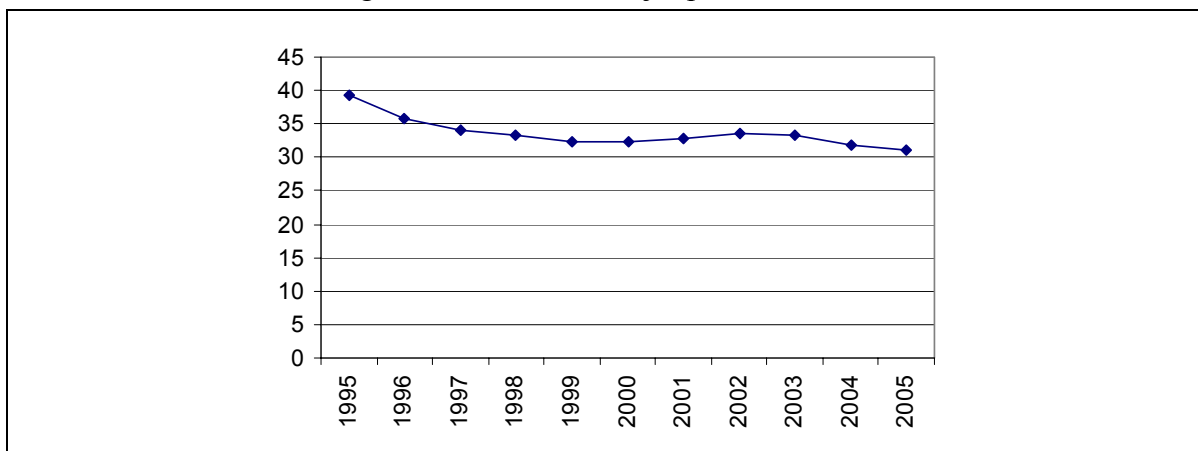
1-40. attēls. Cukurbiešu cena Krievijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Cukurbiešu cena visu laiku ir bijusi zemāka kā Latvijā. Īpaši šī starpība augusi, Latvijai iestājoties ES, kad sāka darboties KLP mehānismi.

1.14. Piens

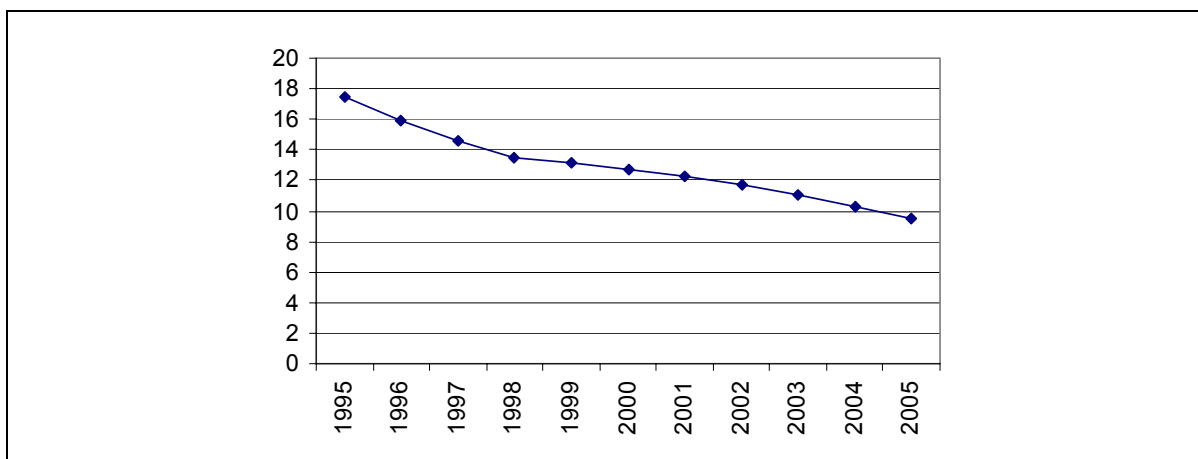
1.14.1. Ražošana

Kā liecina skaitļi, pēdējos desmit gados Krievijā piena ražošanai ir tendence samazināties. Pērn valstī ieguva 31 milj. t piena, kas ir zemākais rādītājs pēdējo desmit gadu laikā (sk. 1-41. attēlu) un mazāks arī par 2004. gada izslaukumu - 31,9 milj. t. Salīdzinājumam var minēt, ka Vācija 2004. gadā saražoja ap 28 milj. t, bet Francija nedaudz vairāk par 25 milj. t. Savukārt Ukrainā 2005. gadā izslauca 13,7 milj. t piena.

1-41. attēls. Piena ražošana Krievijā (milj. t)

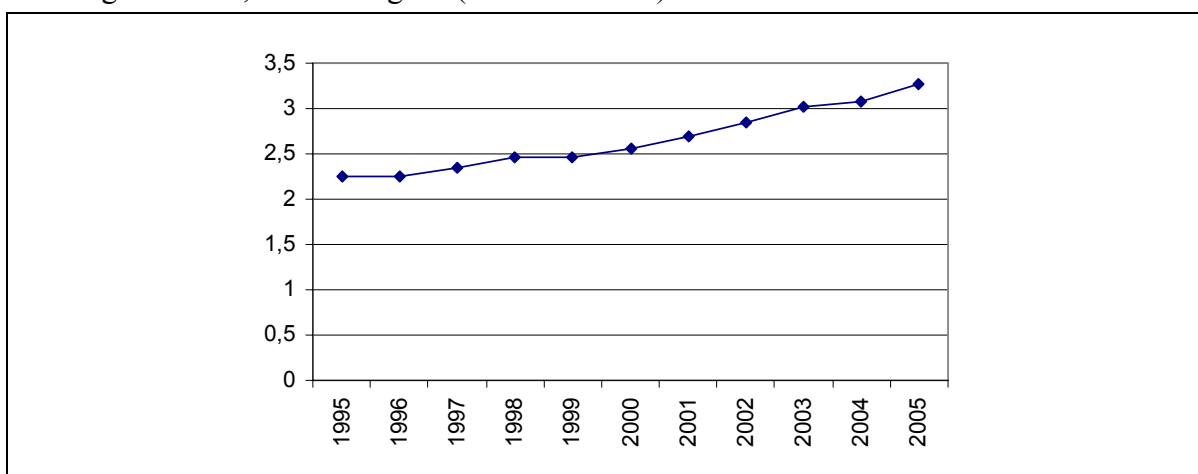
Vērtējot pēc saimniecību struktūras, var secināt, ka visstraujāk piena ieguve samazinājusies iedzīvotāju saimniecībās - no 16,652 milj. t 2004. gadā līdz 16,057 milj. t 2005. gadā. Līdzīga situācija arī lauksaimniecības ražošanas organizācijās - no 14,375 milj. t 2005. gadā līdz 14,012 milj. t 2004. gadā. Neliels pieaugums (no 0,908 milj. t līdz 0,933 milj. t) vērojams lauksaimnieku (fermeru) saimniecībās, tomēr tas nespēja kompensēt samazinājumu pirmajās divās grupās.

1-42. attēls. Slaucamo govju skaits Krievijā (milj.)

Piena ražošanas apjomu krišanos noteikti ietekmējis apstākļi, ka strauji sarucis slaucamo govju skaits (sk. 1-42. attēlu). Kā redzams, pēdējo 10 gadu laikā tas samazinājies gandrīz divkārt - no 17,4 milj. 1995. gadā līdz 9,5 milj. 2005. gadā.

Daļēji šo straujo samazinājumu kompensēja vidējā izslaukuma pieaugums - no 2,25 t 1995. gadā līdz 3,26 t 2005. gadā (sk. 1-43. attēlu).

1-43. attēls. Vidējais izslaukums Krievijā (t)

Tomēr šis izslaukums ir zemāks par Latvijas vidējo, kas pārsniedz 4 t, un arī krietni atpaliek no ES rādītājiem, kas ir vairāk nekā divas reizes augstāki.

Vērtējot piena ražošanas reģionālo aspektu, var secināt, ka atšķirībā no augkopības, kur ražošana koncentrējas ap Dienvidu federālo apgabalu, piena ražošanas līdere ir Pievolga - tur tiek saražota gandrīz trešā daļa no visa piena.

1-16. tabula. Piena ražošana Krievijas reģionos (milj. t)

	2004.	2005.
Centrālais federālais apgabals	6,867	6,478
Ziemeļrietumu federālais apgabals	2,016	1,928
Dienvidu federālais apgabals	4,593	4,501
Pievolgas federālais apgabals	10,219	10,014
Urālu federālais apgabals	2,120	2,014
Sibīrijas federālais apgabals	5,511	5,469
Tālo Austrumu federālais apgabals	0,609	0,598
Valstī kopā	31,935	31,002

Turklāt aptuveni 23 milj. t jeb 74% visa piena ir saražots četros Krievijas Eiropas daļas apgabalos - Centrālajā, Ziemeļrietumu, Dienvidu un Pievolgas.

Līdzīgi kā ar graudaugiem, rēķinot eiro, piena pašizmaksa pēdējos gados ir augusi - īpaši straujš kāpums bija vērojams 2001. gadā un arī 2005. gadā (1-17. tabula). Atšķirībā no augkopības, kur gan ražošanas apjomu, gan pašizmaksas ziņā izteikti dominēja Dienvidu federālais apgabals, piena līderpozīcijas ieņem Pievolgas federālais apgabals. Te 2005. gadā piena pašizmaksa bija 14,6 EUR par 100 kg. Tomēr arī Sibīrijas un Dienvidu federālajā apgabalā pašizmaksa nav ievērojami augstāka - 15,1 un 16,0 EUR.

1-17. tabula. Piena ražošanas pašizmaksa Krievijas reģionos (EUR/100 kg)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Centrālais federālais apgabals	12,2	14,7	15,7	13,1	14,8	16,9
Ziemeļrietumu federālais apgabals	12,9	15,2	16,4	13,9	15,8	17,9
Dienvidu federālais apgabals	11,2	13,5	14,0	12,3	14,5	16,0
Pievolgas federālais apgabals	11,5	13,3	13,4	11,0	12,6	14,6
Urālu federālais apgabals	12,9	16,2	16,5	13,4	15,4	17,9
Sibīrijas federālais apgabals	11,2	13,4	13,5	11,8	13,6	15,1
Tālo Austrumu federālais apgabals	26,4	31,8	33,4	29,3	32,5	38,1
Valstī kopā	12,0	14,2	14,8	12,4	14,2	16,1

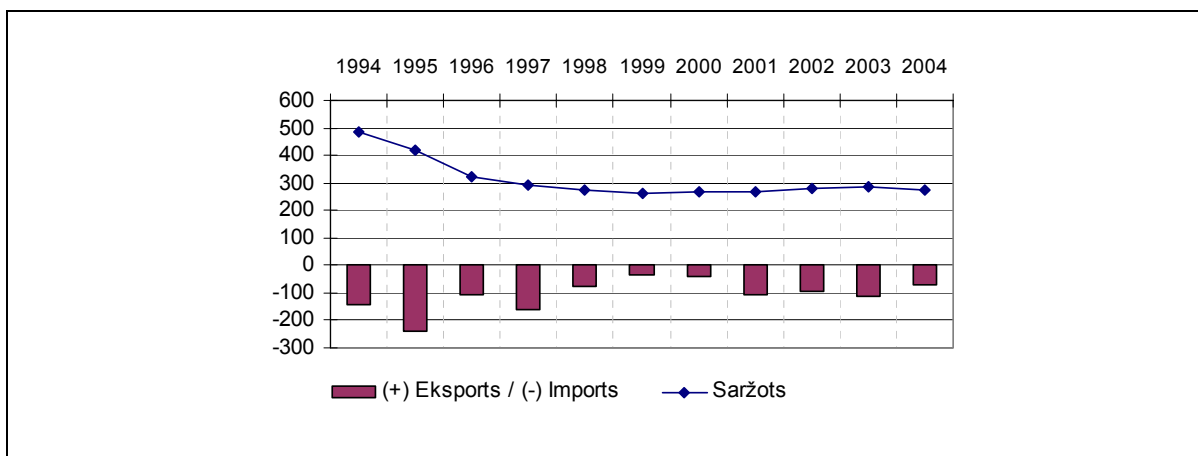
Nedaudz augstāka ir piena pašizmaksa Krievijas Ziemeļrietumos un Urālos - 17,9 EUR par 100 kg. Uz visa šī fona izteikti augsta piena pašizmaksa ir Tālajos Austrumos, veidojot 38,1 EUR uz 100 kg produkcijas.

Šeit arī jāatgādina, ka informāciju par pašizmaksu sniedz l/s organizācijas, kas nodarbojas ar piena ražošanu, un, iespējams, to pēc ekonomiskā satura nevar salīdzināt ar analogu Latvijas rādītāju.

1.14.2. Ārējā tirdzniecība

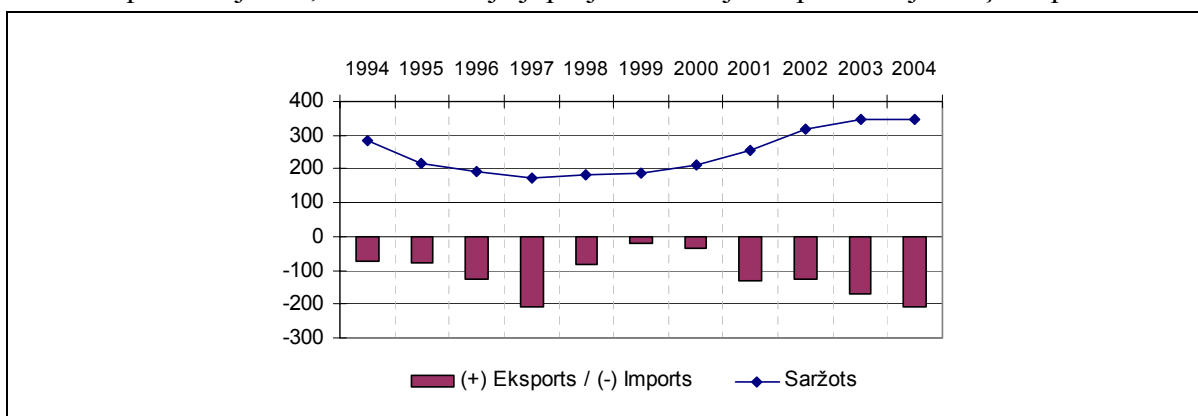
Vērtējot tirdzniecību ar pienu, var secināt, ka kopumā Krievija ir piena un piena produktu importētāja. Tā, piemēram, 2005. gadā iebiezinātā piena un krējuma imports bija 35,5 tūkst. t, sviesta imports – 82 tūkst. t, bet siera imports - ap 260 tūkst. t.³⁶. Tajā pat laikā iebiezinātā piena un krējuma eksports importu pat pārsniedzis, veidojot 41,2 tūkst. t. Tomēr sviesta un siera eksports bija ievērojami zemāks kā imports - attiecīgi 3,5 tūkst. t un 7,7 tūkst. t.

³⁶ Neskaitot importu no Baltkrievijas

1-44. attēls. Sviesta ražošana un imports Krievijā (tūkst. t)

Tātad: lai gan sviesta (sk. 1-44. attēlu) un it īpaši - siera (sk. 1-45. attēlu) ražošanas apjomi valstī ir palielinājušies, tomēr Krievija joprojām ievērojamu produkcijas daļu importē.

1-45. attēls. Siera ražošana un imports Krievijā (tūkst. t)

No visa iebiezinātā piena un krējuma importa 2005. gadā apmēram 92% deva NVS valstis. Ievērojami mazāku daļu NVS ieņem sviesta importā - 25%, bet siera importa īpatsvars no NVS ir aptuveni 46%.

Analizējot NVS valstis, redzam, ka lielākā eksporta daļa nāk no Ukrainas - 2005. gadā tur iepirka 86% iebiezinātā piena un krējuma, 25% sviesta un 44% siera.

Savukārt, no NVS blokam nepiederošajām valstīm svarīgākie sviesta piegādātāji bija Jaunzēlande (30,4% no importa), Somija (19,3%) un Vācija (6%). Bet lielākie siera piegādātāji 2005. gadā bija Vācija (21,5%) un Lietuva (8,5%).

Lielākā daļa Krievijas eksporta ir orientēta uz NVS valstīm - galvenokārt Kazahstānu un Ukrainu. Tomēr valsts piena resursu eksporta daļa ir nebūtiska un, pārrēķinot pienā, 2005. gada pirmajos trīs ceturkšņos tie bija aptuveni 1,4%.

Vērtējot Krievijas piena produkcijas importu no ES valstīm, var secināt, ka ES ieņem būtisku vietu importa struktūrā.

1-18. tabula. Piena produkcijas imports no ES (tūkst. t)³⁷

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Piens un krējums (iebiezināts)	59,36	4,40	3,51	3,15	5,70	2,96	2,29
Piens un krējums (neiebiezināts)	4,60	3,05	3,55	5,21	7,30	9,66	9,92

³⁷ Avots: Comext datubāze

Paniņas un citi skābpiena produkti	29,26	50,94	47,07	32,23	24,33	25,78	14,31
Sviests	49,34	36,86	33,49	47,25	75,66	38,65	32,41
Siers un biezpiens	43,93	74,44	77,61	85,48	108,99	111,55	121,70

Lai gan atsevišķu produktu imports no ES valstīm pēdējo sešu gadu laikā ir samazinājies (sk. 1-18. tabulu), tomēr kā būtiska ir jāmin siera un biezpiena importa straujā izaugsme no aptuveni 43,9 tūkst. t līdz 121,7 tūkst. t, veidojot vairāk nekā 46% no visa siera un biezpiena importa.

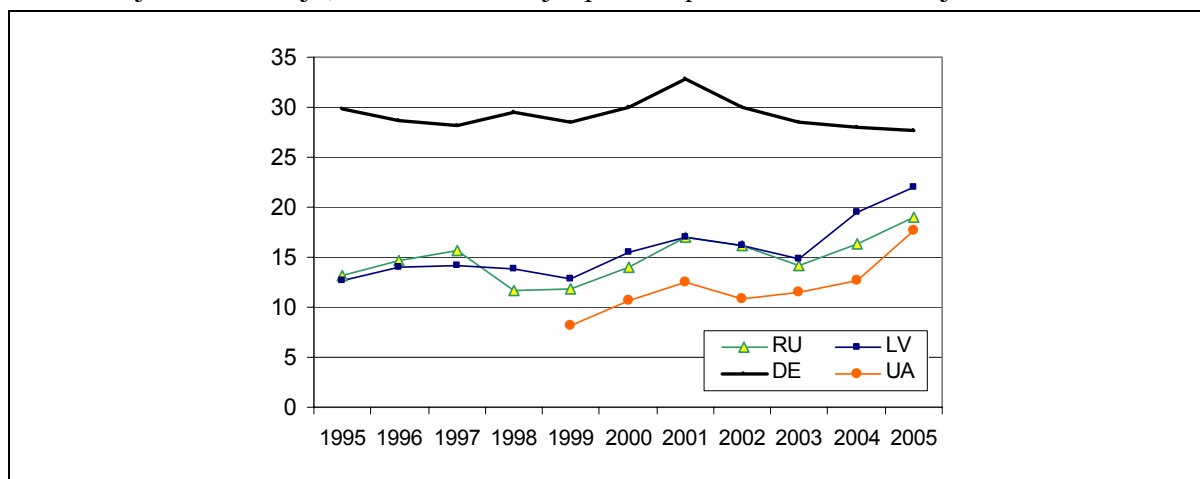
Raksturojot piena produkcijas eksportu uz ES, jāatzīst, ka 2005. gadā tāda reāli nebija nedz uz Latviju, nedz uz ES kopumā.

1-19. tabula. Piena produkcijas eksports no Krievijas uz ES valstīm (tūkst. t)³⁸

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Piens un krējums (iebiezināts)	3,43	35,77	13,29	2,24	0,37	0,00	0,01
Piens un krējums (neiebiezināts)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Panniņas un citi skābpiena produkti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sviests	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Siers un biezpiens	1,18	1,98	2,20	1,21	0,37	0,03	0,00

Latvijas eksports uz Krieviju ir ļoti neliels - ap 0,5 tūkst. t siera un biezpiena un ap 0,65 tūkst. t neiebiezinātā piena un krējuma, kā arī skābpiena produktu.

Vērtējot piena iepirkuma cenas līmeni Krievijā, redzam, ka tā ir manāmi zemāka salīdzinājumā ar Vāciju, tomēr tuva vidējai piena iepirkuma cenai Latvijā.

1-46. attēls. Piena cena dažādās valstīs (EUR/100 kg)

Jāpiebilst, ka reizē ar Latvijas pievienošanu ES, piena iepirkuma cenas līmenis un tā svārstības Krievijā un Latvijā bija ļoti līdzīgas, tomēr, sākot ar 2004. gadu, piena iepirkuma cenas kāpums Latvijā ir bijis straujāks.

Interesanti arī, ka piena iepirkuma cena Ukrainā (kas ir lielākā tirdzniecības partnere NVS valstu blokā) visu laiku bija nedaudz zemāka kā Krievijā, tomēr 2005. gadā abu valstu vidējā piena iepirkuma cena ir gandrīz izlīdzinājusies.

Importējamai piena produkcijai Krievija piemēro importa tarifus. attiecībā uz ES valstīm ievedmuitas nodeva tiek noteikta šādā apmērā:

- ♦ sieram un biezpienam - 15% no produkcijas vērtības, bet ne mazāk kā 0,3 EUR par kilogramu;

³⁸ Avots: Comext datubāze

- ◆ sviestam - 15% no produkcijas vērtības, bet ne mazāk kā 0,22 EUR par kilogramu.

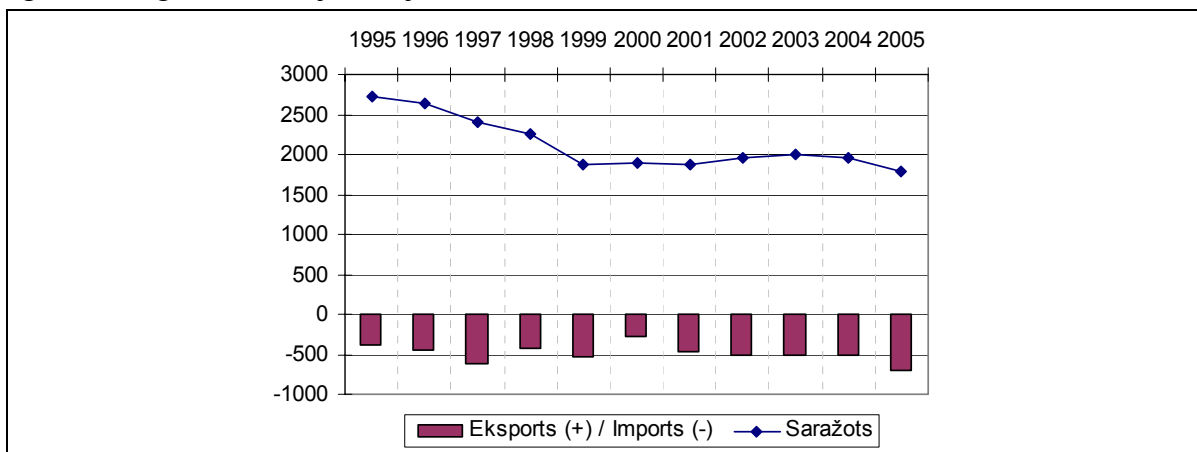
1.15. Gaļa

Saskaņā ar „Rosstat” datiem, 2005. gadā visas saimniecības Krievijā ir saražojušas 7,6 milj. t gaļas dzīvsvārā. Lielākā daļa tiek saražota Pievolgas apgabalā, kam seko Centrālais un Dienvidu federālais apgabals. Krievijas Eiropas daļas apgabalos (Centrālajā, Ziemeļrietumu, Dienvidu un Pievolgas) saražo 5,6 milj. t gaļas dzīvsvārā, kas ir 74% no valsts kopējā daudzuma.

1.15.1. Liellopu gaļa

a) Ražošana

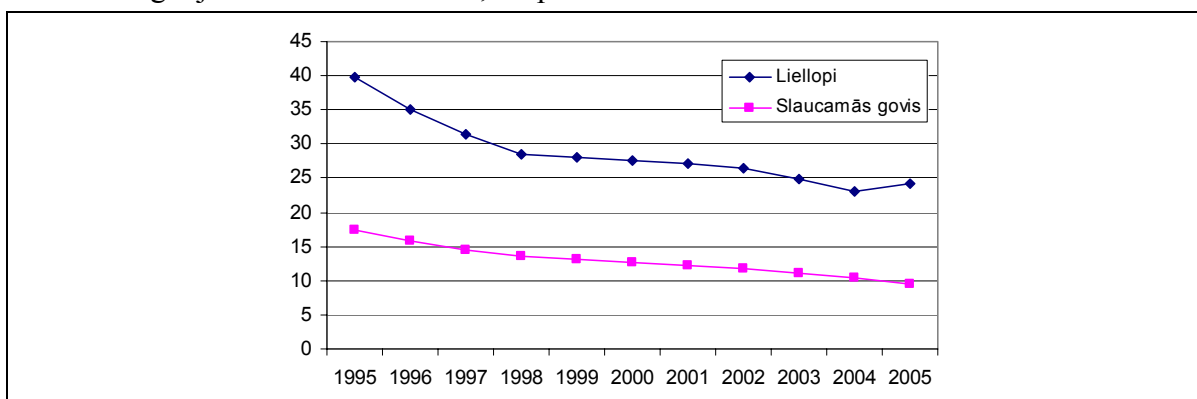
Liellopu gaļas ražošana Krievijā deviņdesmito gadu beigās pārdzīvoja strauju kritumu. Tomēr, sākot ar pēckrīzes gadu (1999.) ražošana ir stabilizējusies un pat nedaudz augusi - no 1,87 milj. t 1999. gadā līdz 1,99 milj. t 2003. gadā (sk. 1-47. attēlu). Tiesa, gan 2004., gan 2005. gadā atkal bija vērojams kritums.

1-47. attēls. Liellopu gaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t³⁹)

Tomēr var prognozēt, ka 2005. gada samazinājums varētu neiezīmēt jaunu tendenci, jo tieši šajā gadā ir audzis dzīvnieku skaits - no 23 uz 24 milj. (sk. 1-48. attēlu).

Slaucamo govju īpatsvars liellopu ganāmpulkā bija līdzīgs - ap 44-45% 1995. gadā un tikpat liels arī 2004. gadā. Tomēr 2005. gadā, kopējam liellopu skaitam pieaugot un slaucamo govju skaita samazinoties, to īpatsvars ir sarucis līdz 39%.

1-48. attēls. Liellopu skaits Krievijā (milj., gada beigās)

³⁹ Kautsvārā

b) Ārējā tirdzniecība

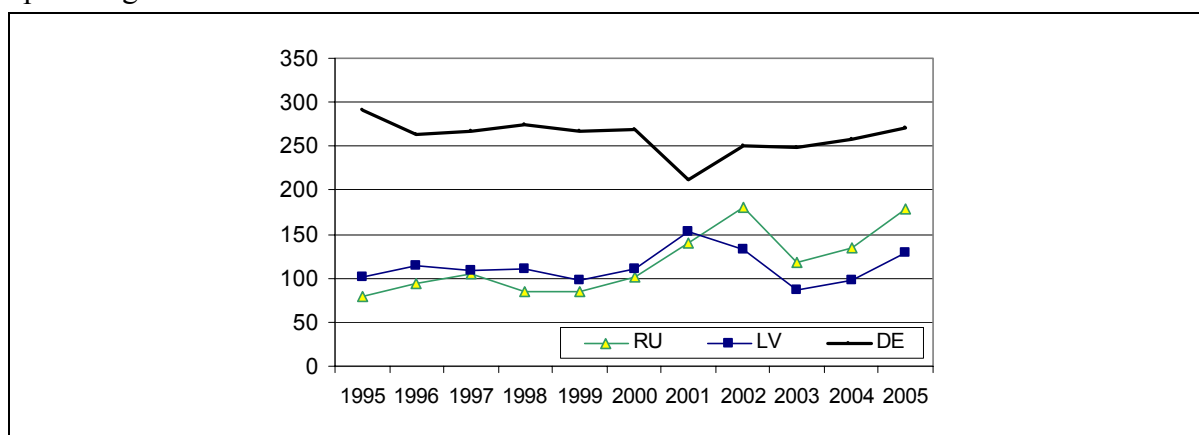
Krievija ir stabila liellopu gaļas importētāja - 2002., 2003. un 2004. gadā importējot ap 500 tūkst. t, bet 2005. gadā - ap 700 tūkst. t.

ES valstu loma liellopu gaļas piegādē nav īpaši liela un tai ir tendence samazināties. Ja 2001. gadā tie bija apmēram 70%, tad 2002. gadā jau apmēram 60%, 2003. gadā - 40%, 2004 - ap 30% un 2005. gadā tikai ap 13%. Tirdzniecība starp Krieviju un Latviju nenotiek.

1-20. tabula. Krievijas tirdzniecība ar liellopu gaļu (tūkst. t, kautsvars)

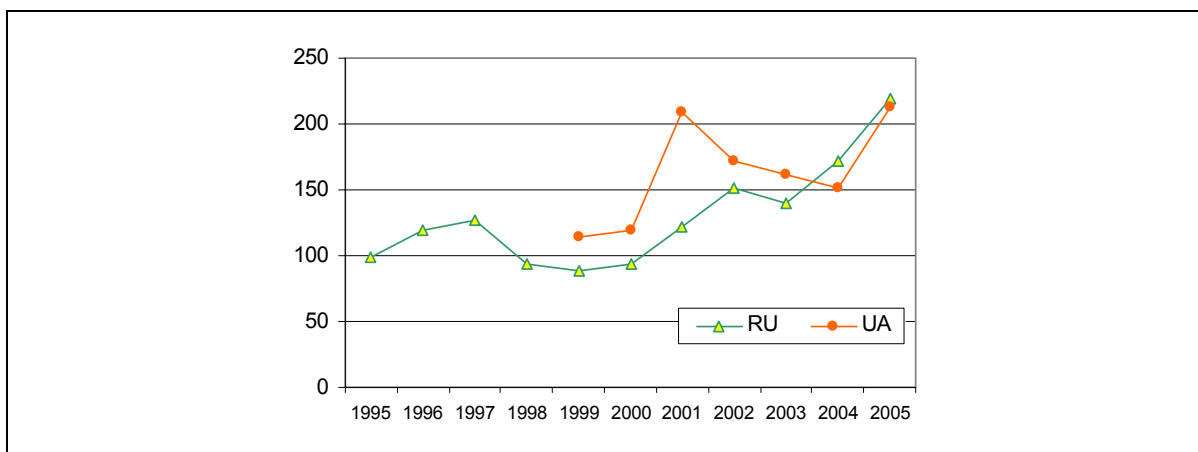
	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Liellopu gaļas imports no ES	354,8	147,1	338,1	304,5	205,0	157,7	89,2
Liellopu gaļas eksports uz ES	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Krievija gaļas importam pielieto kvotas, un atšķirībā no tā, vai importētā gaļa ir kvotas ietvaros, vai nav, mainās arī importa tarifi. Kopš 2003. gada augusta kvotas ietvaros ievestajai svaigai vai atdzesētai liellopu gaļai importa tarifs ir noteikts 15%, bet ne mazāks par 0,2 EUR kilogramā. Ārpuskvotas tarifs ir 60%, bet ne mazāks par 0,8 EUR par kilogramu. Arī saldētajai gaļai importa tarifs kvotas ietvaros ir noteikts 15% apmērā, bet ne mazāk par 0,15 EUR par kilogramu, bet ārpuskvotas - 60%, bet ne mazāks par 0,6 EUR par kilogramu.

1-49. attēls. Liellopu gaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Ņemot vērā to, ka liellopu gaļas cena ES ir krietni augstāka nekā Krievijā, importa kvotu un tarifu sistēma ES produkciju vēl ievērojami sadārdzina (sk. 1-49. attēlu). Tomēr jāuzsver, ka Latvijā liellopu gaļas cena ir ne tikai zemākā ES, bet pēdējos gados arī par apmēram 40 EUR zemāka kā Krievijā.

1-50. attēls. Liellopu gaļas cena Krievijā un Ukrainā (USD/100 kg)

Krievijas liellopu gaļas cena pēdējos četros gados bija gandrīz tāda pati kā Ukrainā (1-50. attēls), bet 2005. gadā tā jau izlīdzinājās. Turklāt arī ASV dolāros 2005. gadā Krievijā bija visaugstākā liellopu gaļas cena vismaz kopš 1995. gada.

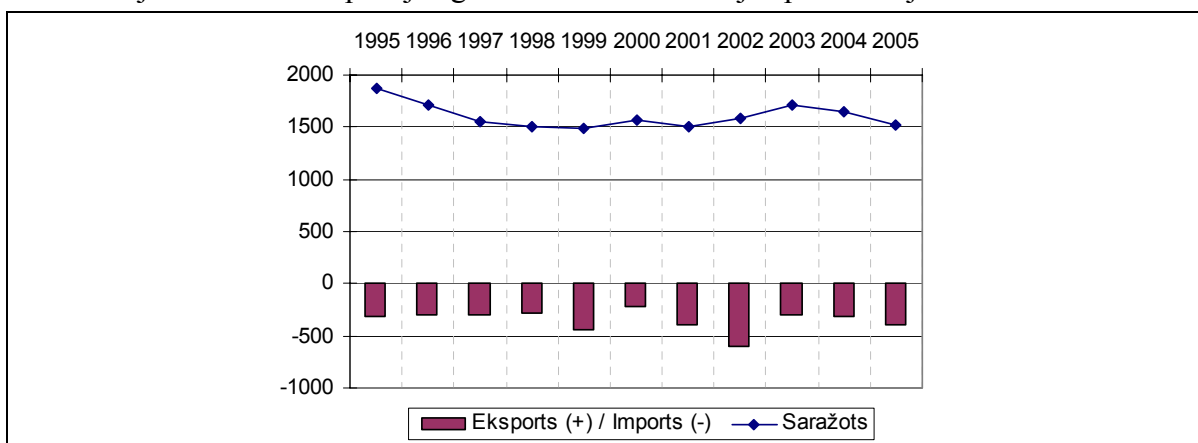
1-21. tabula. Liellopu gaļas ražošanas pašizmaksa (EUR/100 kg)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Liellopu ražošanas pašizmaksa	112	130	135	115	132	149

Saskaņā ar statistikas datiem, liellopu gaļas pašizmaksa ir krietni zemāka kā Eiropas Savienībā, tomēr 2005. gadā tā ir manāmi pieaugusi. Liela pašizmaksa, salīdzinoši neliela iedzīvotāju pirktspēja un cūkgaļas, bet jo īpaši - putnu gaļas konkurence, ilgs investīciju atdeves process - tie varētu būt svarīgākie faktori, kas bremsē liellopu gaļas sektora attīstību. Vērtējot liellopu un slaucamo govju skaitu, var teikt, ka Krievijā, tāpat kā Latvijā, liellopu gaļas sektorā liela nozīme ir tam, cik sekmīgi tas attīstās kā piena nozares blakusražošana.

1.15.2. Cūkgaļa

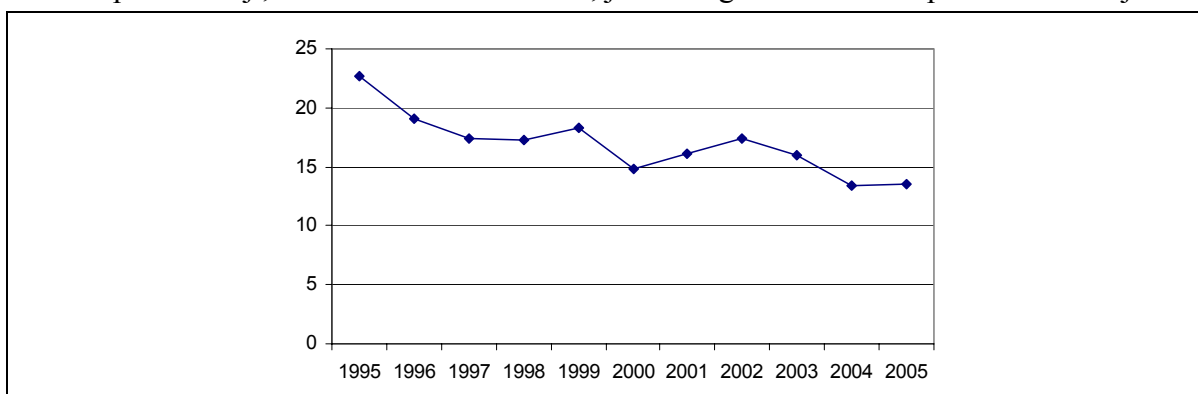
Krievijā 2005. gadā tika saražots aptuveni 1,5 milj. t⁴⁰ cūkgaļas, kas ir ap 1997.-2001. gada līmeni (sk. 1-51. attēlu). Vislielākie ražošanas apjomi pēdējo deviņu gadu laikā bija sasniegti 2003. gadā, kad saražoja 1,7 milj. t cūkgaļas. Tomēr cūku skaita samazināšanās iedzīvotāju saimniecībās pēdējos gados ražošanas rādītājus pasliktinājusi.

1-51. attēls. Cūkgaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t)

⁴⁰ Šeit un tālāk masa kautsvārā

Tomēr var prognozēt, ka cūkgaļas ražošanas samazinājums 2006. gadā varētu nenotikt, jo cūku skaits 2005. gada beigās ir saglabājies aptuveni 2004. gada līmenī (sk. 1-51. attēlu). Vienlaikus jāpiebilst, ka kopējam cūku skaitam Krievijā kopš 1990. gada, kad tas bija lielāks par 38 milj., ir tendence samazināties, jo 2005. gadā to ir tikai apmēram 14 milj.

1-52. attēls. Cūku skaits Krievijā (milj., gada beigās)

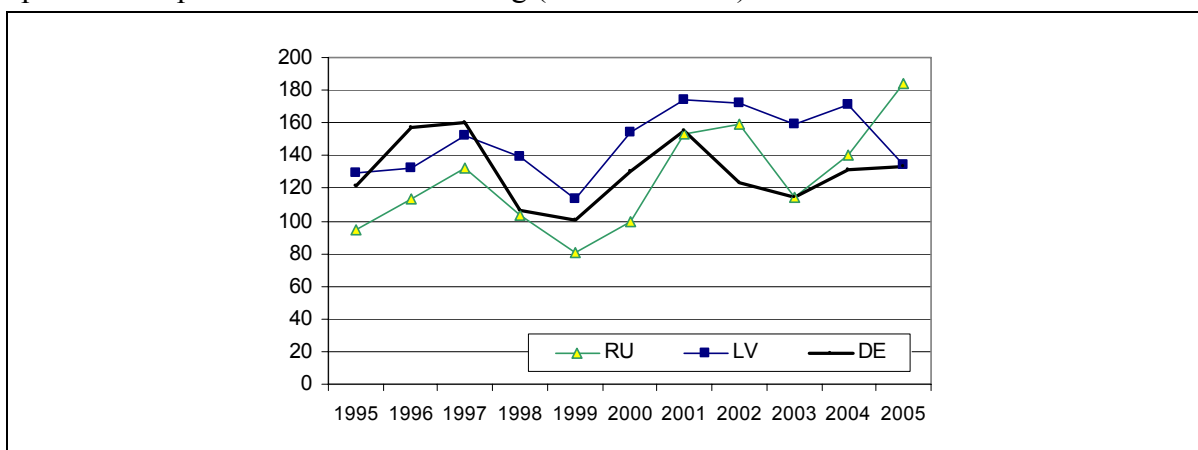
Krievija ir stabila cūkgaļas importētāja (1-51. attēlu), pērn importējot gandrīz 390 tūkst. t, bet pēdējos piecos gados vidēji ievests 350 tūkst. t gadā. ES nozīme cūkgaļas importā ar katru gadu samazinās (1-22. tabula)- ja 2000. gadā tika importētas 287 tūkst. t, bet 2001.-2004. g. imports svārstījies ap 140-155 milj. t, tad 2005. gadā no ES ievada tikai nedaudz vairāk par 110 tūkst. t. Cūkgaļas tirdzniecība starp Krieviju un Latviju nenotiek.

1-22. tabula. Krievijas tirdzniecības ar cūkgaļu (tūkst. t, kautsvars)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Cūkgaļas imports no ES	287,6	156,8	139,1	147,8	140,7	111,8
Cūkgaļas eksports uz ES	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

Līdzīgi kā liellopu gaļai un putnu gaļai, ES cūkgaļas importam piemēro kvotu un tarifu sistēmu. Kvotas ietvaros ievestajai cūkgaļai importa tarifi ir noteikti 15% apmērā, bet ne mazāk kā 0,25 EUR par kilogramu. Savukārt ārpuskvotas imports ir ievērojami dārgāks - 80%, bet ne mazāk kā 1,06 EUR par kilogramu.

Salīdzinot ar Vācijas cenu, līdz 2001. gadam cūkgaļas cena Krievijā bija zemāka, tomēr, sākot ar 2001. gadu, tā ir augstāka un pērn sasniedza visaugstāko līmeni, Vācijas cenu pārsniedzot par vairāk nekā 40 EUR/kg (sk. 1-53. attēlu).

1-53. attēls. Cūkgaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Aizvadītais gads ir arī pirmais, kad Krievijas cūkgaļas cena pārsniedz Latvijas cūkgaļas cenu.

Kopumā vērtējot no pašizmaksas viedokļa, tik straujam cenu lēcienam 2005. gadā nevajadzēja būt, jo pašizmaksas pieaugums bija minimāls (sk. 1-23. tabulu).

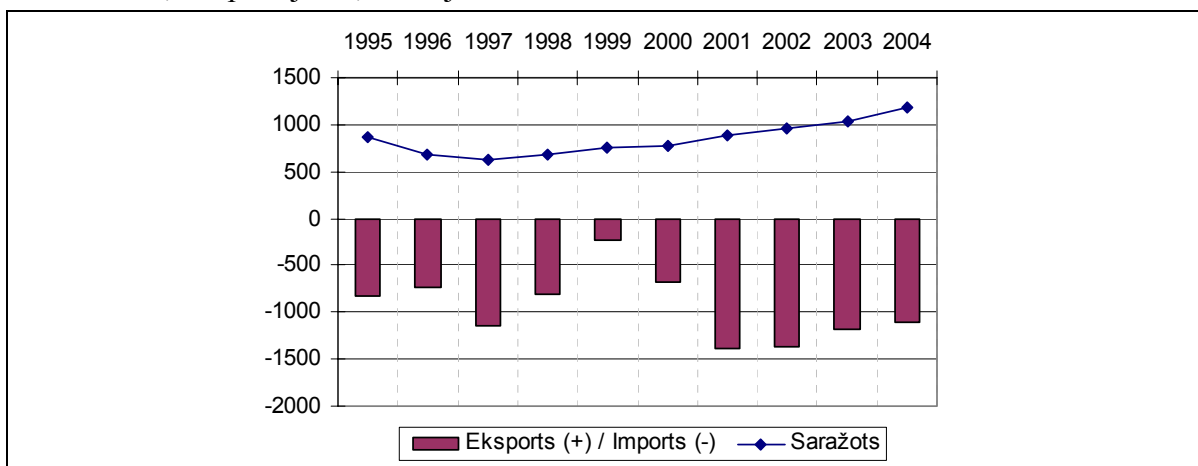
1-23. tabula. Cūkgaļas ražošanas pašizmaksa Krievijā (EUR/100 kg)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Cūkgaļas ražošanas pašizmaksa	114	123	118	96	113	117

Arī vērtējot ilgtermiņa pašizmaksas attīstības tendenci cūkgaļas ražošanas sektorā, var teikt, ka potenciāli Krievija jau tagad ir spējīga ražot ar ES valstīm konkurētspējīgu produkciju. Tiesa, peļņa cūkgaļas ražošanas sektorā nav tik liela kā putnu gaļas sektorā, un tas varētu būt viens no iemesliem, kāpēc, salīdzinoši strauji augot ekonomikai, šajā biznesā netiek veiktas lielākas investīcijas, un nav vērojama strauja cūkkopības attīstība.

1.15.3. Putnu gaļa

Līdzīgi kā Ukrainā un Latvijā, Krievijā ir vērojama stabila putnu gaļas ražošanas attīstība (sk. 1-54. attēlu). Faktiski šis pieaugums sākās 1997. gadā, kad Krievijā saražoja 630 tūkst. t, bet pērn jau 1,38 milj. t.

1-54. attēls. Putnu gaļas ražošana un neto imports Krievijā (tūkst. t)

Vienlaikus Krievija bija un ir nozīmīga putnu gaļas importētāja - 2004. gadā ievadot 1,1 milj. t. Taču kopš 1995. gada tikai 1999. un 2000. gadā putnu gaļas imports nebija lielāks par saražoto daudzumu (sk. 1-54. attēlu).

Zināmu ieguldījumu kopējā importā dod arī ES valstis - piemēram, 2004. gadā no ES ievada 15% visas putnu gaļas, kas ir nedaudz mazāk par 2003. gada 17% un 2002. gada 20%. Tāpat kā ar pārējiem gaļas produktiem, arī šajā ziņā tirdzniecība starp Latviju un Krieviju gandrīz nemaz nenotiek.

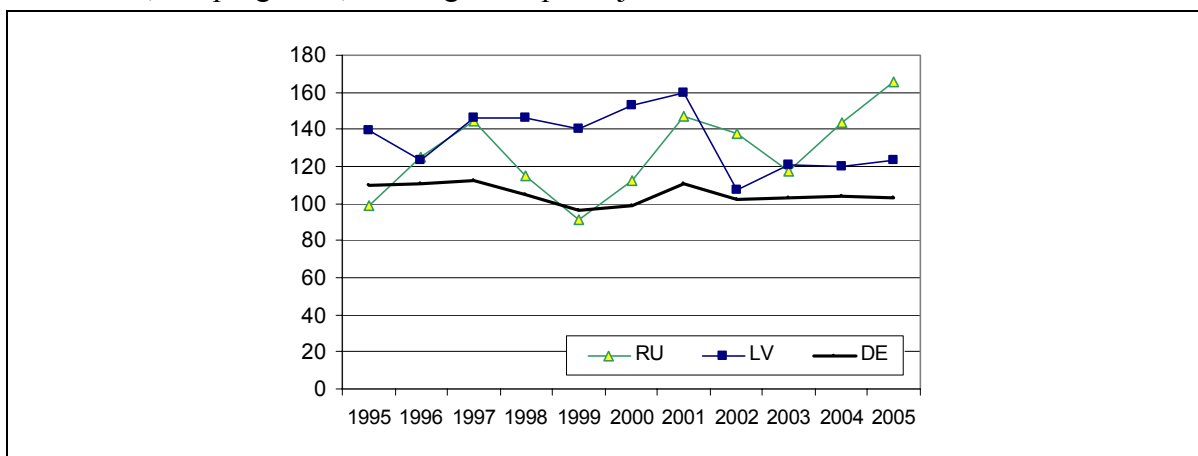
1-24. tabula. Krievijas tirdzniecība ar putnu gaļu (tūkst. t, kautsvars)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Liellopu gaļas imports no ES25	261,9	192,7	273,2	204,8	169,4	220,8
Liellopu gaļas eksports uz ES25	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,3

Putnu gaļai, līdzīgi kā liellopu gaļai un cūkgaļai, Krievija piemēro importa kvotu un tarifu sistēmu. Šai produkcijai tirdzniecība ir stingri definēta kvotu robežās un tiek piemērota tarifa likme 25% apmērā, tomēr ne mazāka kā 0,2 EUR par kilogramu.

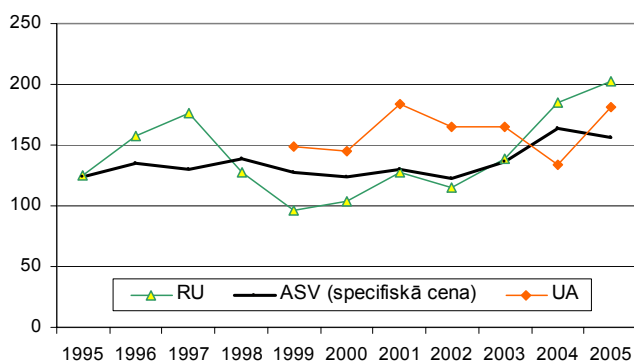
Putnu gaļas cena Krievijā 2005. gadā gan EUR, gan USD valūtas izteiksmē ir sasniegusi savu virsotni un bija gandrīz par 60% (apmēram 0,6 EUR/kg) augstāka salīdzinājumā ar cenu Vācijā (sk. 1-55. attēlu).

Cenu kāpuma dēļ, putnu gaļas cena Krievijā par vairāk nekā 40 EUR/100 kg pārsniegusi arī Latvijas cenu. Tomēr, vērojot, ka Krievijā putnu gaļas cenai ir raksturīgas visai lielas svārstības, var prognozēt, ka tā ilgi šādā pozīcijā nenoturēsies.

1-55. attēls. Putnu gaļas cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Arī salīdzinājumā ar ASV un Ukrainu, Krievijas putnu gaļas cenas 2004. un 2005. gadā ir strauji pieaugušas. Ja līdz 2004. gadam cena bija līdzīga vai pat zemāka par ASV cenu, tad 2005. gadā tā jau bija par vairāk nekā 40 EUR/100 kg augstāka (sk. 1-56. attēlu). Turklāt, putnu gaļas cena Krievijā ir pārsniegusi cenu Ukrainā, kas līdz 2004. gadam bija izteikti zemāka.

1-56. attēls. Putnu gaļas cena Krievijā, Ukrainā un ASV (USD/100 kg)

Lai gan putnu gaļas cenas pieaugums pēdējos gados Krievijā bijis straujš, tomēr, atbilstoši statistikas datiem, putnu gaļas ražošanas pašizmaksa tik strauji nebija mainījies (sk. 1-25. tabulu) un turējās 75-80 EUR/100 kg robežās.

1-25. tabula. Putnu gaļas ražošanas pašizmaksa Krievijā (EUR/100 kg)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Putnu gaļas pašizmaksa	79	89	91	72	78	76

Tieši salīdzinoši lielo gaļas cenas un pašizmaksas starpību, kā arī milzīgo gaļas deficītu iekšējā tirgū un visai protekcionistisko politiku var minēt kā faktorus, kuri veicinājuši un arī nākotnē varētu veicināt putnu gaļas ražošanas biznesa attīstību Krievijā.

2. Ukraina

Arī Ukraina teritoriāli ir pietiekami liela valsts, tāpēc teorētiski analītiskiem mērķiem to būtu vērtīgi sadalīt vismaz divās daļās - rietumu un austrumu. Taču tādā gadījumā veidotos vairākas informācijas pieejamības problēmas, tāpēc ir nolemts vērtēt valsti kā vienu reģionu ar 47 milj. iedzīvotājiem.

2.1. Ražošanas resursi

2.1.1. Zemes resursi

Ukrainas kopējā zemes platība ir 60,35 milj. ha, no kuriem aptuveni divas trešdaļas ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme.

Atšķirībā no Krievijas, kur vērojama sējumu platības samazināšanās, Ukrainā sējumu platība gandrīz nemaz nemainās. Turklāt šī platība ir lielāka par lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību Francijā (30 milj. ha) un Vāciju (17 milj. ha).

2-1. tabula. Zemes resursi Ukrainā (milj. ha)

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Zemes platība	60,37	60,37	60,37	60,37	60,37	60,37
Meži	10,78	10,78	10,78	10,78	10,78	10,78
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	41,83	41,82	41,80	41,79	41,76	41,72
Sējumu platība	32,56	32,56	32,54	32,48	32,48	32,45

No augkopības viedokļa vispiemērotākais reģions atrodas Ukrainas austrumos un robežojas ar tādu pašu reģionu Krievijā. Tomēr arī citi reģioni atrodas salīdzinoši labvēlīgos klimatiskajos apstākļos, lai varētu veiksmīgi nodarboties ar lauksaimniecību.

Svarīgi atgādināt, ka zemes pirkšanas-pārdošanas tirgus Ukrainā neeksistē. Kļūstot par neatkarīgo valsti, zemes tirgus Ukrainā netika liberalizēts, un zeme tika proporcionāli sadalīta un atdota īpašumā iedzīvotājiem. Tomēr spēkā ir likums, ka iedzīvotāji savu zemi nevar pārdod trešajai personai. Šobrīd to uz dažādiem nosacījumiem var nomāt izmantošanai lauksaimniecības vajadzībām.

2.1.2. Citi ražošanas resursi

Statistiskās informācijas nepieejamība ierobežo iespējas sniegt detalizētu Ukrainas ražošanas resursu novērtējumu. Taču, izmantojot pieejamo statistiku, var secināt, ka kopumā ražošanas resursu struktūra un izmaksas analizējamā laika periodā bija līdzīgas Krievijai, vērtējot pēc pakāpes, it īpaši, ja analizē no Rietumvalstu ražošanas ekonomikas skatupunkta.

Abas valstis izmanto līdzīgu tehniku un tehnoloģijas. Ukrainā ir nedaudz mazākas darbaspēka izmaksas kā vidēji Krievijā, tomēr tās aptuveni var salīdzināt ar Krievijas dienvidiem. Savukārt Krievijā ir nedaudz zemākas energoresursu cenas.

Tiek arī piemērota nedaudz atšķirīga lauksaimniecības biznesa atbalsta politika - Krievijā tā vairāk orientēta uz investīciju atbalstu un veicināšanu, bet Ukrainā ir cenu un ienākumu atbalsts. Zinot, ka politika abās zemēs ir diezgan mainīga, un atsevišķos gadījumos tā ir orientēta uz konkrēto problēmu risināšanu, nevis ilgtermiņa stratēģiju, to detalizēti neanalizējam nedz Krievijai, nedz Ukrainai. Turklāt no politikas ilgtermiņa prognozēšanas skatupunkta tai vairāk ir sekundāra nozīme, kas palielina uzņēmējdarbības riskus atsevišķām personu grupām un tādējādi vērtējama kā riska komponente.

2.2. Graudaugi

2.2.1. Kvieši

a) Ražošana

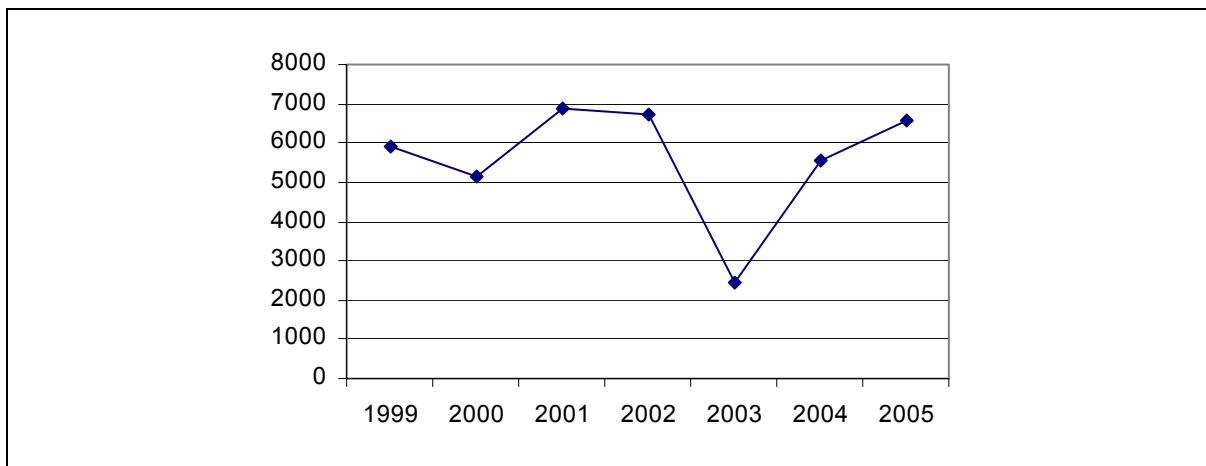
Kviešu raža Ukrainā pēdējos gados bijusi ap 18 milj. t, kas ir nedaudz mazāk kā Vācijā, kur tiek ražots ap 20 milj. t, un apmēram puse no tā, ko ražo Krievija.

Analizējot kviešu ražošanas tendenci Ukrainā, var ievērot, ka pēdējo septiņu gadu laikā ir vērojamas lielas ražas svārstības - no nepilniem 4 milj. t 2003. gadā līdz vairāk nekā 21 milj. t 2001. gadā (sk. 2-1. attēlu).

2-1. attēls. Kviešu ražošanas un neto eksporta bilance Ukrainā (milj. t)⁴¹

Galvenais iemesls 2003. gada neražai bija ārkārtīgi sliktie klimatiskie apstākļi, kad pavasarī spēcīgās salnas dēļ bojā gāja lielākā daļa kviešu. Tomēr arī citos gados kviešu platības Ukrainā svārstās visai manāmi (sk. 2-2. attēlu), lai gan kopš 1999. gada nelielu pieauguma tendenci var saskatīt.

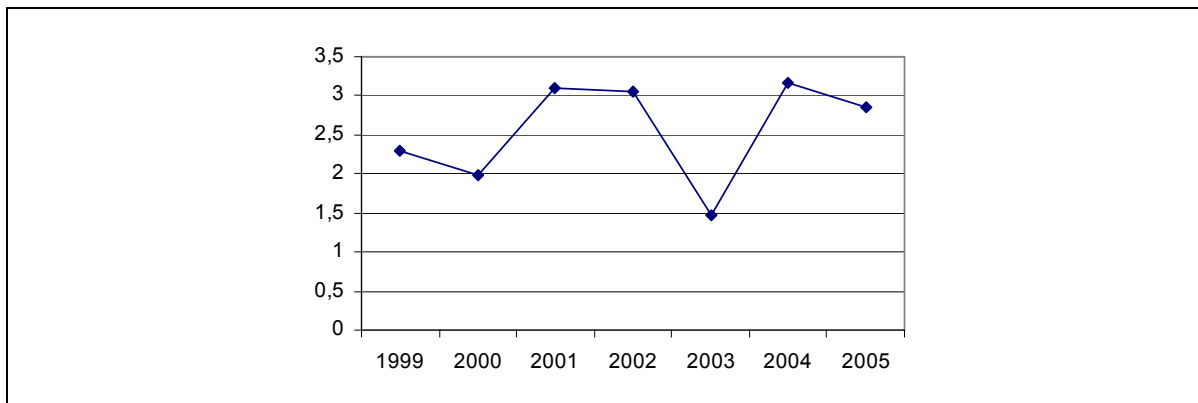
2-2. attēls. Kviešu platība Ukrainā (tūkst. ha)

Viens no iemesliem tik izteiktām svārstībām ir diezgan lielā iespēja audzēt citas kultūras – piemēram, eļļaugus, kas ir vēl viena svarīga augkopības kultūra valstī.

Ja neņem vērā 2003. gadu, tad kopš 2001. gada kviešu ražība Ukrainā ir bijusi ap 3 t/ha (sk. 2.-3. attēlu), kas ir aptuveni tikpat daudz, cik vidēji pēdējo trīs gadu (2003., 2004., 2005.) laikā Latvijā, un manāmi lielāka salīdzinājumā ar Krieviju, kur ražība ir zem 2 t/ha.

⁴¹ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

Tomēr, ņemot vērā, cik labvēlīgos agroklīmatiskajos apstākļos atrodas valsts, var prognozēt, ka ražības pieauguma iespējas ir ļoti lielas - teorētiski zeme kā ražošanas resurss spēj dod vismaz divreiz vairāk.

2-3. attēls. Kviešu ražība Ukrainā (t/ha)

Galvenais izskaidrojums, kāpēc Ukrainā ir tik salīdzinoši zema ražība, varētu būt tas, ka minimāli tiek izmantoti minerālmēsli.

b) Ārējā tirdzniecība

Kopumā Ukraina ir vērā ņemama kviešu eksportētāja (sk. 2. 1. attēlu) - 2005. gadā eksportējot ap 5 milj. t. Tomēr atsevišķos neražas gados, kā tas bija 2001. un it īpaši 2003. gadā, produkciju nācās importēt produkciju, lai kaut daļēji apmierināt iekšējo pieprasījumu.

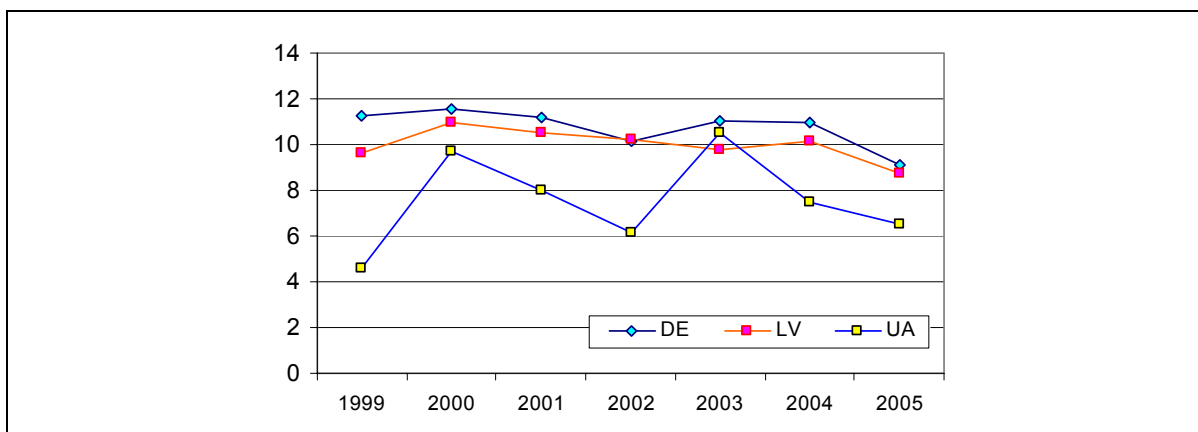
ES valstu nozīmīgums Ukrainas kviešu tirgū gadu no gada atšķiras. Tā 2002. gadā Ukraina uz ES ir eksportējusi aptuveni pusi no visa sava eksporta (kopā 4,55 milj. t), bet 2005. gadā - apmēram 35% (1,9 milj. t). Taču citos gados eksporta apjomi bija mazāki.

Ukrainas imports no ES valstīm ir neliels - pat 2003. neražas gadā no ES tika iepirkti nepilni 0,5 milj. t kviešu. Viens no svarīgākajiem iemesliem šādai situācijai varētu būt augstā ievadmitas nodeva, kas ES valstīm kopš 2002. gada ir 40 EUR par kviešu tonnu, un ievērojami sadārdzina importu.

2-2. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES un Latviju (tūkst. t)

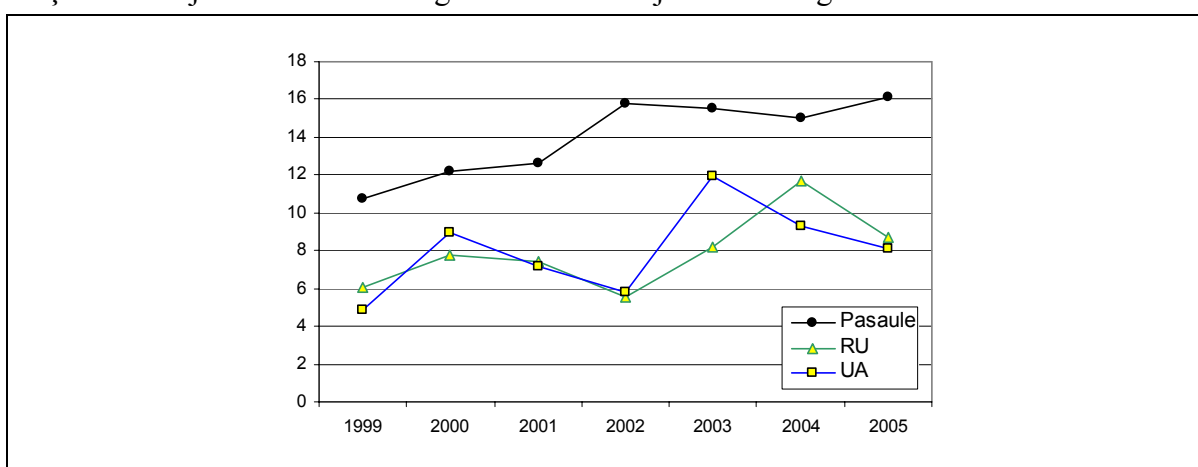
	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Kviešu imports no ES	1	126	9	0	452	19	0
Kviešu eksports uz ES	52	27	1158	4554	234	673	1921
Kviešu imports no Latvijas	0	0	0	0	19	4	0
Kviešu eksports uz Latviju	0	0	0	0	0	0	0

Kviešu cena Ukrainā kopumā ir zemāka par ES cenu, vienīgais izņēmuma gads bija 2003. gads, kad tā stipri pietuvojās Vācijas cenai. Tomēr pēdējos gados tā joprojām ir par apmēram 2-3 EUR zemāka kā Vācijas cena un apmēram 2 EUR zemāka salīdzinājumā ar Latvijas cenu (sk. 2-4. attēlu).

2-4. attēls. Kviešu cena Krievijā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)⁴²

Var redzēt, ka kviešu cena Ukrainā izteikti korelē ar kviešu cenu Krievijā (sk. 2.-5. attēlu). Izņēmums ir jau minētais 2003. gads un tam sekojošais 2004. gads.

2-5. attēls. Kviešu cena Krievijā, Ukrainā un pasaulē (USD/100 kg)

Ciešā cenu korelācija liecina par to, ka Ukrainas un Krievijas kviešu tirgi ir saistīti, un arī to, ka no agroklimatiskā viedokļa vispiemērotākie reģioni Ukrainā un Krievijā atrodas abpus valstu robežai.

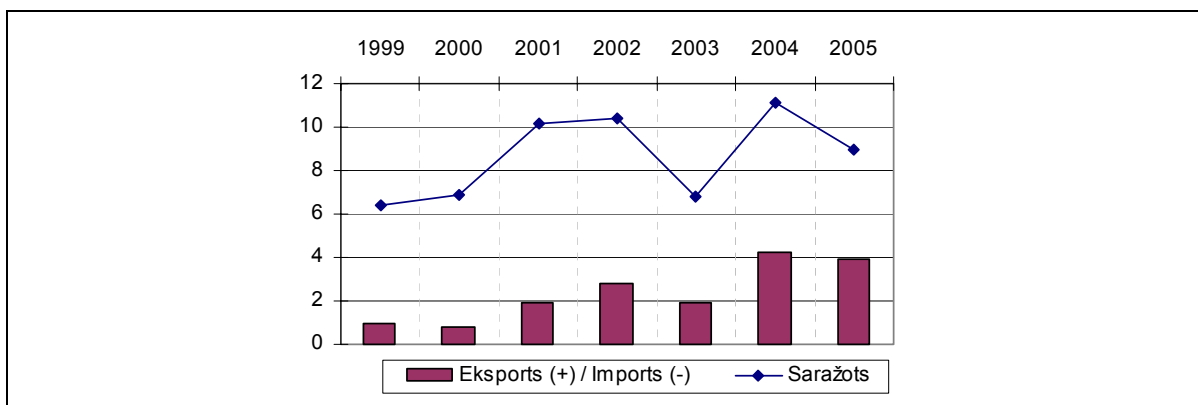
2.2.2. Mieži

a) Ražošana

Ukraina ir piektā lielākā miežu ražotāja pasaulē, 2005. gadā saražojot 9 milj. t jeb apmēram 7% no pasaules kopējā apjoma. No Eiropas Savienības valstīm nedaudz vairāk ražo tikai Vācija un Francija (attiecīgi ap 12 un 10 milj. t).

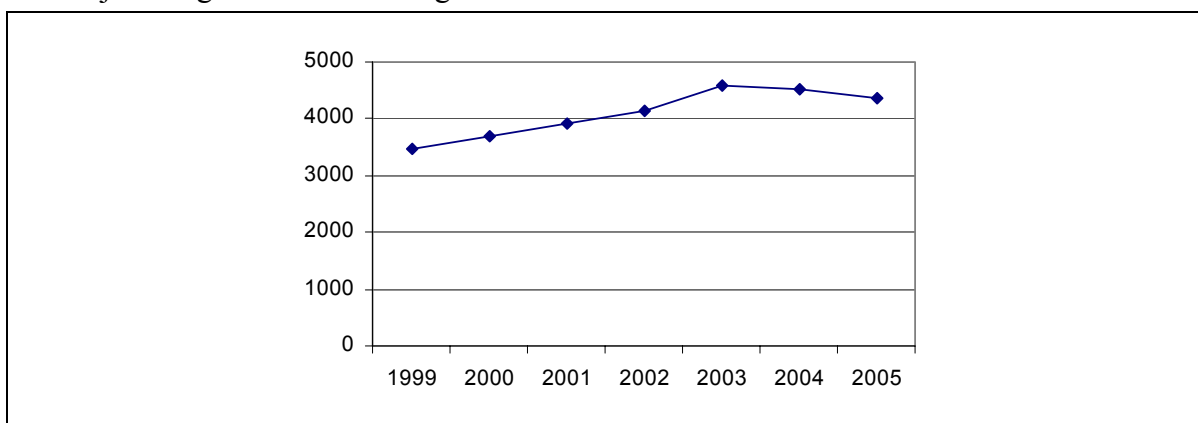
Vērtējot ražu, var teikt, ka pēdējos septiņos gados Ukrainā ir vērojama miežu ražošanas pieauguma tendence (sk. 2-6. attēlu). Jāatgādina arī, ka 2003. gada īpaši nelabvēlīgie laika apstākļi miežus ietekmējuši ievērojami mazāk kā kviešus.

⁴² Avots: Ag-Memod datubāze

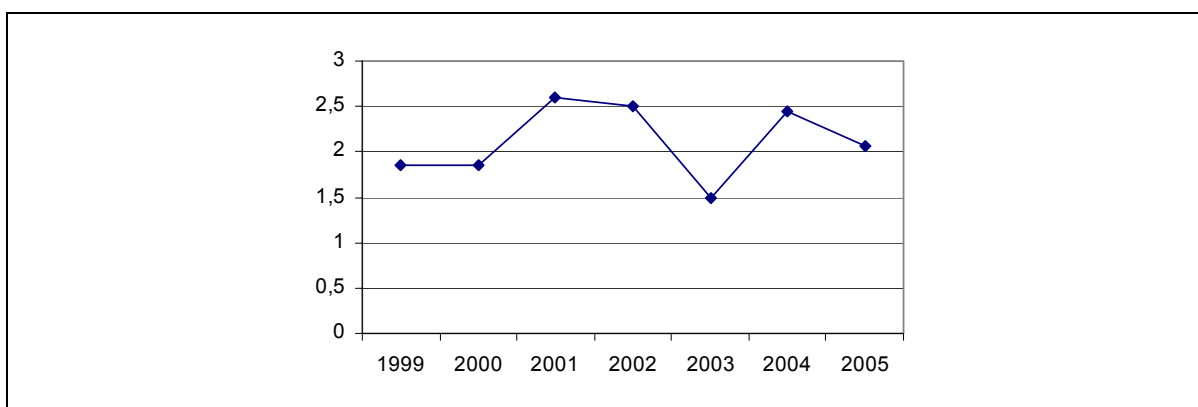
2-6. attēls. Miežu ražošanas un neto eksporta bilance (milj. t)⁴³

Vēl labāk pēdējos septiņos gados notikušo miežu kultūras nozīmīguma pieaugumu var redzēt, analizējot platības dinamiku valstī (sk. 2-7. attēlu). Tiesa, svarīgi arī piebilst, ka 2004. un 2005. gadā miežu platība nedaudz samazinājusies, tomēr tā joprojām ir ievērojami augstāka nekā 1999. gadā.

2-7. attēls. Miežu platība Ukrainā (tūkst. ha)⁴⁴

Miežu ražība Ukrainā pēdējos piecos gados svārstās ap 2-2,6 t/ha (izņemot 2003. gadu). Tas ir vairāk nekā kaimiņvalstī Krievijā, kur tā ir 1,7-2 robežās, bet, ņemot vidējo, tā varētu būt aptuveni līdzīga Latvijas rādītājiem. Tomēr atkārtoti jāuzsver, ka minerālmēslus Ukrainā izmanto minimāli, un audzēšana pamatā ir ekstensīva, ņemot to, ko zeme pati spēj dot.

2-8. attēls. Miežu ražība Ukrainā (t/ha)⁴⁵

⁴³ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

⁴⁴ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

Tas arī ir redzams, salīdzinot ar vidējo ražību ES, kur tā ir virs 4 t/ha.

b) Ārējā tirdzniecība

Ukraina ir stabila miežu eksportētāja, un šajā ziņā tā ir pat nedaudz vairāk nozīmīga valsts nekā Krievija. Pēdējos divos gados miežu eksports no Ukrainas ir svārstījies ap 4 milj. t. (sk. 2-6. attēlu), kad Krievijai tas bija 1-2 milj. t. Visvairāk tiek eksportēta pārpalikuma produkcija, jo neto eksporta svārstības atkarībā no ražas ir lielākas nekā iekšējā patēriņa svārstības.

ES kā miežu eksporta tirgus nav īpaši nozīmīgs, veidojot tikai nelielu daļu kopējā neto eksporta struktūrā (sk. 2-3. tabulu). Uz Latviju Ukraina miežus neeksportē.

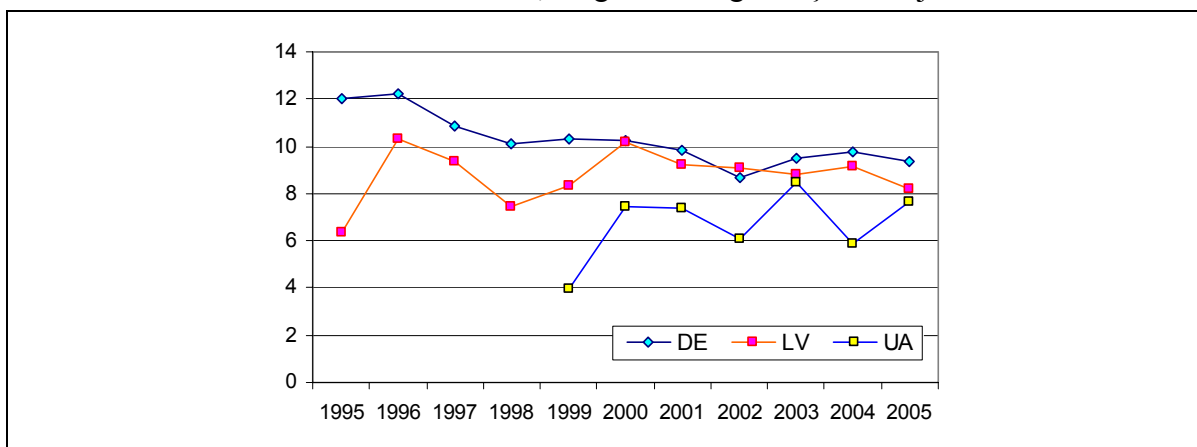
2-3. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Miežu imports no ES	0	25	15	10	18	21	0
Miežu eksports uz ES	126	125	315	530	91	170	70

Miežu imports no ES pēdējos 7 gados ir bijis niecīgs, bet 2005. gadā kaut cik nozīmīgi apjomi no ES Ukrainā vispār netika ievesti.

Līdzīgi kā ar kviešiem, kā vienu no būtiskākajiem iemesliem tik zēmam miežu importam no ES var minēt salīdzinoši augsto ievadmitas nodevu. Tā gan ir nedaudz zemāka kā kviešiem, tomēr joprojām ir nozīmīga importa produkcijas cenas veidošanas komponente - 20 EUR/t.

Tas ir īpaši svarīgi, jo kopumā miežu cena Ukrainā ir zemāka kā ES valstīs un 2005. gadā starpība bija gandrīz 2 EUR par 100 kg (sk. 2-9. attēlu). Arī salīdzinājumā ar Latviju, Ukrainas miežu cena ir nedaudz zemāka, lai gan dažos gados ļoti tuvojās tai.

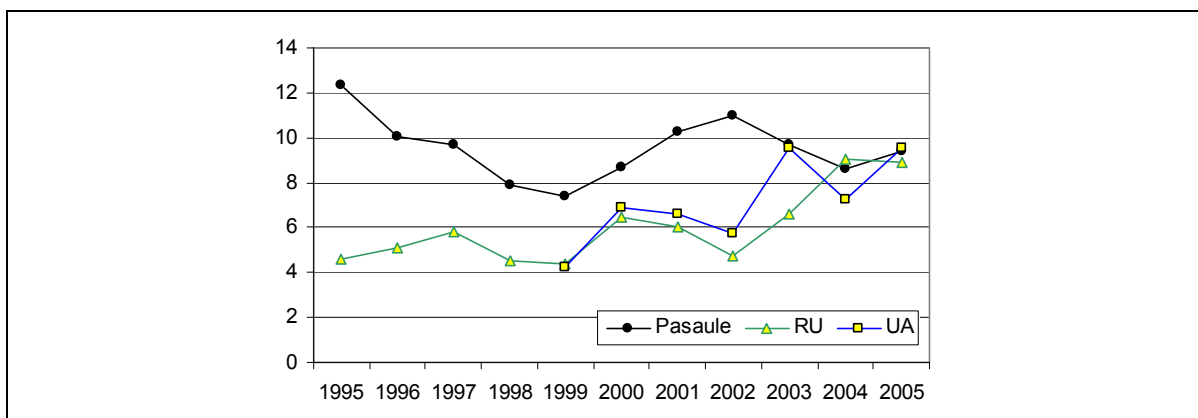

2-9. attēls. Miežu cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)⁴⁶

Ja nevērtē 2003. gadu, var secināt, ka kopumā miežu cena Ukrainā un Krievijā ir diezgan līdzīga, turklāt atsevišķos gados tā ir augstāka Ukrainā, dažos - Krievijā (sk. 2-10. attēlu).

⁴⁵ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI

⁴⁶ Avots: Ag-Memod datubāze

2-10. attēls. Miežu cena Ukrainā, Krievijā un pasaulē (USD/100 kg)⁴⁷

Zinot, ka gan Ukraina, gan Krievija ir vienas no lielākajām miežu ražotājām, tās arī ietekmē miežu cenu pasaulē – turklāt pēdējos gados cena šajās NVS valstīs ir stipri pietuvojusies un pat nedaudz pārsniegusi pasaules cenu.

2.2.3. Kukurūza

a) Ražošana

Kukurūza ir viena no visstraujāk augošajām laukaugu kultūrām Ukrainā. No nepilniem 2 milj. t 1999. gadā, tai 2004. gadā izdevies palielināt ražu līdz gandrīz 9 milj. t. Tiesa, 2005. gadā atkal bija vērojams kritums līdz 2003. gada pozīcijām - ap 7 milj. t (sk. 2-11. attēlu).

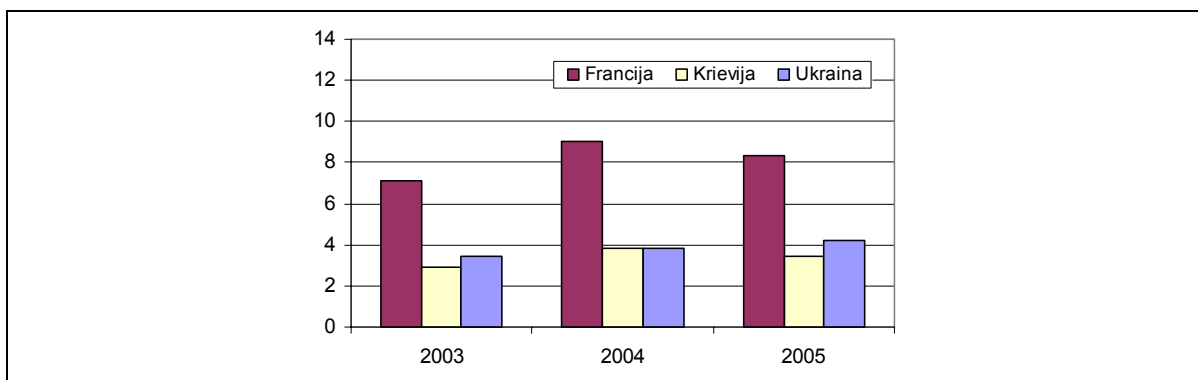

2-11. attēls. Kukurūzas ražošana un neto eksports Ukrainā (milj. t)

Līdzīgi ražošanas svārstībām mainījies arī kukurūzas platība - ja 1999. gadā tie bija ap 650 tūkst. ha, tad 2004. gadā jau 2,3 milj. ha, bet 2005. gadā - 1,7 milj. ha.

Kukurūzas ražība Ukrainā ir nedaudz augstāka nekā Krievijā un tai arī raksturīga neliela pieauguma tendence. Tiesa, tā joprojām ir aptuveni divreiz zemāka kā Francijā (sk. 2-12. attēlu).

⁴⁷ Avots: Krievijas valsts statistikas federālais dienests, FAPRI (FOB pasaules cena)

2-12. attēls. Kukurūzas ražība Ukrainā, Krievijā un Francijā (t/ha)

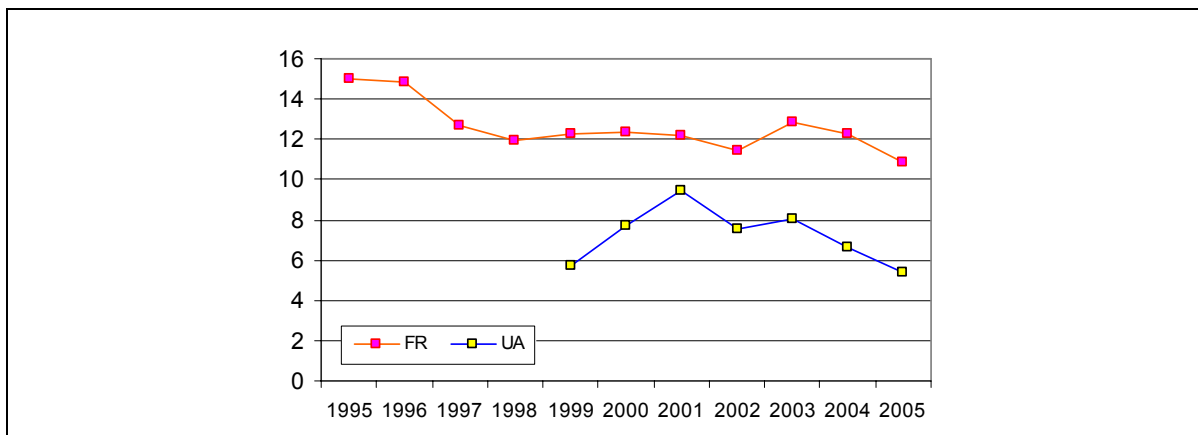
Līdzīgi kukurūzas ražošanas pieaugumam, palielinās arī kukurūzas eksports, un pēdējos gados Ukraina ir kļuvusi par pārliecinošu kukurūzas eksportētāju (2-11. attēlu). Daļa no Ukrainas eksporta aiziet arī uz ES valstīm, bet šī daļa nav īpaši liela un pēdējos gados nepārsniedz 20%. Ukraina gandrīz nemaz neimportē kukurūzu no ES valstīm (sk. 2-4. tabulu).

2-4. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Kukurūzas imports no ES	23	88	2	5	20	7	7
Kukurūzas eksports uz ES	59	3	43	66	134	198	332

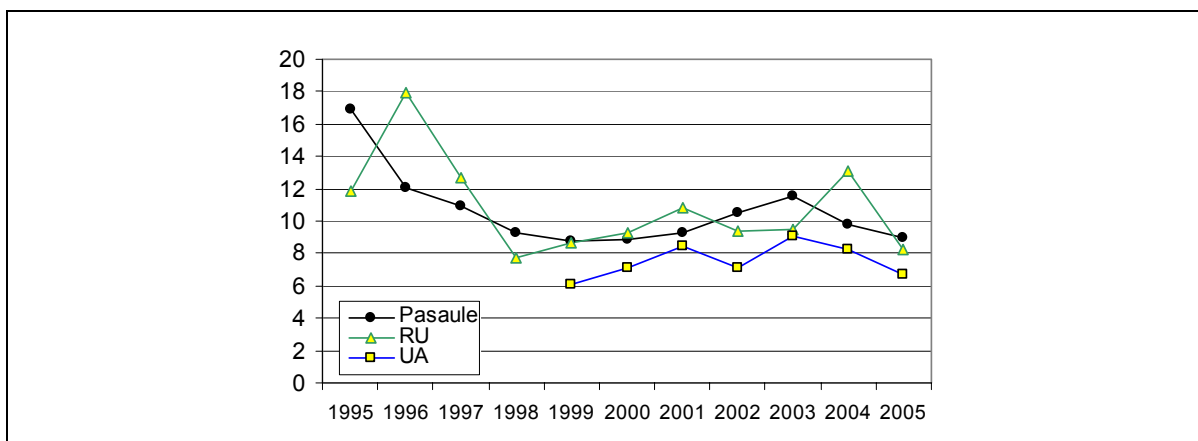
Ukraina neeksportē kukurūzu uz Latviju.

Cenas ziņā Ukrainā saražotā kukurūza ir ievērojami lētāka, salīdzinājumā ar lielāko ES ražotāju - Franciju. Turklāt cenu starpība 2005. gadā ir bijusi vairāk nekā 4 EUR/t, vai par aptuveni 40% mazāka kā Francijā (sk. 2-13. attēlu).

2-13. attēls. Kukurūzas cena Ukrainā un Francijā (EUR/t)

Salīdzinājumā ar ASV cenu (to var pieņemt par pasaules cenu, jo ASV izteikti dominē šajā tirgū), Ukrainas cena ir par aptuveni 2 USD/100 kg zemāka (sk.2-14. attēlu) un ir stabili zemāka vismaz 1999.-2005. gadā.

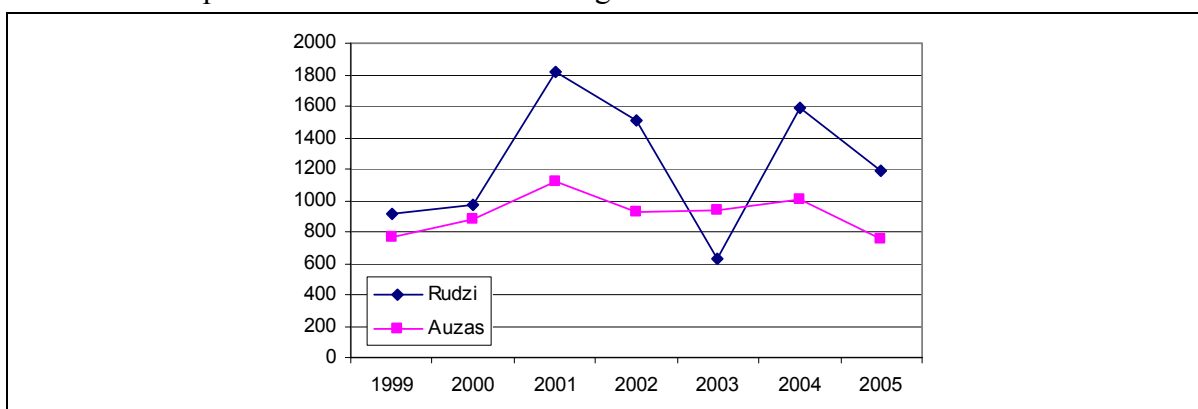
2-14. attēls. Kukurūzas cena Ukrainā, pasaulē (ASV) un Krievijā (USD/t)

Arī salīdzinājumā ar Krievijas kukurūzas cenu, Ukrainai ir priekšrocības, jo tā visu laiku turas zem Krievijas cenas.

2.2.4. Citi graudaugi

a) Ražošana

No citiem graudaugiem Ukrainā visvairāk audzē rudzus un auzas. Kopumā abām kultūrām nav nedz izteiktas pieauguma, nedz samazinājuma tendences (sk.2-15. attēlu). Pērn valstī tika saražots aptuveni 1200 tūkst. t rudzu un gandrīz 800 tūkst. t auzu.

2-15. attēls. Rudzu un auzu ražošana Ukrainā (tūkst. t)

b) Ārējā tirdzniecība

Ukrainas tirdzniecību ar rudziem var nosaukt par epizodisku - 2002. gadā tika eksportētas 493 tūkst. t, no kurām lielākā daļa (426 tūkst. t) - uz ES valstīm, 2003. gadā - 108 tūkst. t (90 tūkst. t uz ES). Tomēr pēdējos gados uz ES valstīm gandrīz nekas netiek eksportēts, un arī kopējais Ukrainas rudzu eksports ir ļoti neliels (sk. 2-5. tabulu).

Importam no ES valstīm Ukraina piemēro importa tarifu - 20 EUR par 100 kg produkcijas.

2-5. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Rudzu imports no ES	0	13	0	0	1	6	0
Rudzu eksports uz ES	1	0	13	426	90	0	8

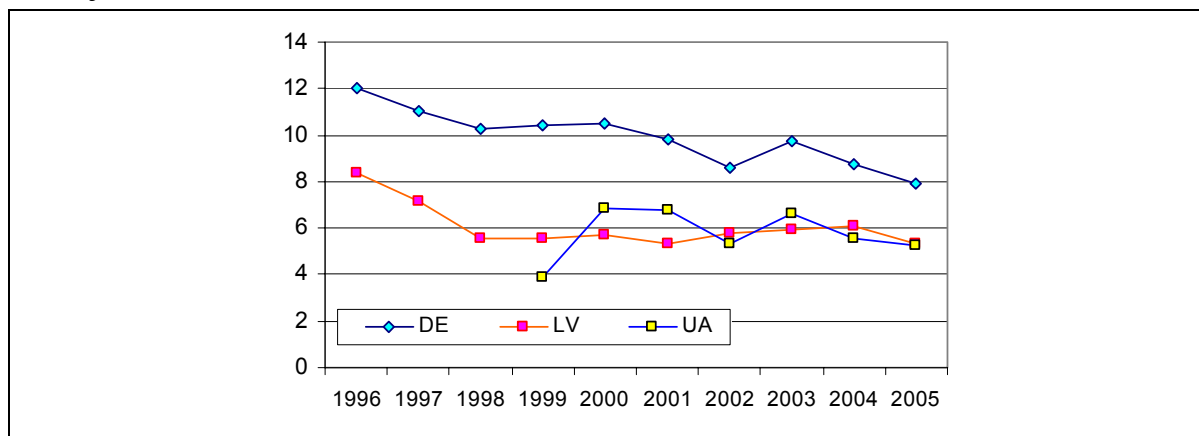
Ukraina gandrīz nemaz neimportē auzas, un arī eksporta apjomi ir nelieli - piemēram, 2002. gadā - 31 tūkst. t, bet 2003. gadā - 4 tūkst. t. Arī tirdzniecības apjomi ar ES valstīm ir ekonomiski nenozīmīgi.

Līdzīgi kā rudziem, arī auzām Ukraina piemēro importa tarifu 20 EUR/100kg apmērā.

2-6. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)

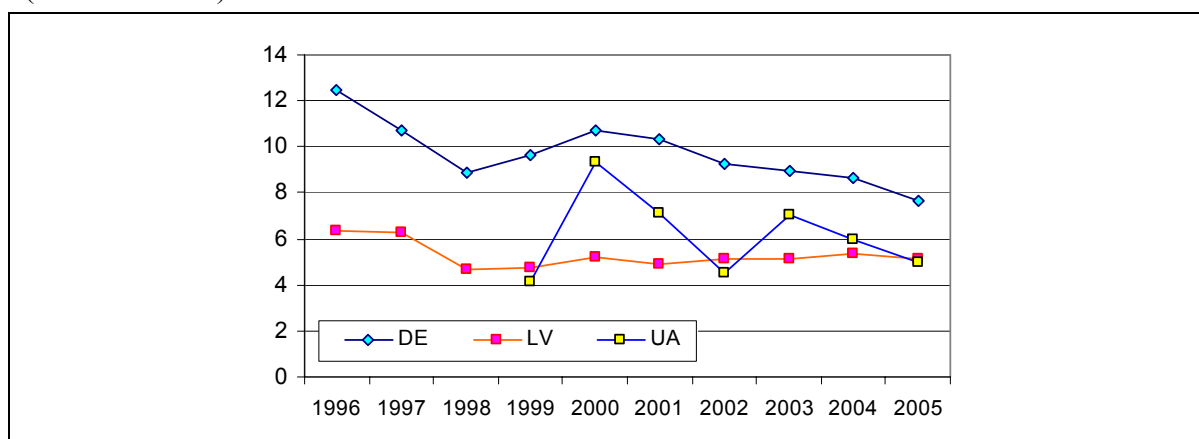
	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Auzu imports no ES	0	0	0	0	0	0	0
Auzu eksports uz ES	1	1	6	2	1	2	0

Teorētiski Ukrainas produkcija cenas ziņā ir konkurētspējīga ar rudzu un auzu cenu ES lielākajā valstī - Vācijā. Turklāt rudzu cena pēdējos gados ir stabili zemāka - aptuveni 2,5 EUR par tonnu (sk. 2-16. attēlu). Cenu līmenis Ukrainā ir apmēram vienāds ar cenu līmeni Latvijā.

2-16. attēls. Rudzu cenas Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Auzu cenas svārstības Ukrainā ir lielākas nekā Vācijā vai Latvijā, bet visu laiku turas zem Vācijas cenas - 2005. gadā cenas starpība Ukrainā un Vācijā bija ap 2,2 EUR/t (sk.2-17. attēlu).

2-17. attēls. Auzu cenas Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

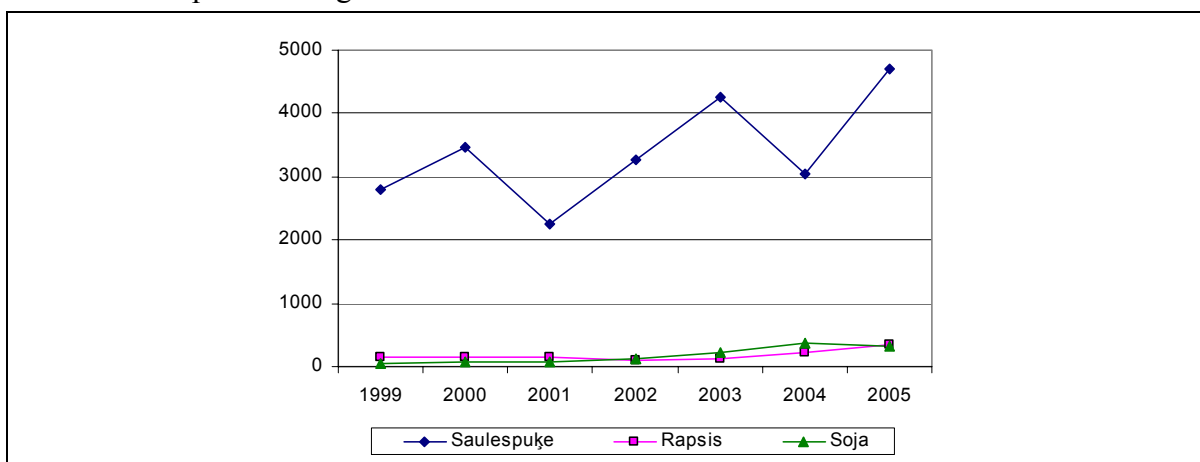
Tomēr, vērtējot vidējo, auzu cena Latvijā ir nedaudz zemāka par cenu Ukrainā, lai gan izteiktu priekšrocību konkurēt šajā ziņā Latvijai tomēr nav, jo abu valstu cenas ir ļoti tuvas.

2.3. Eļļaugi

Nozīmīgākā eļļaugu kultūra Ukrainā ir saulespuķes, nelielos daudzumos audzē soju un rapšus (2-18. attēlu). Lai gan paplašinājusies arī rapšu un sojas ražošana, tomēr ievērojami vairāk augusi saulespuķu sēklas ražošana.

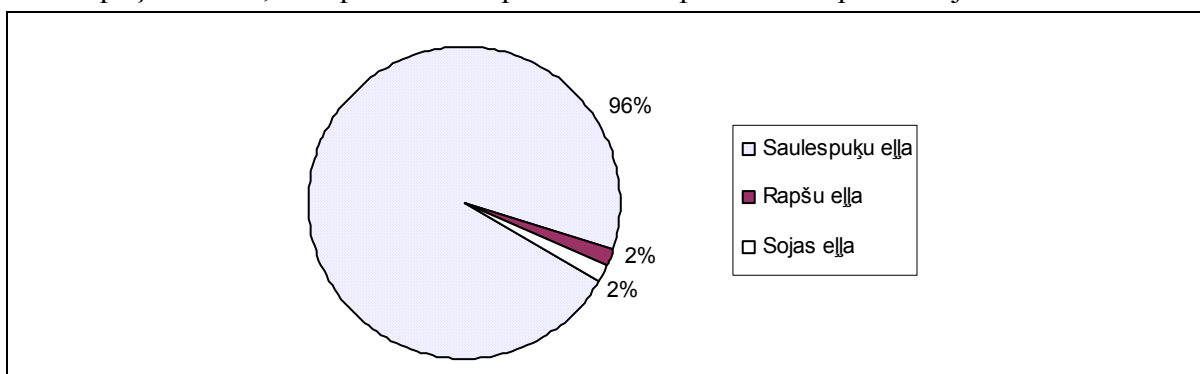
Aizvadītajā gadā tika saražots pēdējos septiņos gados lielākais saulespuķu sēklu daudzums- 4,7 milj. t, bet sojas un rapšu sēklu raža bija 0,31 un 0,36 milj. t. Zinot, ka

kopējā saulespuķu sēkļu raža 2005. gadā tiek vērtēta apmēram 30 milj. t⁴⁸, var teikt, ka Ukraina ir nopietna šī tirgus dalībniece.

2-18. attēls. Eļļaugu ražošanas Ukrainā (tūkst. t)

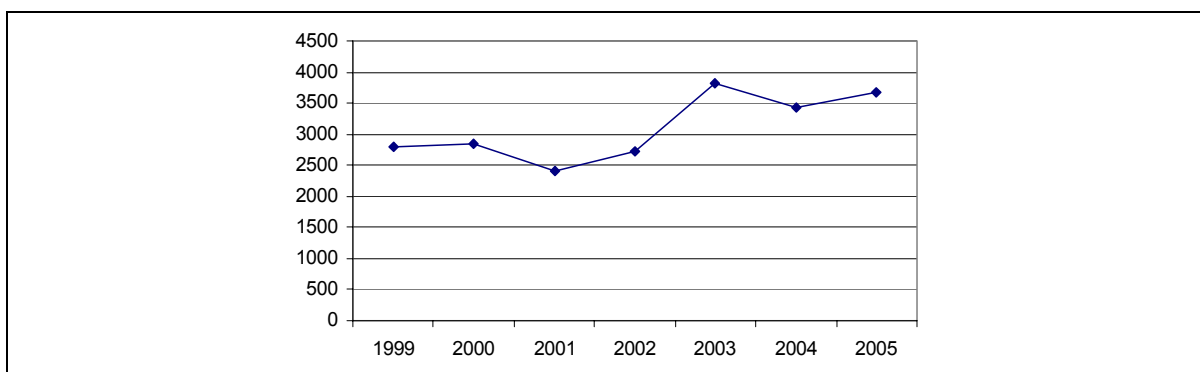
Ņemot vērā eļļaugu ražošanas struktūru, arī lielāka daļa augu eļļas Ukrainā ir ražota no saulespuķu sēklām (sk. 2-19. attēlu). Tā, 2005. gadā 96% augu eļļas ir saražota no saulespuķu sēklām, bet aptuveni divi procenti no rapšiem un tikpat no sojas.

2-19. attēls. Eļļas ražošanas no eļļaugiem Ukrainā (2005. gads)

Zinot, ka eļļaugu tirgū Ukrainā dominē galvenokārt saulespuķes, arī turpmākā analīze ir orientēta tieši uz šo kultūru.

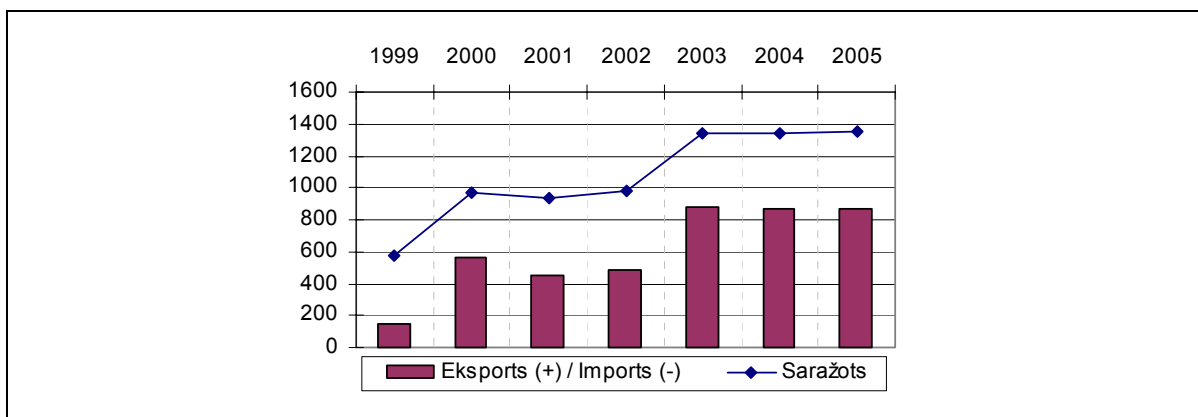
Saulespuķu platībai Ukrainā kopumā pēdējos septiņos gados ir vērojama pieaugoša tendence (sk. 2-20. attēlu) - no 2,8 milj. ha 1999. gadā līdz 3,7 milj. ha 2005. gadā.

2-20. attēls. Saulespuķu platība Ukrainā (tūkst. ha)

⁴⁸ Avots: FAPRI

Jāuzsver, ka kopš 1999. gada saulespuķu eļļas ražošanas ir ievērojami paplašinājusies un pēdējos gados stabilizējusies, iegūstot apmēram 1,35 milj. t eļļas gadā (sk. 2-21. attēlu).

2-21. attēls. Saulespuķu eļļas ražošanas un eksports Ukrainā (tūkst. t)

Lai gan saulespuķu sēklas eksportam ir noteikta eksporta nodeva (ap 17% no saulespuķu sēklas cenas), tomēr, ņemot vērā diezgan lielās svārstības un to, ka pārstrādes jaudas nespēj ātri reaģēt uz izmaiņām, dažkārt daļa ražas tiek eksportēta.

2-22. attēls. Saulespuķu sēklas ražošanas un eksports Ukrainā (tūkst. t)

Liela daļa no ražas tiek eksportēta jau pārstrādātā formā - kā saulespuķu eļļa. Principā iekšējā patēriņa pieaugums nespētu absorbēt saulespuķu eļļas ražošanas pieaugumu, un tas arī redzams no eksporta pieauguma rādītājiem.

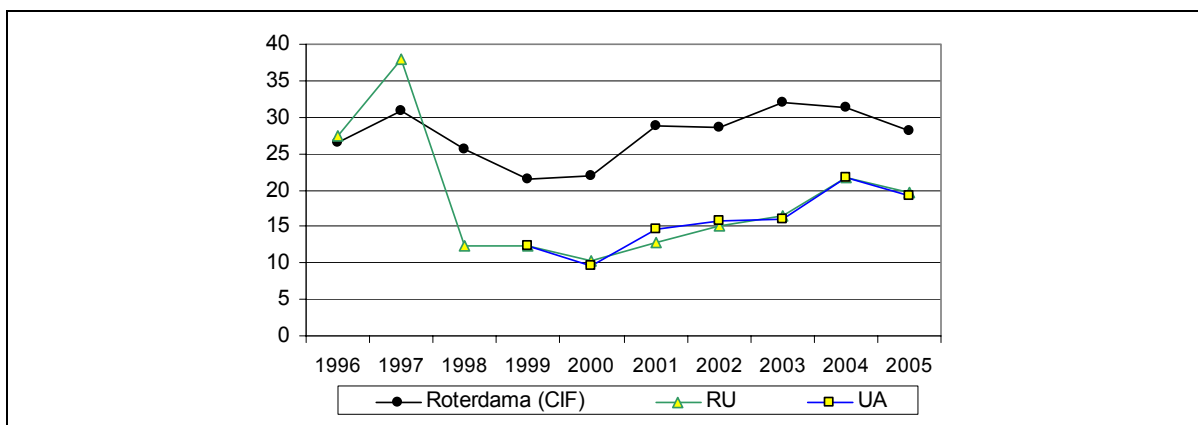
Pieaugot saulespuķu eļļas ražošanai un eksportam, strauji palielinās arī saulespuķu eļļas eksports uz ES valstīm. Ja 1999. gadā uz ES tika eksportētas 3,4 tūkst. t saulespuķu eļļas, tad 2005. gadā jau 283,7 tūkst. t (sk. 2-7. tabulu).

2-7. tabula. Tirdzniecība starp Ukrainu un ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Saulespuķu eļļas eksports uz ES	3,4	46,1	71,1	196,8	228,1	245,3	283,7

Latvijā saulespuķu eļļas importa statistika pa gadiem ir ļoti svārstīga, tomēr 2004. un 2005. gadā mūsu valsts importējusi no Ukrainas nedaudz vairāk par 300 tonnām.

Lai gan Ukrainai ir spēcīgas pozīcijas saulespuķu sēklu un eļļas tirgū, tomēr tā piemēro 15% ievadmuītas nodevu sēklai. Arī saulespuķu eļļai tiek piemērota ievadmuītas nodeva. Ja saulespuķu eļļu ievē industriālām vajadzībām, ievēdmuītas nodeva ir 10%, bet citām vajadzībām ievērojami augstāka - 0,8 EUR par kilogramu, kas uzreiz ievērojami sadārdzina eļļas cenu.

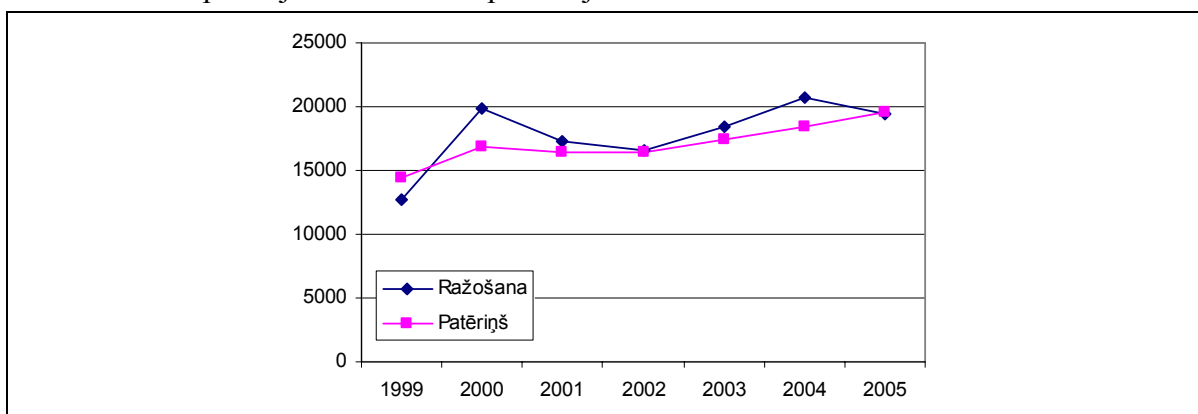
2-23. attēls. Saulespuķu sēkļu cena Ukrainā, Krievijā un Rietumeiropā (EUR/100 kg)

Saulespuķu sēkļu cena Ukrainā un Krievijā ir gandrīz identiska. Abas valstis saražo vairāk nekā trešdaļu no pasaules kopējā apjoma, tāpēc tām ir nozīmīga vieta šajā tirgū. Turklāt ģeogrāfiski gan Ukrainā, gan Krievijā ražošana notiek Melnās jūras reģionā.

2.4. Kartupeļi

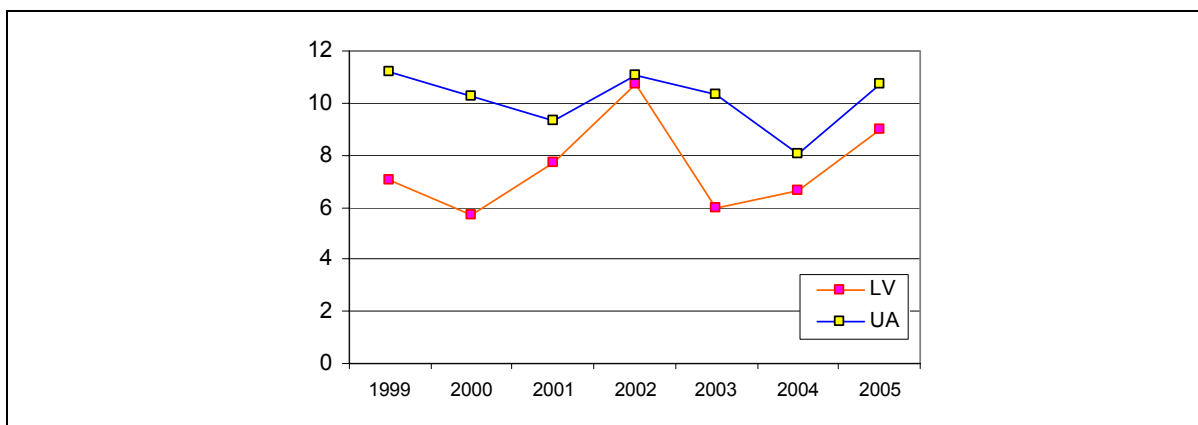
Aizvadītajā gadā Ukrainā tika saražotas gandrīz 20 milj. t kartupeļu (sk. 2-24. attēlu), kas ir manāmi vairāk nekā, piemēram, Vācija, kur vidēji gadā saražo ap 11 milj. t.

Arī Ukraina ir nopietna kartupeļu ražotāja, taču tā šo produktu gandrīz nemaz neeksportē un neimportē. Turklāt absolūti lielākā daļa kartupeļu ražas (~90-95%) tirgū nenonāk, jo tiek saražotas piemāju saimniecībās pašu vajadzībām.

2-24. attēls. Kartupeļu ražošana un patēriņš (tūkst. t)

Kopš 1999. gada kartupeļu patēriņš valstī ir pieaudzis aptuveni par trešdaļu, tomēr platība šajā laika posmā ir pat nedaudz samazinājusies un 2005. gadā bija aptuveni 1,5 milj. ha. Tas sasniegts, pateicoties ražīguma kāpumam - no aptuveni 10 t/ha līdz aptuveni 13 t/ha.

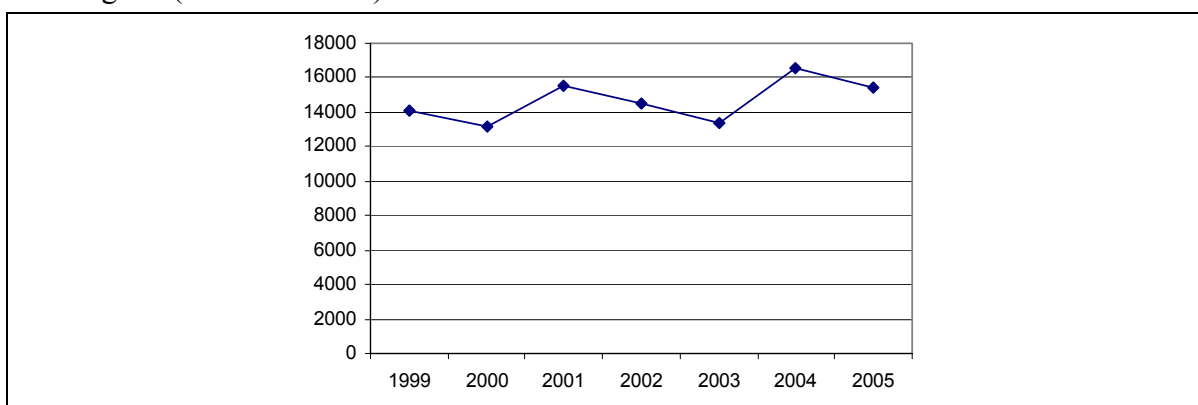

2-25. attēls. Kartupeļu cena Ukrainā un Latvijā (EUR/100 kg)

Kartupeļu cena Ukrainā ir nedaudz augstāka nekā Latvijā (sk. 2-25. attēlu), pēdējos gados veidojot 1,5-2 EUR/100 kg lielu starpību. Taču Ukraina importētajai produkcijai piemēro importa nodevu (20%), kas faktiski izlīdzina abu valstu FOB cenas.

2.5. Cukurbietes

Ukrainā 2005. gadā tika saražotas 15,5 milj. t cukurbiešu, kas ir mazāk kā 2004. gadā, kad saražoja 16,6 milj. t, tomēr iezīmē zināmu pieauguma tendenci, ja par atskata punktu ņem 1999. gadu (sk. 2-26. attēlu).

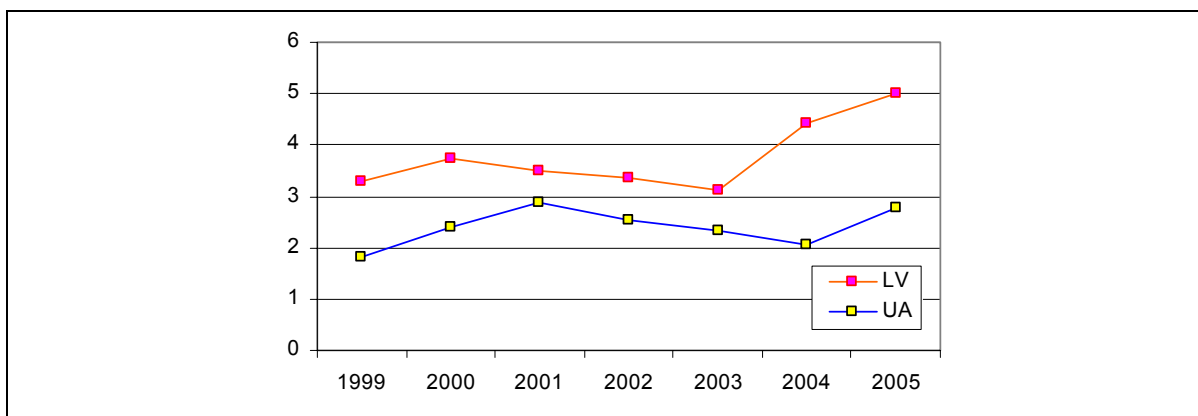

2-26. attēls. Cukurbiešu ražošana Ukrainā (tūkst. t)

Tomēr tajā pašā laikā cukurbiešu platība ir samazinājusies no 900 tūkst. ha 1999. gadā līdz aptuveni 620 tūkst. t 2005. gadā. To izdevies panākt, ievērojami palielinot ražību - no 15,6 t/ha 1999. gadā līdz 24,8 t/ha 2005. gadā. Tiesa, tas ir daudz mazāk kā Latvijā, kur ražība pēdējos gados ir bijusi 38,5 t/ha līmenī, un ievērojami mazāk par ES vidējo ražību - 58 t/ha.

Lielākā daļa cukurbiešu tiek izmantota cukura ražošanā, tikai neliela daļa - lopbarībai un citām vajadzībām.

Cukurbietes netika ne importētas, ne eksportētas. To cena Ukrainā 2005. gadā bija gandrīz divreiz zemāka kā cena Latvijā, kas lielā mērā ir saistīta ar mūsu valsts iestāšanos ES un KLP politikas ieviešanu, kas nozīmēja augstāku minimālo cukurbiešu iepirkuma cenu.

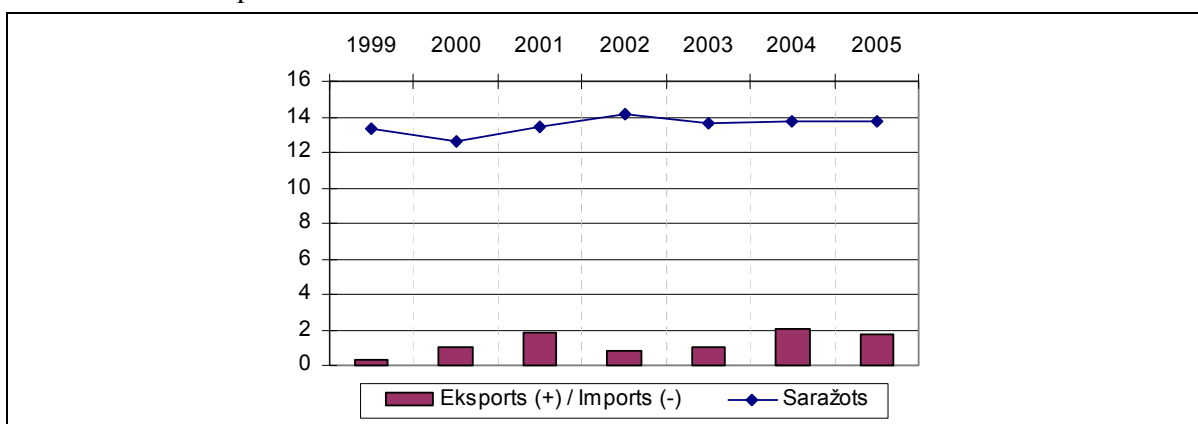

2-27. attēls. Cukurbiešu cena Ukrainā un Latvijā (EUR/100 kg)

Ja salīdzina Ukrainas un Latvijas cukurbiešu cenu, pirms Latvija pievienojās ES, arī tad tā mūsu valstī bija nedaudz (2001.-2003. gadā ap 0,7 EUR/100 kg) augstāka.

2.6. Piens

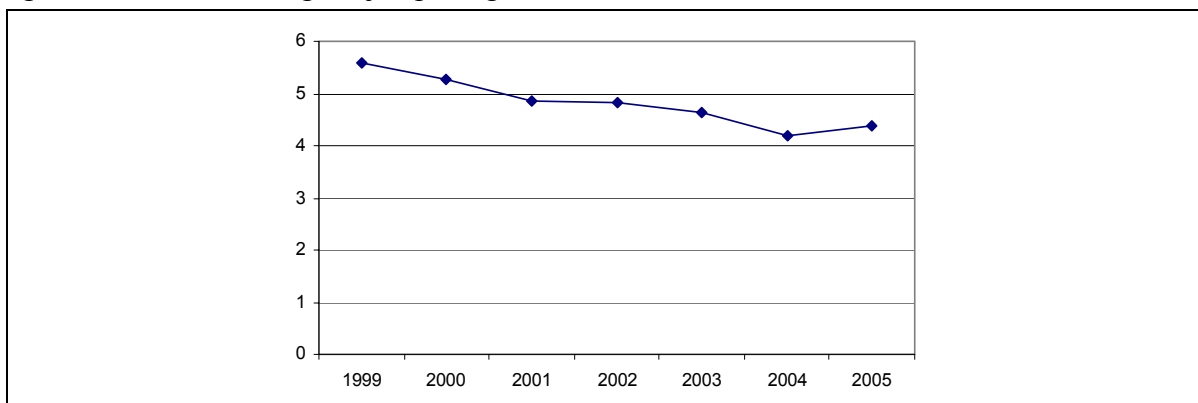
Piena ražošana Ukrainā pēdējos gados ir stabilizējusies, un gadā šī valsts ražo aptuveni 13,7 milj. t piena (sk. 2-28. attēlu). No šī daudzuma tikai neliela daļa - apmēram 1,3 milj. t tiek izmantota lopbarībā.

2-28. attēls. Piena ražošana un eksports Ukrainā (milj. t)

Tajā pašā laikā slaucamo govju ganāmpulkam valstī ir bijusi tendence samazināties, un tikai 2005. gadā ir vērojams neliels dzīvnieku skaita pieaugums - līdz 4,4 milj.

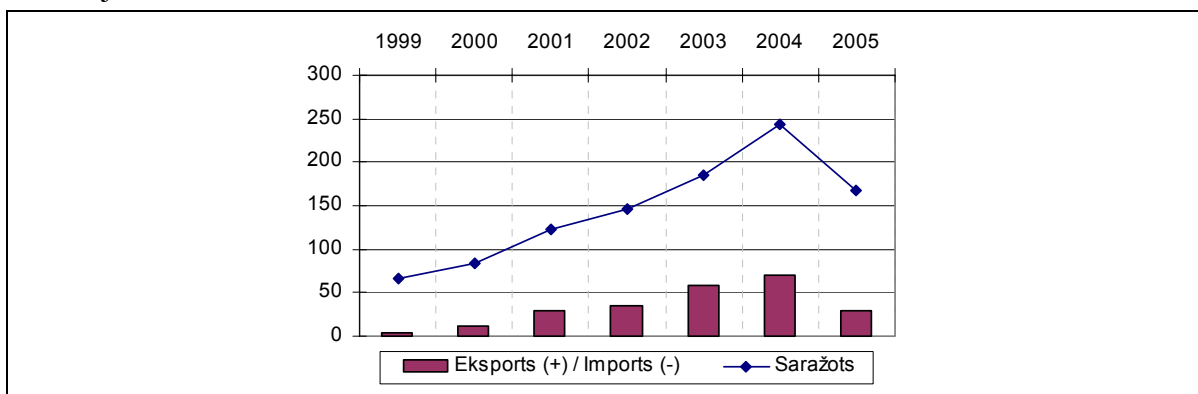
Noturēt piena ražošanas apjomu, slaucamo govju skaitam samazinoties, ir izdevies, palielinot vidējo piena izslaukumu. Ja 1999.-2000. gadā vidējais izslaukums bija 2,4 tonnas gadā, tad 2004-2005. gadā jau pieauga līdz 3,2 tonnām.

2-29. attēls. Slaucamo govju skaits Ukrainā (milj., gada beigās)

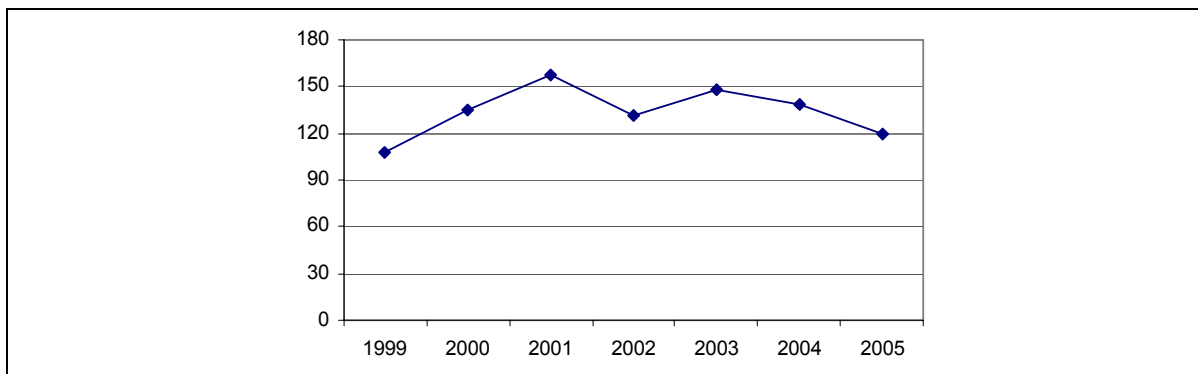
Ukraina ir piena neto eksportētāja (sk. 2.-29. attēlu), turklāt diezgan lielā apjomā piens tiek eksportēts arī kā ražošanas izejviela, un pēdējos gados bija vērojama šā eksporta pieauguma tendence. Ja 1999. gadā eksportēja tikai 3% no saražotā piena, tad 2004. un 2005. gadā tie bija 16% un 14%.

Piena produktu ražošana līdz 2004. gada liecināja par strauju izaugsmi - sieram, piemēram, no 66 tūkst. t 1999. gadā līdz 243 tūkst. t 2004. gadā. Viens no siera ražošanas attīstību veicinošiem faktoriem bija eksporta pieaugums. Tiesa, tieši šī faktora dēļ pērn bija vērojams arī siera ražošanas samazinājums, kas ir saistīts ar iespējām sieru eksportēt uz Krieviju.

2-30. attēls. Siera ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)

Sviesta ražošanas apjomi nav mainījušies tāpat, kā tas noticis ar sieru, un šajā jomā pēdējos gados drīzāk ir vērojama samazinājuma tendence (sk. 2-31. attēlu). Sviesta imports uz Ukrainu ir ļoti nebūtisks, bet eksports svārstās no nepilnām 10 tūkst. t līdz mazliet vairāk nekā 50 tūkst. t.

2-31. attēls. Sviesta ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)

ES valstu eksportu uz Ukrainu, gan salīdzinājumā ar kopējo tirgus ietilpību, gan arī absolūtos skaitļos, var raksturot kā nebūtisku. Turklāt salīdzinājumā ar 1999. gadu ES piena produktu eksports ir samazinājies - sieram un biezpienam no 3,27 tūkst. līdz 1,59 tūkst., sviestam no 2,34 tūkst. t līdz 50 tonnām (sk. 2-8. tabulu). Tomēr šis samazinājums nebija un nevarēja būt sāpīgs, jo arī starta pozīcijas bija ļoti zemas.

2-8. tabula. Ukrainas piena produktu imports no ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Piens un krējums (iebiezināts)	0,31	0,40	0,18	0,80	0,05	0,04	0,23
Piens un krējums (neiebiezināts)	0,31	0,28	0,17	0,28	0,45	0,42	0,45
Paniņas un citi skābpiena produkti	6,48	7,63	4,30	1,00	0,87	1,29	0,64
Sviests	2,34	0,08	1,52	1,20	2,37	0,25	0,05
Siers un biezpiens	3,27	2,58	3,06	3,10	3,60	3,32	1,59

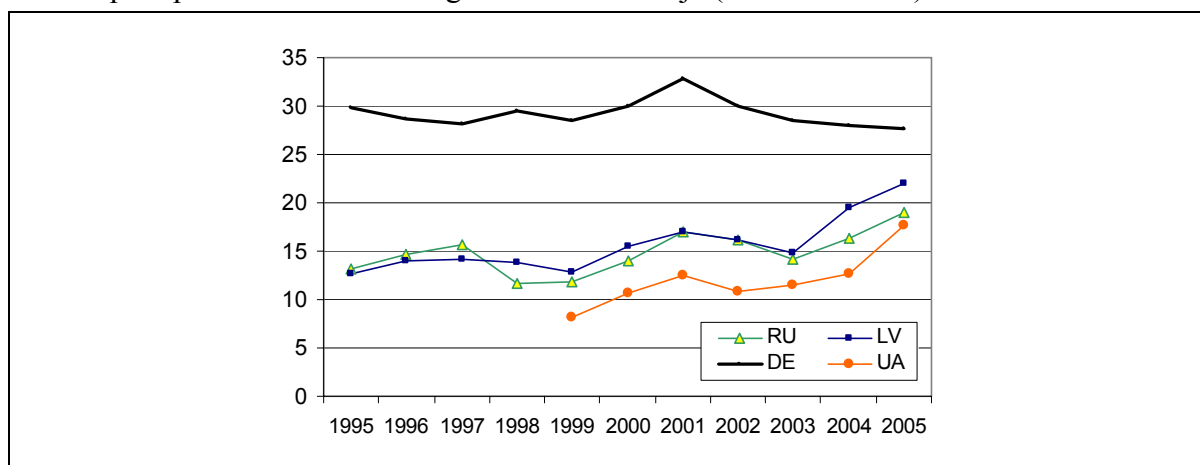
Neaktīvu tirdzniecību var izskaidrot ar piena produkcijas importa augstajiem tarifiem. Piemēram, jogurtam (kā arī citiem piena produktiem ar cukuru) tas ir 0,5 EUR par kilogramu, sieram - 0,8 EUR par kilogramu, bet sviestam - 1,5 EUR par kilogramu. Šie tarifi ievērojami samazina ES preču konkurētspēju. Ukraina arī ļoti minimāli eksportē uz ES (sk. 2-9. tabulu).

2-9. tabula. Ukrainas piena produktu eksports uz ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Piens un krējums (iebiezināts)	7,47	22,04	34,69	9,37	4,30	0,70	0,68
Piens un krējums (neiebiezināts)	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paniņas un citi skābpiena produkti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sviests	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
Siers un biežpiens	1,48	1,86	1,60	1,91	1,23	0,12	0,00

Piena produktu tirdzniecība starp Latviju un Ukrainu nenotiek.

Piena cena Ukrainā ir manāmi zemāka - gan salīdzinājumā, piemēram, ar Vācijas cenu, gan stabili par aptuveni 5 EUR/100 kg zemāka kā Latvijā (sk. 2-32. attēlu).

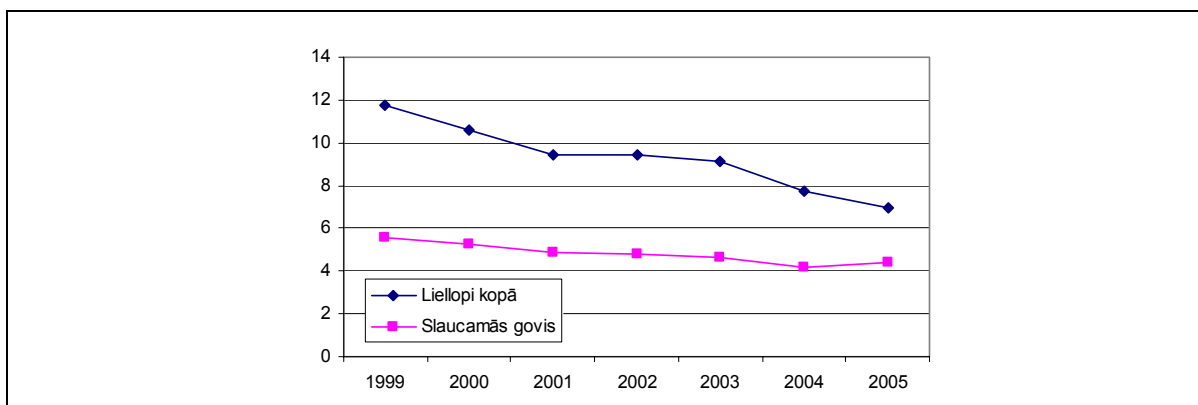
2-32. attēls. Piena cena dažādās valstīs (EUR/100 kg)

Tiesa, pēdējos gados piena iepirkuma cena Ukrainā ir ļoti pietuvojusies Krievijas cenai - jo Krievija ir lielākais Ukrainas piena produkcijas eksporta tirgus. Turklāt Ukrainā tieši 2005. gadā bija vērojams straujš piena iepirkuma cenas kāpums - no 12,6 EUR/100 kg līdz 17,6 EUR/100 kg (sk. .a. attēlu).

2.7. Gaļa

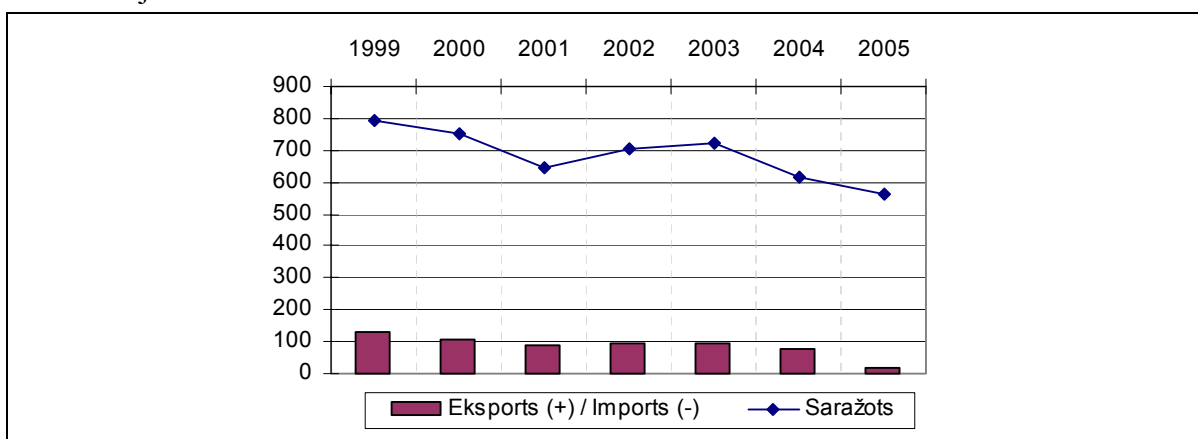
2.7.1. Liellopu gaļa

Liellopu skaits Ukrainā samazinās ļoti strauji. Ja 1999. gadā to bija gandrīz 12 milj., tad 2005. gadā tikai ap 7 milj. Turklāt lielā mērā samazinājums notiek uz gaļas liellopu rēķina, jo slaucamo govju skaita tik strauji nesamazinās kā kopējais liellopu skaits (sk. 2-33. attēlu).

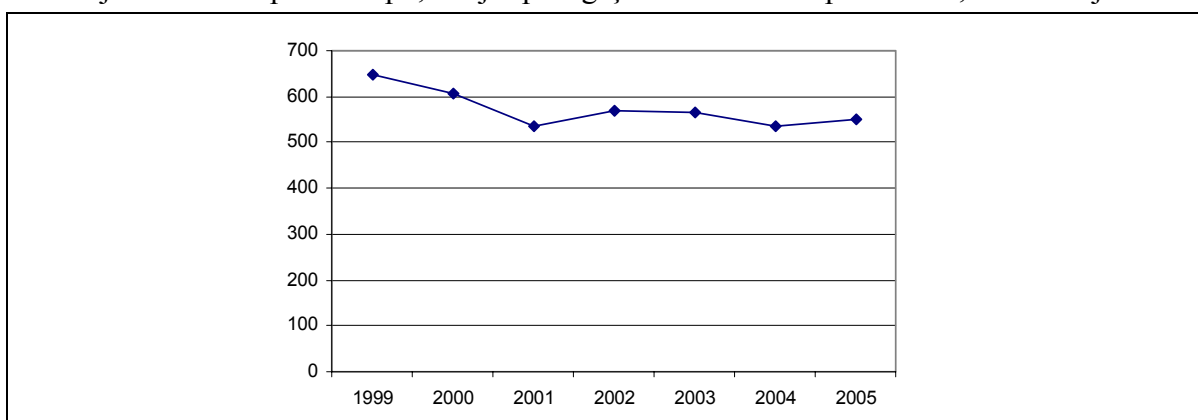
2-33. attēls. Liellopu skaits Ukrainā (milj., gada beigās)

Arī liellopu gaļas ražošanas apjomi šajā laika posmā ir samazinājušies, lai gan tas nav noticis tik strauji kā liellopu skaita samazinājums (sk. 2-34. attēlu). Interesanti, ka Ukraina bija liellopu gaļas neto eksportētāja, kopumā eksportējot vairāk par 10% no saražotās produkcijas. Izņēmums varētu būt 2005. gads, kad neto eksporta apjomi ievērojami samazinājās.

2-34. attēls. Liellopu gaļas ražošana un eksports Ukrainā (tūkst. t)

Daļēji arī pateicoties eksporta apjoma izmaiņām, pēdējos piecos gados ir izdevies noturēt liellopu gaļas patēriņu aptuveni vienā līmenī - ap 550 tūkst. t gadā. Tas ir mazāks kā 1999. gadā, kad patēriņš bija 650 tūkst. t (sk. 2-35. attēlu). Turklāt šis samazinājums ir ievērojami mazāks par liellopu, bet jo īpaši gaļai audzēto liellopu - skaita, samazinājumu.

2-35. attēls. Liellopu gaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)

Tik strauji samazinoties liellopu skaitam, tik neliels patēriņa samazinājums ir panākts, izkaujot dzīvniekus patēriņam un arī dzīvus lopus importējot. Šis imports sasniedz ievērojamus apjomus, piemēram, 2003. gadā - 369 tūkst. dzīvnieku.

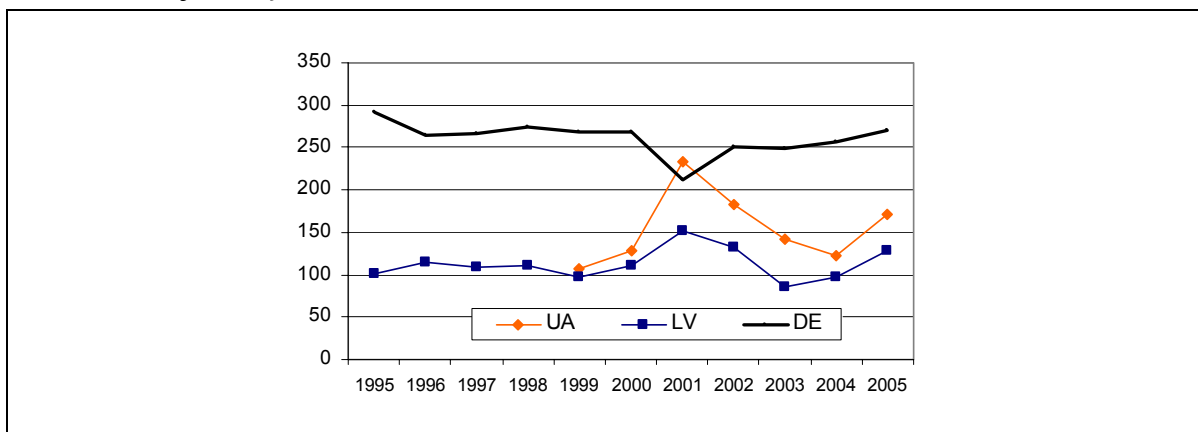
Ukrainā neeksportē liellopu gaļu nedz no Latvijas, nedz no ES valstīm kopumā, arī imports no ES ir ļoti neliels (sk.2-10. tabulu).

2-10. tabula. Liellopu un liellopu gaļas imports Ukrainā no ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Liellopu gaļas imports no ES	0,6	0,6	0,8	0,1	0,3	0,6	0,4
Liellopu imports no ES	0,3	0,9	0,0	0,6	0,4	0,7	0,8

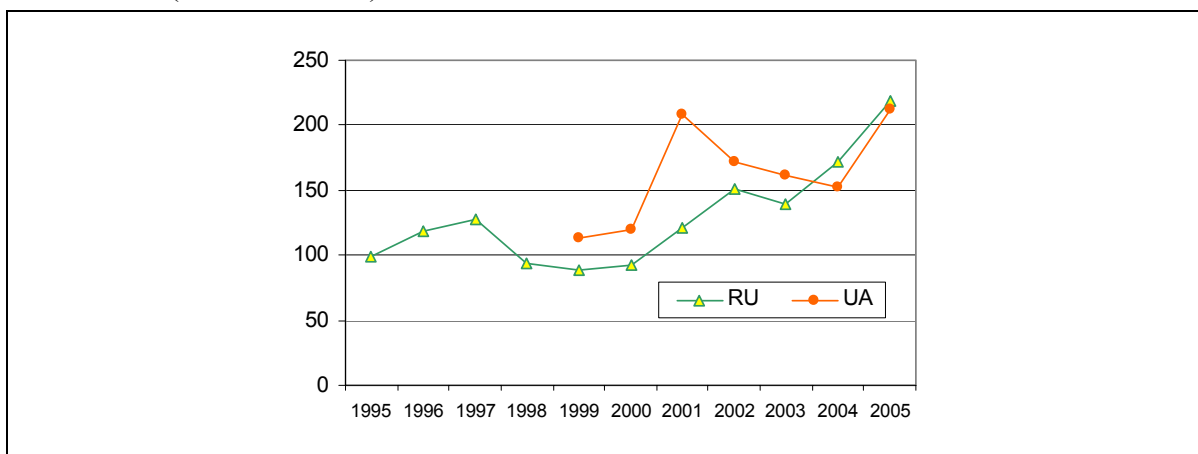
Tik nelielā importā no ES daļēji var vainot importa tarifus, kas liellopu gaļai no ES valstīm ir noteikti 10% apmērā no produkcijas vērtības, bet ne mazāk kā 0,6 EUR par kilogramu.

Arī liellopu gaļas cena ES kopumā ir augstāka par cenu Ukrainā (2-36. attēls). Tā, piemēram, 2004. gadā šī cena Ukrainā bija divreiz zemāka par liellopu gaļas cenu Vācijā. Tomēr Latvija ir izņēmums - no visām ES valstīm mums tā ir izteikti zemāka kā Ukrainā.

2-36. attēls. Liellopu gaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Ukrainas liellopu gaļas cenas svārstības ir daudz tuvākas Krievijas liellopu gaļas cenas svārstībām (sk. 2-37. attēlu).

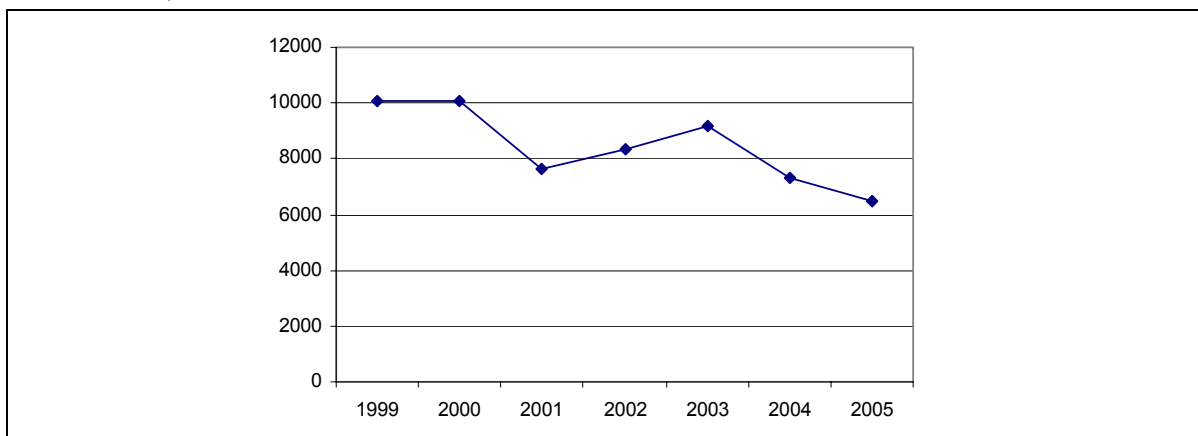

2-37. attēls. Liellopu gaļas cena Ukrainā un Krievijā (USD/100 kg)

No 1999. gada līdz 2003. gadam liellopu gaļas cena bija nedaudz (par aptuveni 20 USD/100 kg) augstāka nekā Krievijā - izņēmums ir tikai 2001. gads. Tomēr 2004. gadā tā jau bija nedaudz zemāka, bet 2005. gadā cenas izlīdzinājās.

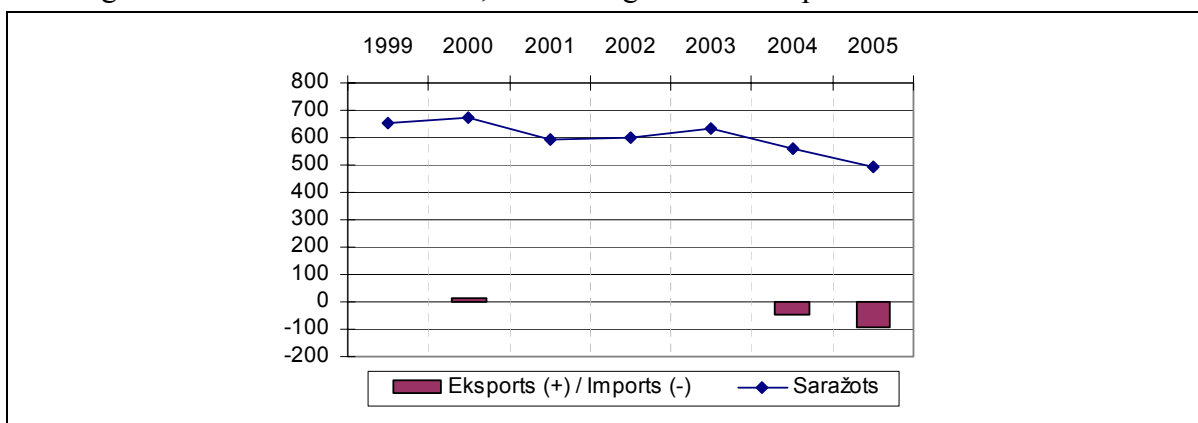
2.7.2. Cūkgaļa

Arī cūku skaits Ukrainā pēdējos septiņos gados samazinās. Turklāt samazinājums ir visai straujš, jo no 2000. līdz 2005. gadam cūku skaits ir sarucis vairāk nekā par trešdaļu (sk. 2-28. attēlu).

2-38. attēls. Cūku skaits Ukrainā (tūkst., gada beigās)

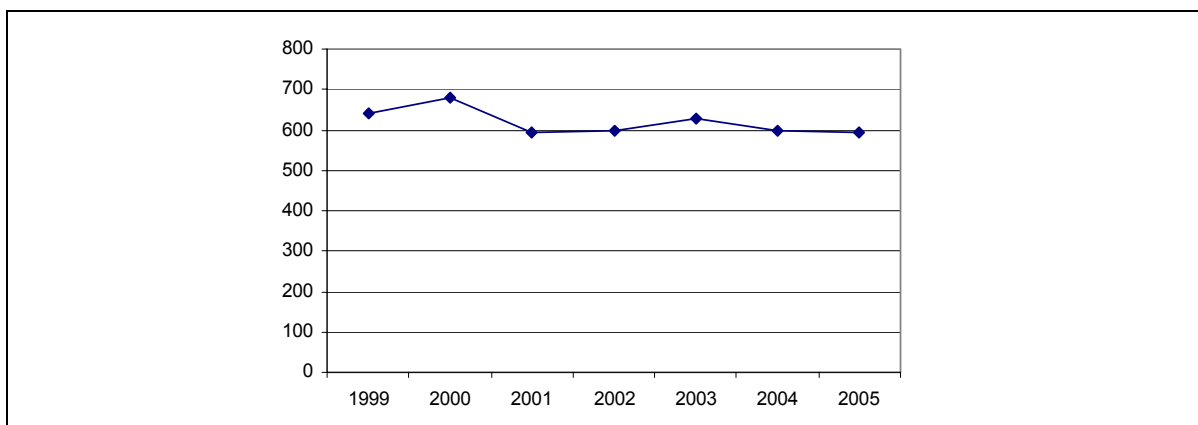
Līdzīgā veidā, kaut arī ne tik strauji, samazinās arī cūkgaļas ražošana (sk. 2-39. attēlu) – ja 1999. gadā tika saražots 650 tūkst. t, tad 2005. gadā - mazāk par 500 tūkst. t.

2-39. attēls. Cūkgaļas ražošana un tirdzniecības bilance (tūkst. t)

Analizējamā periodā (kopš 1999. gada), Ukraina sākusi cūkgaļas importu tikai 2004. gadā, līdz tam laikam gandrīz neko neimportējot un neeksportējot. Turklāt importa pieaugums bija diezgan straujš, jo 2005. gadā cūkgaļas imports jau sasniedza gandrīz 100 tūkst. t. Tas saistīts ar īpaši straujo cūkgaļas ražošanas samazinājumu tieši 2004. un 2005. gadā, jo līdz tam kritums bija salīdzinoši neliels.

Pateicoties importa pieaugumam 2004. un 2005. gadā, ir izdevies noturēt iekšējo patēriņu 600 tūkst. t līmenī (sk. 2-40. attēlu), un kopumā cūkgaļas patēriņš Ukrainā pēdējos piecos gados nav mainījies.

2-40. attēls. Cūkgaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)

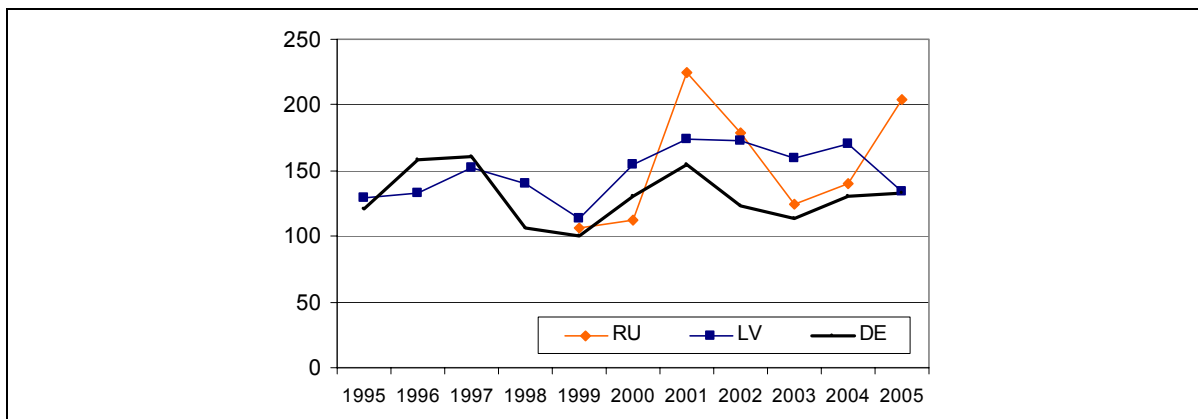
Cūkgaļas eksports no ES uz Ukrainu nav liels, tomēr dod zināmu ieguldījumu negatīvajā tirdzniecības saldo. Tā 2004. gadā ES deva 22 no 60 tūkst. t importa, bet 2005. gadā tie bija aptuveni 8% no 102 tūkst. t importa.

2-11. tabula. Cūku un cūkgaļas imports no ES (tūkst. t)

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Cūkgaļas imports no ES	4,8	1,9	1,8	1,9	22,2	27,3	8,3
Cūku imports no ES	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	13,0

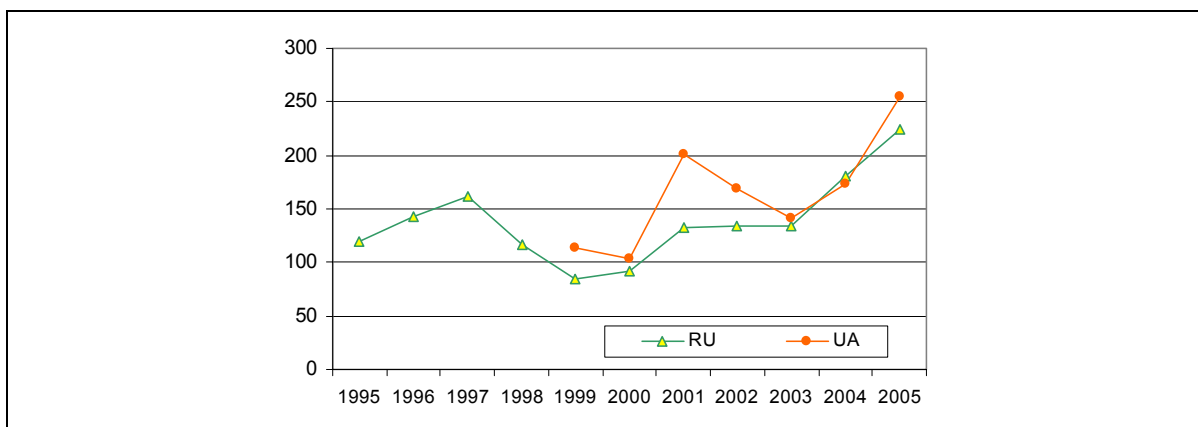
Importējot cūkgaļu no ES valstīm, Ukraina izmanto importa tarifu, kas ir noteikts 10% apmērā no produkcijas vērtības, bet ne mazāks kā 0,6 EUR par kilogramu.

Cūkgaļas cena Ukrainā kopumā ir augstāka par cūkgaļas cenu ES (2-41. attēls), tai arī raksturīgas salīdzinoši lielas svārstības, tāpēc tā, atšķirībā no ES un ASV cenas, ir grūtāk prognozējama.

2-41. attēls. Cūkgaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Ja salīdzina ar Vāciju, tad cūkgaļas cena Ukrainā dažos gados bija ļoti pietuvojusies Vācijas cenai (1999., 2000., 2003., 2004.), bet 2000. gadā bija pat zemāka. Tomēr 2001., 2002. un 2005. gadā tā bija ievērojami augstāka. Ja ņem vidējo, tad Ukrainas cūkgaļas cena varētu būt līdzīga Latvijas cenai, bet ar daudz lielāku svārstību diapazonu.

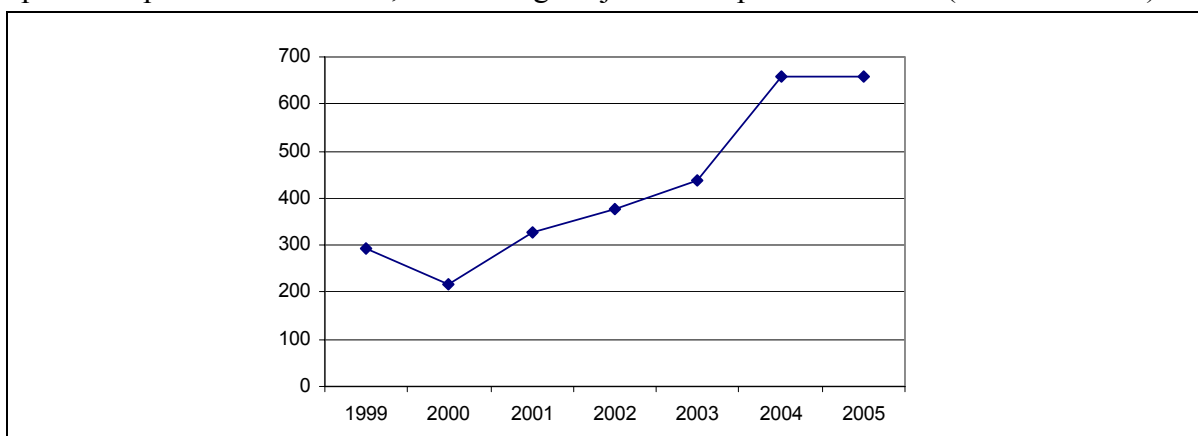

2-42. attēls. Cūkgaļas cena Ukrainā un Krievijā (USD/100 kg)

Ukrainas cūkgaļas cena 2003. un 2004. gadā bija identiska ar Krievijas cūkgaļas cenu, tomēr 2005. gadā tā augusi nedaudz straujāk nekā Krievijā (sk. 2-42. attēlu).

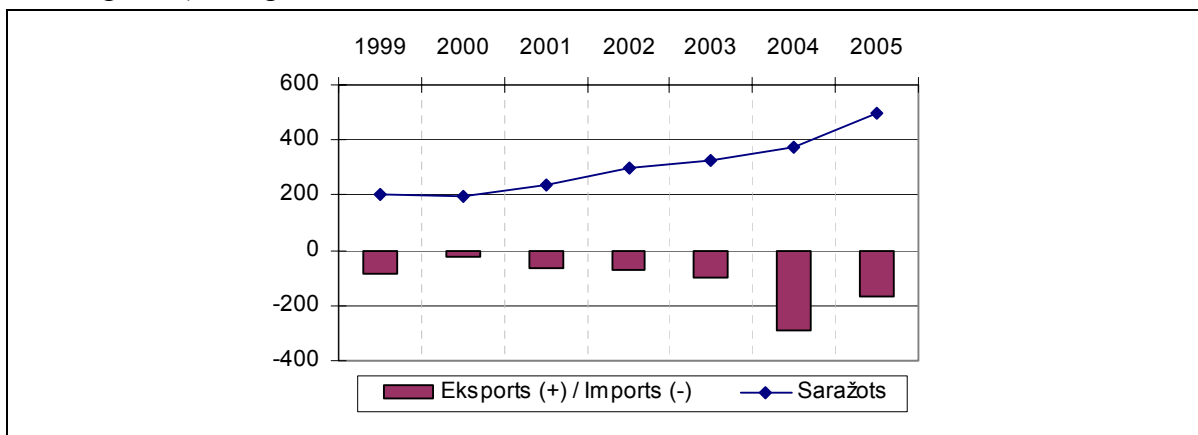
2.7.3. Putnu gaļa

Atšķirībā no cūkgaļas un liellopu gaļas, kuru patēriņš Ukrainā gandrīz nemainās vai samazinās, putnu gaļas patēriņš valstī pieaug ļoti strauji. Piemēram, ja 2000. gadā tika patērēts aptuveni 200 tūkst. t, tad 2004. gadā jau vairāk par 650 tūkst. t. (sk. 2-43. attēlu).

2-43. attēls. Putnu gaļas patēriņš Ukrainā (tūkst. t)

Putnu gaļas patēriņa kāpumu nodrošina arī ļoti straujš putnu gaļas ražošanas pieaugums un imports (sk. 2-44. attēlu). Putnu gaļas ražošana piecu gadu laikā (no 2000. gada līdz 2005. gadam) ir augusi no 200 tūkst. t līdz 500 tūkst. t.

2-44. attēls. Putnu gaļas ražošana un tirdzniecības bilance Ukrainā (tūkst. t)

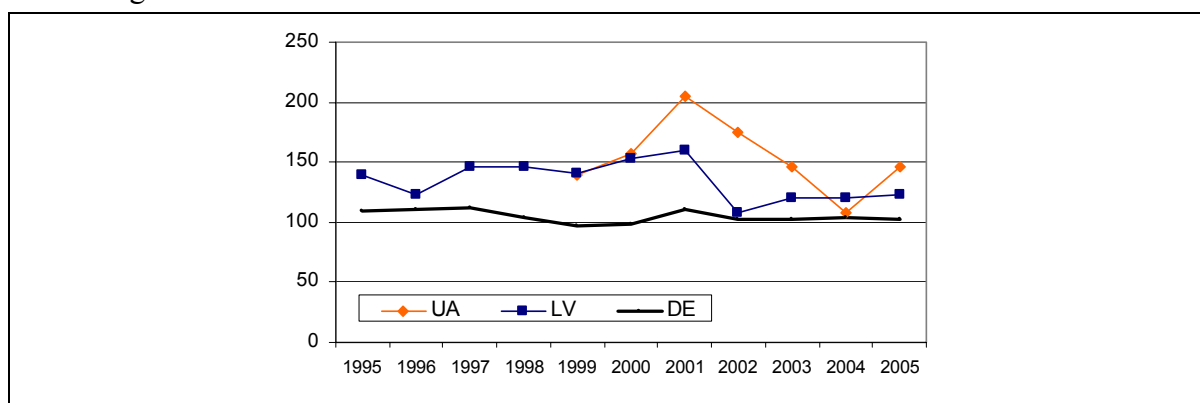
Vēl vairāk putnu gaļas patēriņu veicināja importa pieaugums, kas 2004. gadā sasniedza gandrīz 300 tūkst. t, bet 2005. gadā bija 180 tūkst. t.

Eiropas Savienība ir nozīmīga putnu gaļas piegādātāja - gandrīz puse 2004. gada importa un vairāk nekā trešdaļa 2005. gadā nāk no ES valstīm (sk. 2-12. tabulu). Ukraina neeksportē putnu gaļu uz ES. Tirdzniecība ar putnu gaļu starp Ukrainu un Latviju nenotiek.

2-12. tabula. Putnu gaļas imports Ukrainā no ES (tūkst. t)

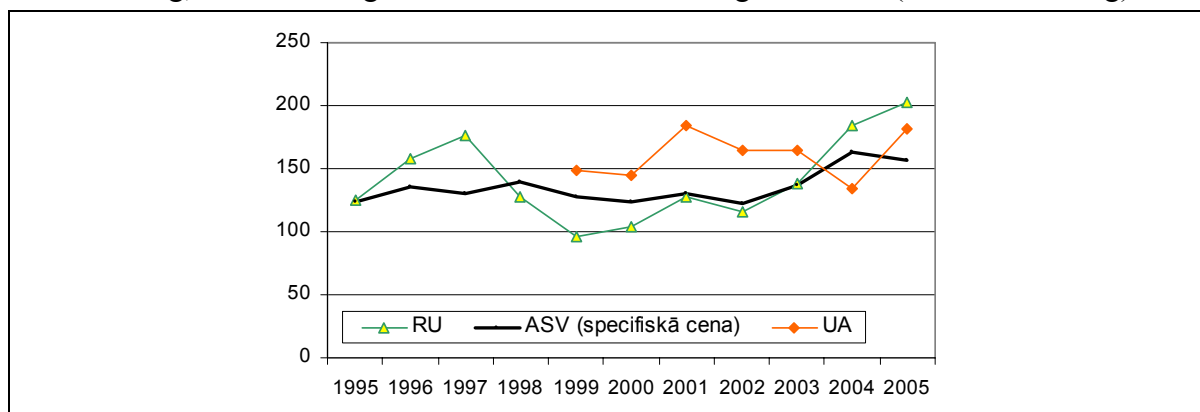
	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Putnu gaļas imports no ES	11,8	10,6	22,3	50,5	58,3	110,7	62,1
Putnu imports no ES	0,3	0,0	0,6	0,3	0,4	0,5	1,5

Ukraina putnu gaļai piemēro importa tarifu - 10% no produkcijas vērtības vai 0,4 EUR par 100 kilogramiem.

2-45. attēls. Putnu gaļas cena Ukrainā, Vācijā un Latvijā (EUR/100 kg)

Ukrainas putnu gaļas cena ir augstāka nekā Vācijas (lielākā gaļas patērētāja ES) un, kopumā vērtējot, arī Latvijas. Lai gan 2004. gadā tai izdevās pietuvoties Vācijas cenai (105 EUR/100 kg, tomēr 2005. gadā tā atkal nokritusi 2003. gada līmenī (145 EUR/100 kg).

2-46. attēls. Putnu gaļas cena Ukrainā, Krievijā un ASV (USD/100 kg)

Salīdzinot ar ASV putnu gaļas cenu, Ukrainā tā kopumā ir augstāka, un tikai 2004. gadā tai ir izdevies nokrist zem ASV līmeņa. Tomēr 2005. gadā atšķirība starp ASV un Ukrainu nebija ļoti liela - ap 25 USD/100 kg.

Līdz 2004. gadam putnu gaļas cena Ukrainā bija ievērojami augstāka nekā Krievijā, lai arī cenu svārstības bija līdzīgas. Tomēr 2004. un 2005. gadā tā jau bija zemāka.